

GS CPA, INC.
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, CPA, MBA
Certified Public Accountant
 5450 Lafayette Road, Suite#3,
 Indianapolis, IN 46254
Ph: 317-248-4802
 Fax: 317-800-7947
 e-mail: info@gscpainc.com Website: www.gscpainc.com

poshtravel
 TRAVEL REDEFINED
TOLL FREE
844.FLY.POSH
Best Price Promise
 www.poshtg.com

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
 \$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1 **Fifteenth Year of Publication** ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 15, Issue 42, October 18, 2014 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਬਣੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਰੌਲਾ-ਰੱਖਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੱਢੀ ਗਈ ਭੜਾਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਚੁਆੜੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਘੇਰਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ 'ਲੁਟੇਰੇ' ਗਰਦਾਨਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚੋਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਤਾਬਤਾਬਤ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਸ. ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਾਦਲ ਲੜਾਈ ਭਾਜਪਾ ਬਨਾਮ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣ ਗਈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਡਟ ਗਈ ਹੈ।

ਸ. ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਅੰਗ ਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਅਚਨਚੇਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਹਮਲੇ

ਛਤਰੀ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ. ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-

ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਭੜਾਸ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੱਕ ਗੱਠਜੋੜ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੇ।

ਲੇਖੀ ਨੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਭਰੇ ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁੱਤਰਣ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤੈਅ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮੰਤਰੀ, ਇਕ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਤੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਉਂਜ ਦੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ 58 ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਬਹੁਮਤ ਲਈ 59 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤੇ ਤਿੰਨ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਜਪਾ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੀ 117 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 60 ਸੀਟਾਂ ਮੰਗੇਗੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭੇਗੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਸੱਚ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼: ਸਿੱਧੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ 'ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਰਾਂਡ ਸਿਆਸਤ' ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸੂਰ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਈਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੱਚ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਡਰ ਜਾਂ ਭੈਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਫਖਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਬਹੁਤ ਖਫਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਕਾਲੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁਧ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਿਨਾਕਸ਼ੀ

Dhade & Associates, PC **Immigration Lawyers**
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph: 248-254-3441
 Fax: (248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
 Herman Singh Dhade
 Immigration Lawyer
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975
World Wide Travel
 www.fly2world.com
ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ
DETROIT 734 838 9998 **TOLL FREE** 866 66 INDIA **CHICAGO** 312 224 8800
 DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Gulf Air Emirates Continental Airlines Lufthansa American Airlines

ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਹਮਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਸਥਿਤ ਬੇਰੀ (ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ) 'ਤੇ ਲਾਲ ਜੂ (ਕੀਤੇ) ਦਾ ਹਮਲਾ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਥਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇਮਾਰ ਦਵਾਈ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਡਾ. ਜੇ.ਐਸ. ਬੋਲ, ਡਾ. ਕੇ.ਐਸ. ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਰੂਟ ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ

ਕਰ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੂਟਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬੂਟੇ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਵੇਗਾ। ਇਹ ਬੇਰੀ ਪਿਛਲੇ ਲਗਪਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਗਿੰਦਤ ਪੀੜੀ ਰੋਗ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁੱਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲੀ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਥਿਤ

ਦੇ ਮਾਹਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਚੀ ਬੇਰ, ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਅਤੇ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਤੇ ਕੀਤੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਵੀ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਲਾਲ ਜੂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਦਵਾਈ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ ਵਿਚ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੰਡੀਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਨੇੜੇ ਸੁੱਕ ਗਈ ਬੇਰੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦਰਖਤ ਵਿਚੋਂ ਗਰਾਫਟ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ 1992-93 ਤੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਹਰ ਹਰ ਸਾਲ 2 ਵਾਰ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਖ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਬੇਰ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਸ ਬੇਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਬੇਰੀ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਬੇਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 500 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦਾ ਜੋਬ ਮੇਲਾ 28 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋਬ ਮੇਲਾ ਹਿਲਟਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (720 ਸਾਊਥ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਐਵੇਨਿਊ) ਵਿਖੇ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲੱਗੇਗਾ।

ਮੇਲੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੇਲੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਲੇਖਾ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ/ਸੇਲਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੋ-ਅਮੈਰਿਕਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਕਰੀਅਰ ਬਾਰੇ ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.iacsinfo.org/information/iacs-diversity-job-fair.html ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਯੂ.ਐਨ. ਪੁਰਸਕਾਰ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਮੱਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਯੂ.ਐਨ. ਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ 'ਬਾ-ਕਮਾਲ ਕੰਮ' ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹੁੰਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਵੀ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਮਨ ਪੁਰਸਕਾਰ 2014 ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ (ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੂਬਾਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਇਹ ਝੋਨਾ ਭੰਡਾਰ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ।

ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਢੇਅ-ਢੁਆਈ ਦੇ 406 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਕੈਗ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇਵੇ। ਕੈਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ

ਕਿ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਦੇ 25000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 7500 ਕਰੋੜ ਮੂਲ ਰਾਸ਼ੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਵਿਆਜ ਹੈ। ਇਹ ਖਰਚੇ ਭੰਡਾਰਨ, ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ, ਢੇਅ-ਢੁਆਈ ਤੇ ਟੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧੀਨ ਵਿਤਰਣ, ਬਾਰਦਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਵਿਆਜ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੌਸ ਦਾ ਰਿਫੰਡ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਬਕਾਏ 1998-99 ਤੋਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਖਰੀਦੀ ਕੁਝ ਕਣਕ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤੇ ਬਕਾਏ 2002-03 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਨ।

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ, ਐਸਟੇਟ ਪਲੈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਨਵੇਂ ਬਿਜਨਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰਾਂ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਰਜੀਆਂ ਭਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Ph:248-982-2036

Fax:616-855-5575

Office Locations

38969 Cheshire Dr., Northville, MI 48167
38565 Joy Rd., Westland, MI 48185

Mohan Singh M.COM,
MBA (Finance), ACA
Master in Taxation.
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at : www.SinghTaxServices.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans
(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans
Available
In
Most
States!

>100% FHA Financing>Residential (Purchase & *Refinance)>Self Employed>Cash Out Refinance>Investment Property Loans>Jumbo Loans>Commercial Property With Business or Business Only

Happy Deepavali to All!!!

Want to Buy a House or TH or Apt ?
Call Now for your real estate needs!

Madan Khatri

Call Madan Khatri 847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Recognized as the 2013 Multi-Family
Broker of the Year by the MORE* MLS
Board Committee.

Top Producer at the office in 2011 & 2013
*****A Broker who can work with you
from Beginning to End, Call Now!!!*****

Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

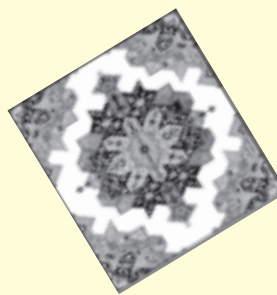
ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ
ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ
ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹਰ ਇੱਕ
ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ
ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ
ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਫਲੋਰ, ਕਿਚਨ ਕੈਬਨਿਟ
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੋਰ ਉਪਲਬਧ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ
ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in
Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਆਂਧਰਾ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਫਾਨ 'ਹੁਦਹੁਦ' ਦਾ ਕਹਿਰ

ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ: ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਲਈਆਂ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਫਾਨ 'ਹੁਦਹੁਦ' ਬਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਏ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ 24 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਵੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਰੱਜ ਕੇ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1999, ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਸੁਪਰ ਸਾਈਲੋਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 2013 ਵਿਚ ਨਾਸਾ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੁਖਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਬਚਾ ਲਈਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਾਨਾਂ

ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਫਾਨ 'ਹੁਦਹੁਦ' ਭਾਵੇਂ ਮੌਤਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੰਦਰਗਾਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਸਮੇਤ ਦਰਜ

ਤੱਟਵਰਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਹਨ। 'ਹੁਦਹੁਦ' ਕਰਕੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਹੁਦਹੁਦ' ਨੇ ਉੜੀਸਾ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕੱਚੇ ਘਰ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਸੜਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਇਹ ਤੂਫਾਨ ਕਹਿਰ ਬਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵੱਲ ਵੱਧ ਗਿਆ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਸ੍ਰੀਕਾਕੁਲੂਮ, ਵਿਜਿਆਨਗਰਮ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਗੋਦਾਵਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੂਫਾਨ ਕਰਕੇ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਰਾਜਪਤੀ, ਕੋਰਾਪੁਟ, ਮਲਕਾਨਗਿਰੀ ਤੇ ਰਾਏਚਾੜ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਨ. ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਤੂਫਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਈ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਬੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। 'ਹੁਦਹੁਦ' ਕਰਕੇ ਚੱਲੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹ ਸਕਿਆ। ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਆਇਆ, ਉਹ ਉਖੜਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਬਾਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਰੱਖਤ, ਖੰਭੇ, ਟਾਵਰ, ਟਰਾਂਸਫਾਰਮਰ, ਬੈਨਰ ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੇ ਖੰਭੇ ਪੁੱਟੇ ਗਏ।

ਇਸ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਵੀ ਠੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਠੱਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨੇ ਪਏ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਰੇਡੀਓ ਉੱਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਛੱਤ ਵੀ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚ ਉੱਡ ਗਈ।

ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਮੁੜ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਪੁੱਜੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਇਨੈਲੋ ਮੁਖੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਮੁੜ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਨੰਬਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਲਾਕ ਆਊਟ ਸਮਾਂ' ਰਾਤ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਚੌਟਾਲਾ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਅਪੜੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

**ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਮਕਾਨ
ਵੇਚਣ/ਖਰੀਦਣ ਲਈ
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ**

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Ph: (734) 612-9984

**Either Buying or Selling a
Home in Michigan
"Always Go with the Winner"**

**COLDWELL
BANKER**

44644 Ann Arbor Road Plymouth, MI 48170

Email: KarnGill@Hotmail.com

Website: www.KarnGill.com

ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੈਕਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਗਲਤ ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਭੈਣ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ, ਇਕ ਜੂਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਨਰਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਥਾਣਾ ਕੋਤਵਾਲੀ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 304, 34 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਚਸ਼ ਕਾਰਨ 14 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੈਕਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ (ਦਿਹਾਤੀ) ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋਟਵੱਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤੀ ਹੈ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡਾਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਲਾਜ ਸਬੰਧੀ ਡਾਕਟਰ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੀ ਜੂਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਟੀਕਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਜੂਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟੀਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

SAI WORLD TRAVELS
Presents in Association with **Royal Club**

Celebrate DIWALI with...

MIKA SINGH
LIVE IN CONCERT

Nov. 8, 2014 (7pm onwards)

@ Ford Community and Performing Arts Center,
15801 Michigan Ave, Dearborn, MI 48126

Ticket Price : \$35, \$55, \$75, \$110, VIP & VVIP

AKASHA

Live 2U
www.live2u.org

Paradise
Keller Williams
Mikku Dahiya
Call: 248-274-9227
www.mikkuadhiya.com

PALACE CONCERTS

Dhanak
Rockin' Raaga

Digi Pix Innovation
Photography-Videography-Graphics & Signs
586-354-7066, 586-873-5832

BeHealthy
www.michiganbehealthy.com

Punjab Sweet & Indian Cuisine

miindia.com

**ਮੀਕਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ
ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਓ
8 ਨਵੰਬਰ 2014**

**For Tickets &
Sponsorships:**

Happy Singh
989-714-8280
Dimple Singh
517-499-4883
Shelly Singh
517-795-8547
Jassi Oberoi
810-394-3209

Also tickets available at
Sulekha.com
Miindia.com

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਾਂਝ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਪੁੱਗਣ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜੇ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਇਨੈਲੋ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚੋਤਾਨ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸਕਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੱਢੀ ਭੜਾਸ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਬਸ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੀ 117 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60 ਸੀਟਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪੇਗੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭੇਗੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਕਸੂਰ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦਾ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਤੇ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਜਾਵੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਜਥੇਦਾਰ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਰਕੱਢ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਕੌਮੀ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਲੀਡਰ ਭਾਵੇਂ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਬਾਦਲ ਤੇ ਚੋਟਾਲਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਮੋਦੀ ਸਮੇਤ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਏਨੇ ਦੁਖੀ ਹਨ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀ ਕਬਰ ਆਪ ਹੀ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਂਡਾ ਭੱਜਣਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੱਪੀਆਂ ਤੇ ਜੱਫੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਫੋਕੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਝੜਪਾਂ ਤੇ ਅਸਲੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਪੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਚੋਟਾਲਾ ਦੀ ਇਨੈਲੋ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ

ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲ 90 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 60 'ਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਤੇ ਇਨੈਲੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਤਾਂ ਸਰੋਆਮ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਪਾਰੀਆਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਮੁੱਦੇ, ਰੇਤਾ ਬਜਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਹਰਿਆਣੇ

ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 25 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 15 ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਾਸਾ ਪਲਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਮੰਡੀ ਡੱਬਵਾਲੀ, ਰਣੀਆ, ਰਤੀਆ ਤੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਪੋਸਟਰ ਵੀ ਲਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਭਾਵੇਂ ਅੱਡੇ-ਅੱਡ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਾਂਝ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਚਾਂਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਹੁਣ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਡੱਬਵਾਲੀ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਜੋਂ ਪੁੱਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਭੰਡਿਆ। ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸਾਇਰਾਨਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਨਾਂ ਲਏ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਇਨੈਲੋ ਗੱਠਜੋੜ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੂਹ-ਘੜੀਸ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਬਾਕੀ ਛੱਡੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੇ (ਭਾਜਪਾ) ਨਾਲ ਪੱਪੀਆਂ-ਜੱਫੀਆਂ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਤੀ-ਕਬੱਡੀ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚਲੇਗੀ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਬ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਛੂਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਪੁਰਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਿਓ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਚੁਟਕਲੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਛੂਰੀ ਮਾਰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਦਾ ਇਕ ਸਜ਼ਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਾਰਥਕ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਐਲ.ਯੂ. ਦੇ ਧੰਦਾ ਖੂਬ ਚੱਲਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਵੇਚ ਨੇ ਮੋਟਾ ਮਾਲ ਛਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 60 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਅਰਾ ਸਦਾ ‘ਗ਼ਰੀਬੀ ਹਟਾਓ’ ਦਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਈ ਪਰ ਗਰੀਬ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਫਿਲੌਰ ਤੇ ਅਵਿਨਾਸ ਚੰਦਰ ਦੀ ਈ.ਡੀ. ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ੀ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁ ਚਰਚਿਤ 6000 ਕਰੋੜ ਦੇ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਅਵਿਨਾਸ ਚੰਦਰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈਡੀ) ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਈਡੀ ਨੇ ਸੱਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਬਕਾ ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਕੋਲੋਂ ਈਡੀ ਨੇ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਲੰਮੀ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਥੇ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਚੁਨੀ ਲਾਲ ਗਾਬਾ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਈਡੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਡਰੱਗ ਮਾਮਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਫਿਲੌਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚੁਨੀ ਲਾਲ ਗਾਬਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ

ਦਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਈਡੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਛਗਿੱਛ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਈ.ਡੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਮਨਬੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਡਰੱਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਅਵਿਨਾਸ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਡੀ ਨੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਫਿਲੌਰ, ਅਵਿਨਾਸ ਚੰਦਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਈਡੀ ਨੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਚੁਨੀ ਲਾਲ ਗਾਬਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ

ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਬਾਅ ਬੋਲੇ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇਗਾ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਉੱਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਵਿਚ ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ 1966 ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਜਦੋਂ 1990ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1997 ਤੋਂ 2002 ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾ ਆਈ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 2007 ਤੇ 2012 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਮਰਿਆਦਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸਿੱਧੂ ਸਸਤੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਖੱਟਣ ਲਈ ਪੇਤਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਲੈਣ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਦ ਹੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀਡਸਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਰੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ: ਬਰਾੜ

ਜਲੰਧਰ: ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਇਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਦੋਗਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੋਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸ. ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸ਼ੇਰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਦਹਾੜ ਲਾਈ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਦਹਾੜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਟੁੱਟਣਾ ਤੈਅ: ਭੱਠਲ

ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸੱਤਾ ਮੁੱਖ ਭੋਗਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਜਪਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਜਿਹੀਆਂ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਬਰੈਂਪਟਨ, ਕੈਨੇਡਾ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ' ਕਾਲਮ ਦੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁਜਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ 34 ਸਾਲ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੰਘੀ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਮਨਵੀਰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਤਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ ਅਜੇ ਅਤੇ ਭਰਾ ਗੁਰਨੀਤ ਬੱਲ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਨਵੀਰ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਆਉਂਦੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਕਰੀਮੇਟੋਰੀਅਮ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 12.30 ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਲਟਨ ਵਿਖੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1.00 ਤੋਂ 3.00 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 905-866-6091 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰੀਬ 20 ਲੱਖ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਤੇ ਅੰਗਰੀਣਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਸੁੱਕੀ ਰਹੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਾਭਪਾਤਰੀ 5 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਲਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਈ, ਜੂਨ ਤੇ ਜੁਲਾਈ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਰ ਪੈਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਜਨਤਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਰਧਾਂ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1414801, ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਵਿਧਵਾਵਾਂ 305577, ਬੇਸਹਾਰਾ ਬੱਚੇ 126226 ਤੇ ਅੰਗਰੀਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 149535 ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ 19 ਲੱਖ 96 ਹਜ਼ਾਰ 139 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 250 ਰੁਪਏ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਈ, ਫਿਰ ਜੂਨ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਰੀਬ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅਗਸਤ ਤੇ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਬਿੱਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਟਕੇ ਪਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਕਰੀਬ 20 ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਲਗਪਗ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

Hotel Staff Wanted

Hotel in N. Dakota looking for Maintenance Person And Desk Clerk with Fluent English.

Free accommodation will be provided. Good Pay.

Call, Gill: 701-240-3220

ਹੋਟਲ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ

ਨਾਰਥ ਡਾਕੋਟਾ 'ਚ ਸਥਿਤ ਹੋਟਲ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਲਰਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ
ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਕਾਲ ਕਰੋ, ਗਿੱਲ: 701-240-3220

41-42

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares available

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)
- ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK
T 718.672.8000
75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
FREEMONT, CA 94538

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ
ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733

Yuba City Ph: 530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

Punjab Times**Established in 2000
15th Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਯੂ.ਐਨ. ਵੱਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ‘ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ
ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ‘ਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਖਲ
ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ
ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ
ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ
ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਮੱਤਭੇਦ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਣ।
ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਸਹਿਣੀ ਪਈ ਹੈ।ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼
ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼
ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਰਤਾਜ਼ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ
ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਨ ਕੀ
ਮੁਨ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ
ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ
ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ
ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਨ ਦੇ ਉਪ-ਤਰਜਮਾਨ ਫਰਹਾਨ ਹੱਕ
ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ

ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਬਣੀਆਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜਿੰਨੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਲ
ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ
ਤੇ ਕਸੂਰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ 2017
ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਤੇ ਮਾੜੀ
ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਖ਼ਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਨਾਲੋਂ
ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ
ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ
ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ
ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ 90 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ
60 ‘ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਇਨੈਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ
ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ
ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ
ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ
ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ
ਵਪਾਰੀਆਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਮੁੱਦੇ,
ਰੇਤਾ ਬਜ਼ਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਕੋਲ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ
ਉਹ ਅਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ
ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਨਿਯੁਕਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ)
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ
ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। 22
ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਮਿਲੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਮਗਰੋਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ
ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਕਸ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਆਰੰਭ
ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ
ਨੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ
ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਭਾਗੋਵਾਲੀਆ
ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਡਾ. ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲਾ,
ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਅਸੰਤ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਕਿੰਗਰਾ ਨੂੰ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਆਬਜ਼ਰਵਰ**ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਘਰ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ।**ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੁਖੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ
‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ
ਮੱਤਭੇਦ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ
ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਿਆਨ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ
ਮੁਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਟਰੋਲ
ਰੱਖਾ ‘ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ‘ਚ ਜਾਨਾਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣ
‘ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ
ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਜੀਦਾ ਗੱਲਬਾਤ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ
ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ‘ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ
ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਧਰ, ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਬਣਿਆ
ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ
ਹੋਂਟਲਾਈਨ ‘ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।
ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਆਫ ਮਿਲਟਰੀ
ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਂਟਲਾਈਨ ‘ਤੇ ਹੋਈ
ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ ਬਣੀ ਸਥਿਤੀ
ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ। ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੈਨਾ
ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ
ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ, ਭਾਰਤ
ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ‘ਤੇ
ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਦੇ
ਹਨ। ਉਧਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ‘ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਸਾਹਰਗ
ਹੈ’ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਉਠਾਏਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ
(ਪੀਪੀਪੀ) ਦੇ ਆਗੂ ਬਿਲਾਵਲ ਭੁੱਟੋ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ
ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਘੁਟਾਲਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਏ ਪੇਸ਼

ਮੁਹਾਲੀ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ
ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ
ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਥਾਨਕ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10 ਨਵੰਬਰ ‘ਤੇ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ
ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕਾਲੇ ਸ਼ਾਹ,
ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਾਰਾ ਅਦਾਲਤ
ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ
ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮੰਗੀ।
ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਮਾਂ ਰਾਜ ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ (92) ਬਹੁਤ
ਬਿਮਾਰ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ
ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ
ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ,
ਮਿਸਲਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਪੈਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ
ਦੇ ਚਰਚੇ ਹਨ।ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਹਰਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਨਲ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ

‘ਆਪ’ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ
ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ
ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ
ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ਼
ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ
ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਡੇਰੇ
ਕੋਲੋਂ ਹਮਾਇਤ ਮੰਗੀ ਸੀ।ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ
ਬੁਲਾਰੇ ਰਾਜੀਵ ਗੋਦਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੰਭੀਰਗਿੱਲ ਨੂੰ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਨੂੰ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ
ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਡੇਰੇ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਾਲੇ
‘ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ’ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ
ਧਰਮ ਤੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਏ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ।
ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰ
ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ
ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ
ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ
ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੇ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ।ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਲੇਖ ਰਾਜ ਨਈਅਰ ਨੂੰ
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਯਾਮਿਨੀ ਗੋਮਰ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ
ਭਾਈ ਬਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ
ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਖਾਰੂ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਦਗਿੱਲ ਦੇ
ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਨਸਾ ਲਈ
ਮਾਸਟਰ ਖੇਤਾ ਸਿੰਘ, ਮੋਗਾ ਲਈ ਗੁਰਬੀਰਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਮੁਹਾਲੀ ਲਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਘੇਤਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਚਾਹਲ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਦਾਲਤੀਵਾਲਾ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਲਈ ਕਰਨਲ ਬਲਦੇਵ
ਸਿੰਘ, ਪਟਿਆਲਾ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰੋਪੜ
ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਸੰਗਰੂਰ ਲਈ ਡਾ.
ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਲਈ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਬਟਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਲਿਆ ਜ਼ਿੰਮਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਮਾਇਕ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਮਦਦ ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪੁੱਜਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਟੀਮ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸਮੁੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 124 ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ 50 ਫੀਸਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਫਰਸ਼

ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਦਦ ਪੁੱਜਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ

ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਮਦਦ ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪੁੱਜਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਾਸ਼ਨ, ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਟਰੱਕ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਇਹ ਮਦਦ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂਕਿ ਰਾਸ਼ਨ, ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਗਰਮ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਦਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਦਦ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਜਵਾਹਰ ਨਗਰ ਵਿਚ 48 ਘਰਾਂ ਦਾ, ਤੁਲਸੀ ਬਾਗ ਦੇ ਚਾਰ, ਸੁਬਰਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ 14, ਬਾਲ ਗਾਰਡਨ ਦੇ 10, ਅਲੂਚਾ ਬਾਗ ਦੇ

15, ਬਿਬਨਾ ਇਕ, ਗੋਗਜੀ ਬਾਗ ਛੇ, ਮਗਰਮਲ ਬਾਗ ਤਿੰਨ, ਮਹਿਜੂਰ ਨਗਰ ਵਿਚ ਨੌਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਜਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਾਦੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮਦਦ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਇਹ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਮਦਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਚਨਚੇਤੀ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਨ, ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ, ਕੰਬਲ ਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਆਦਿ ਵੰਡੇ ਜਦਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਲਾ ਕੇ ਮੁਫ਼ਤ ਦਵਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ। ਹੜ੍ਹ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਟਰਸਟ, ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਮਹਿਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵੈਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨੌਂ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬਡਗਾਮ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਬੁੰਗਾ ਵਿਖੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੁਣ ਤੱਕ 800 ਟਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸਮੇਤ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਮਦਦ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਾਸਿਨ ਮਲਿਕ, ਸਈਅਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ, ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ਼ਮੀਮਾ ਫਿਰਦੌਸ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮਦਦ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਨਿਰਾਸ਼

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਸੇਬੇ ਲਈ ਮਦਦ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੱਖੀ (ਚੇਅਰਪਰਸਨ) ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੇਗਮ ਸ਼ਮੀਮਾ ਫਿਰਦੌਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਫਿਰਦੌਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੀੜਤਾਂ ਕੋਲ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਚਾਅ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਹਿਯੋਗ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹਵਾਈ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਸੁੱਟੀ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਸੁੱਟਣ ਸਮੇਂ ਅੱਧੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਬੇਕਾਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਰਜ਼ੀ ਤੇ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਦਦ ਲਈ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੁਣ ਲੋਕ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹੀ ਵਤੀਰਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਗਲਾ ਰੁਖ਼ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਦਦ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ, ਗਰਮ ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਨੰਤ ਨਾਗ ਵਾਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ

ਮਟਨ (ਅਨੰਤ ਨਾਗ): ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਨੰਤ ਨਾਗ ਦੇ ਕਸਬਾ ਮਟਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹਿਲੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਵੀ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਸਥਿਤ ਲਗਭਗ 18 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 15 ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਪੰਦਰਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ 8 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਹਿਆਦਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਡਗਾਮ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੰਘਰੇਟਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੜ੍ਹ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਲੰਗਰ ਤੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਟਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲੋਂ ਉਚੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਹੜ੍ਹ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੰਤ ਨਾਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 10 ਤੋਂ 12 ਫੁੱਟ ਪਾਣੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਸਬਾ ਮਟਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਮਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਦੋਂ ਮਟਨ ਵਿਖੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿੱਖ ਭਗਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੜਪੋਤੇ ਪੰਡਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਜੰਗ ਲੜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਗਿਆਨੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵੇਲੇ 1819 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਅੱਠ ਸਰੂਪ ਮਟਨ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅੱਠ ਬੁੰਗੇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪਾਂ ਵਾਸਤੇ

Matrimonial

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸੰਘਾ, ਉਮਰ 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6'-1", ਯੂ ਐਸ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਉਚੀ ਜੋਬ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਰਸ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 209-634-7584 ਜਾਂ 209-262-7200 ⁴²⁻⁴⁵

ਖੱਤਰੀ ਸਿੱਖ, ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-5", ਨਿਉ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ, ਯੂ ਐਸ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਲਈ 28 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਤੇ ਕੱਦ 5'-7" ਤੋਂ 6'-2" ਦਰਮਿਆਨ, ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੈਟਲਡ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 505-216-1644, ਈ-ਮੇਲ: hvij@aol.com ⁴¹⁻⁴⁴

ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੱਰੀ ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਰਿਹਾਇਸ਼।

ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਟੋਨੀ: (317) 340-1470

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਕਲਾਰਕ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਐਗਰੋ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਤੇ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਲਾਰਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਵਣਜ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤਬਾਤੀ ਤੇ ਊਰਜਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਲਾਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਇਕਲੌਤਾ ਅਜਿਹਾ ਭਾਰਤੀ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਵਪਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਰਮਿਆਨ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹਿਰੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਣ ਬਿਜਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਪਣ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢੁਕਵੀਆਂ ਵਪਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਵਿੰਡੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ

ਖੇਤਬਾਤੀ ਤੇ ਊਰਜਾ ਖੇਤਰ 'ਚ ਤਕਨੀਕੀ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 90 ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸੂਬੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ

ਦੇ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਵਿਚਾਲੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ।

ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਸੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ 11ਵੀਂ ਤੇ 12ਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਟੂਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

... ਤੇ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸਰ ਗਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰਾਂ ਜੁੜਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮਾਫੀਏ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਗੈਂਗ ਅਕਸਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੀਤੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੀਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰਾਂ ਜੁੜਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਕਲਾਰਕ ਦੇ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਡਰੱਗ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਕਲਾਰਕ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡਰੱਗ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਕਲਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਕਲਾਰਕ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀਤੰਤਰ ਰਹਿਤ ਸਿਸਟਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਤੋਂ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣਗੇ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਚਲੇ ਤੇਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰ ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੌਰ, ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸਾਂਝਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਟੀਚੇ ਮਿਥੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2016 ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 4600 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਪੜ੍ਹਨ ਆਏ ਸਨ।

ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਮੀਰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਔਰਤ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਤਿੰਨ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਨ। ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ 22 ਵਿੱਚੋਂ 17 ਮੰਤਰੀ ਅਮੀਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੇਨਕਾ ਕੋਲ 37.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਜਮਾ ਹੈਪਤੁੱਲਾ 29.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਫੂਡ

ਪ੍ਰਾਸੈਸਿੰਗ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ 12.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਈ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਪੰਜ ਵਪਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤੇ ਦੋ ਸਵਾਂਕੀ ਖਾਨ ਮਾਰਕੀਟ ਤੇ ਐਮ. ਜੀ. ਐਫ. ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਕੋਲ 1.26 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਕਤਲੇਆਮ 84 ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਾਇਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ 'ਅਲਰਜੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਜਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਭੱਜੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ 'ਆਪ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚਲੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਥੇ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਫਿਰਕੂਵਾਦ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਕੋਈ (ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ) ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 67 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਜਦ ਮੈਂ ਮਰਾਠੀ

ਟੋਪੀ ਪਾਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਟੋਪੀ ਪਾਈ, ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਉਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ.

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵੇਚ ਕੇ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੇ ਪੰਜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੰਕਟ

ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਹੈ।

ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਹੁਣ ਪਟਿਆਲਾ ਸਥਿਤ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ 8.45 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੇਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਈ 3.75 ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਐਡਵਾਂਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਸਰਹਿੰਦੀ ਗੇਟ ਵਾਲੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਾਲੀ 1.62 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਤਿੰਨ ਦਫ਼ਾ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵਪਾਰਕ ਸੰਪਤੀ ਵਿਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 88 ਵਿੰਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਵਾਂ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ 88 ਵਿੰਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲੋਂ

ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਬੀਬੀ ਵਾਲਾ ਚੌਕ ਲਾਗੇ ਨਵਾਂ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 10.56 ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ।

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਗਿਰਦੀ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਾ ਦੀ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ 818 ਗਜ਼ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਵਾਸਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵੀ ਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ

ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਾਜੀਵ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਨਾਂਹ

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹਾਲੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਰਾਮਾ ਮੰਡੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਤੇ ਰਾਮਾ ਮੰਡੀ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਦੇ ਤਾਂ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ 1933 ਰੈਗੂਲਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਬਜਟ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੇ ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦੇ ਬਕਾਏ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆਂ ਸਮੇਤ ਤਕਰੀਬਨ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਈ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਡੋਬੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ: ਭੱਠਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪੱਕਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੀ ਆਰਥਿਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਤਾਂ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰਾ ਬੋਝ

ਸਰਕਾਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਂਦੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੌਣ ਤੇ ਕਿਉਂ ਪਾਉਂਦੇ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਖੰਭੂ?

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦਾ ਬਾਰਡਰ ਇਹ ਲਿਖਤ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਕੁ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਕਤ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਕਈ ਦਿਨ ਇਸ ਉਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੋਲੇ ਵੀ ਵਰ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਵਲਾਵੇਂਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਰੁਖ ਸਮਝਣ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਇੱਕ ਮੀਡੀਆ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਾਲੀ ਹੋਏ ਪਏ ਨੇ। ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਵਿਚਾਲੇ ਕੰਡੇਦਾਰ ਤਾਰ ਤੇ ਅੱਗੇ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਬੀ ਐਸ ਐਫ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ? ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਧਰੋਂ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਧਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੇ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਕੱਲ੍ਹ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸਪੀਕਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹਨ।

ਜਿਹੜੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਏਨੇ ਸਿੱਧੇ, ਪਰ ਸੱਚੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲੇ ਵੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹਮਲਾਵਰੀ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਕ ਸਿੱਧੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਧਰ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਲੰਘਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਹੈਰੋਇਨ ਵੀ ਲੰਘਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉਧਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੱਦਾਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੀਡੀਆ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਵੀ ਕਦੇ ਏਡੀ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਜਿੰਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਜ਼ਰਾ ਪਿੱਛੇਕਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਵੱਲ ਝਾਕੀਏ, ਜਿਹੜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਗ਼ਤੋਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿਪਟਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਨਿਪਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ- ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਜੁਲਫਕਾਰ ਅਲੀ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਫਰਕ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾਂ ਤੀਰ, ਨਾਗ, ਅਗਨੀ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਜ਼ਨੀ, ਗੌਰੀ ਤੇ ਅਬਦਾਲੀ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੰਮੇ। ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੇ ਇਹ ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਹਮਲਾਵਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਭੁੱਟੋ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 4-ਬੀ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ 17 ਦਸੰਬਰ 1971 ਵਾਲੀ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਆਪਸੀ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਧਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਤਰਫਾ ਤੌਰ ਉਤੇ ਬਦਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।' ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੋੜਿਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹੀ ਤੋੜਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਉਤੇ ਜਦੋਂ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਫੌਜ ਚਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰ ਜੰਗ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹਨ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਤਰਲਾ ਮਾਰਨ ਦੌੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਮੁੱਢ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅੱਗੋਂ ਮਾਰ ਪੈਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਯੂ ਐਨ ਸੈਕਟਰੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰਲਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦੌੜ ਪਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਰਾਜਸੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਫਰਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲੀਡਰ, ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੈਂਤੜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚਾ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਾਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਨਰਮੀ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਸਖਤ ਰੁਖ ਧਾਰਨ ਕਰੇ, ਪਰ ਕਦੀ ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ

ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਖੋਹ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਏਨੇ ਬਚਕਾਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੈਂਤੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਫੌਜ ਨਹੀਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੈਂਤੜਾ ਫੌਜ

ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੇਸ਼ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਦੀ ਨੀਤ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਕ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਫਰਕ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾਂ ਤੀਰ, ਨਾਗ, ਅਗਨੀ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਜ਼ਨੀ, ਗੌਰੀ ਤੇ ਅਬਦਾਲੀ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੰਮੇ। ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੇ ਇਹ ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਹਮਲਾਵਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੱਦ ਸਿਰਫ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ, ਪੱਛਮ ਦੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਵੇ। ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਹੀ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਨੀਤ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੱਭ ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਆਣ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਦੇ ਲੁਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜਦੋਂ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਧਾਵਾ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ ਗਏ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੂਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਿਲੀ? ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ

ਸਾਫ਼ ਦਰਜ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬੀੜਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਬਦ-ਅਮਨੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਇਰਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਭਾਸਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਅੱਖ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ?

ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕੁਤੱਤਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਾਜਸੀ ਵੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਵਕਤ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰਾਜਸੀ ਉਲਝਣ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਨਾ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਕੋਈ ਵਜ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਰਾਜਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪਤਾਨ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੌਲਵੀ ਤਾਹਿਰ ਉਲ ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਵੀ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਇੱਕੋ ਮੰਗ ਕਰ

ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਗੱਦੀ ਛੱਡ ਜਾਵੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਿਨਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਾਲੇ ਉਹ ਪਹੁੰਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਉਦੋਂ ਯੂ ਐਨ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਤਵਾ ਜਾ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਏਜੰਡੇ ਉਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉਨ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਕਰਨ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਨਰਲ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਕਮਾਨ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਿਰ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹਾਲ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਹੈ।

...ਤੇ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਰ ਫੌਜ ਦੇ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟਕੂਏ-ਗੰਡਾਸੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਰੇਤ ਨਾਲ ਮਾਂਜੇ ਤੇ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗ ਜਾਵੇ, ਉਦੋਂ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਨਾਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਲੈਣੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਭਾਰਤ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚਣ ਤੋਂ ਟਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਨਾਲ ਜੰਗ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਸੀਮਤ ਜਿਹੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਮੁੱਲ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਖੈਰਾਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖੜੇ ਪੈਰ ਬੋਫੇਰਜ਼ ਦੀ ਹਾਵਿਟਜ਼ਰ ਤੋਪ ਦੇ ਗੋਲੇ ਖਰੀਦਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਨੂੰ ਜਿੰਨੇ ਹਥਿਆਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਵਰਤੇ ਹਨ ਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਛੇੜਾਂ ਛੇੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੋਚ ਹੋਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਇਹ ਮਿਲਣੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏਡਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਵਾਰੀ ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਨੁੱਕਰਾਂ ਖੁਰਚਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਂ-ਨਾਂਹ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿਰ ਘੁੰਮਾਈ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਕੂਕ-ਕੂਕ ਕੇ ਇਹੋ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤਾਂ 'ਚੰਦਰਾ ਗਵਾਂਢ ਬੁਰਾ' ਹੋਣ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਓਨੀ ਦੇਰ ਜੰਗ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਸਿਰੋਂ ਲੰਘਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪੇਗਾ। ਅਜੇ ਸਥਿਤੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਬਣੇਗੀ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ
ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ 80 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ
ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

Indian Restaurant For Sale

- 80 Seats ■Cater Large/Small Parties
- Liquor Licenses ■Free Parking For Customers

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

40 ਟਰੱਕ ਰਿਪੇਅਰ-ਓਕਲਹੋਮਾ

ਮਕੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ
ਟਰੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ
ਵਾਲੇ ਮਕੈਨਿਕਾਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 832-512-7172

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਅਕਤੂਬਰ 2014

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਬੇਵਸੀ

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜੋੜ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਵੀ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਲੀਡਰ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਵਾਮ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਘੱਟ ਹੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਐਤਕੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਲਈ ਬੜੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਘੁੱਟੀ-ਵੱਟੀ ਬੈਠੀ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਖੰਭ ਖਿਲਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ; ਦੂਜੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਭਾਈਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਰਾੜ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਐਂਡ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ (ਇਨੈਲੋ) ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ-ਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਇਨੈਲੋ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਨੀਤੀ/ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ, ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਬਣਨੀ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਠਜੋੜ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਉਹ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮੁੜ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਹਨ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ ਔਕੜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਉਥੇ ਇਕੱਲੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਉਲੀਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰ ਤਰੁਣ ਚੁਘ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਅਹੁਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉਤੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਲੀਡਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੇੜੇ 'ਤੇ ਗੇੜਾ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨਾ 'ਤਾਲਮੇਲ' ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਬਿਠਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਫਰਜੰਦ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਪਾਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਐਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਹੁਣ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲੁਕ ਕੇ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਦੇ ਸਭ ਰੋੜੇ ਇਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਰਾਹ ਡੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਾਕਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਂਜ ਵੀ ਠੰਢਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਲਈ ਫਿਲਹਾਲ ਮੈਦਾਨ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਾਦਲਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲੋੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ-ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤੈਅ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨਮੂਦਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਖੇਰਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਘੜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੇ ਉਦੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਠਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਠਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ/ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ-ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਟੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਲਈ ਪਰਖ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਵੀ ਰਲ ਗਈ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਉਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਤੇਰੇਗੀ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਝੋਟੇ ਮੂਹਰੇ ਬੀਨ?

ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਪੱਤ ਨੇ ਰੋਜ਼ ਕਰਦੇ, ਹਾਕਮ ਟੋਲਾ ਨਾ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਹੁੰਦਾ। ਫੋਕੇ ਫਾਇਰ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਨੇ, ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੱਸ ਹੁੰਦਾ। ਐਸੀ ਢੀਠ ਮੱਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਪਾਈ, ਹਾਲ ਚਿੰਤਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਨਾ ਦੱਸ ਹੁੰਦਾ। ਸੂਬਾ ਰੰਗਲਾ, ਕੰਗਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਏ, ਪੂਰਾ ਹਾਲੇ ਨਾ 'ਰਾਜ' ਦਾ ਝੱਸ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਅਸਰ ਕੀ ਮਾਰੀਆ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ, ਸਿੱਲ ਵਾਂਗ ਦਿਲ ਹੋਏ ਨੇ ਖੋਟਿਆਂ ਦੇ। ਦੱਸੇ ਦੁੱਖੜੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਇੰਜ ਜਾਣੇ, ਮੂਹਰੇ ਬੀਨ ਵਜਾਈ ਐ ਝੋਟਿਆਂ ਦੇ!

ਜੰਗਬਾਜ਼ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਪਿਸਦੇ ਲੋਕ

ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਹੇ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਵਾਂ, ਦੁਵੱਲੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਅਤੇ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਮਨਹੂਸ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਾਕ ਅਤੇ 60 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 'ਅਮਨ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲੋਕ ਮੰਚ' ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਚੈਪਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ "ਲੰਘੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ 22 ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਫੜ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 125 ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮਛੇਰਿਆਂ ਨੂੰ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮਛੇਰੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰਲਾ ਤਣਾਓ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਪਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਤਣਾਓ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਉਪਰ ਅਸਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 2000 ਪ੍ਰੇਡੂਆਂ ਨੂੰ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਫਲੈਗ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੇਂਜਰਾਂ ਵਲੋਂ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ 5 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਤੋੜੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਵਕਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਘਾਟੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੀ.ਜੀ. ਖੇਤਰ ਤਕ ਸਮੁੱਚੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧੇ ਹੇਠ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਓਂ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਹਿਮ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰੇਡੂ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਪਾਰਕ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ ਭਤਕਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਦੋਵੇਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਮੁਲਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝ ਕੇ ਸਬਰ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨਾ ਲਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਠੋਕ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਤੇਵਰਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਮਨਸ਼ੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਮਸਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਾਕਤ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਸਿਆਸਤ ਕਾਰਨ ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਵੀ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜੰਗ ਬਣ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਲੰਘੇ 67 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚਾਰ ਜੰਗਾਂ (1947, 1965, 1971 ਅਤੇ 1999) ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਜੰਗਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਲੋਸ਼ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਕੌੜੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਦੇ

ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੂਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹਾਨੇ ਭਾਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤੁਛ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਕਾਰਨ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰ ਸੇਹ ਦਾ ਤੱਕਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੱਡ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਭਤਕਾਹਟ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖੱਟੀ ਖੱਟਣ ਲਈ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜ਼ਰੀਏ ਕੌਮੀ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਭਤਕਾ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਆਵਾਮ ਦੀ ਤਵੱਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। 1999 ਵਿਚ ਲੜੀ ਗਈ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਇਸ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ 3200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਟਮ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਸਿਆਚਿਨ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ, ਕਾਰਗਿਲ-ਦਰਾਸ-ਬਟਾਲਿਕ ਦੀਆਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵੀ ਦੁੱਗਣੇ-ਤਿੰਗਣੇ ਅਸਿੱਧੇ ਫੌਜੀ ਖਰਚੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਉਪਰ ਬੇਰਹਿਮ ਲੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬੇਪ ਕੇ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਮੂਲ ਮਨੁੱਖ ਹਕੂਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਖਿਆਤ ਜਹੰਨਮ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇੰਝ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਏ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਘੋਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ, ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਨਿਹਾਇਤ ਬਦਕਾਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵੀ ਮਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਦੁਵੱਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਖਾਸ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ। ਦੁਵੱਲੀ ਕੁਤੱਤਣ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 1947 ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੁਲਕ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਵੰਡ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਜੋਂ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਤੇ ਨਿੱਘੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਵੱਲ ਧੱਕ ਕੇ, ਤੇ ਇੰਝ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੋਰ ਇਲਾਕਾ ਹਤੱਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਰਲਾਉਣ ਦੇ ਪਾਸਾਰਵਾਦ ਉਪਰ ਬਜ਼ਿਦ ਹਨ।

ਹਾਲੀਆ ਫੌਜੀ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਤਫਸੀਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਸਵਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵੱਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਕੈਂਪ ਦਾ ਰੁਖ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਫੌਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਦੇ

ਪੁਣਛ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਤੇ ਇਕ ਫੌਜੀ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਦੇਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਝੰਡਾ ਸਾੜਨ ਦੀ ਭਤਕਾਊ ਤੇ ਹੌਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ 'ਰਾਅ' ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਐਪਰ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਭਤਕਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਗੋਸ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਕੇ 'ਕੌਮੀ' ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ (ਮਈ 2014) ਉਪਰ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਜੰਗ ਭਤਕਾਊ ਰੰਗ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ।

ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਗਰੂਕ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਗੁੱਟ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਕੁਤੱਤਣ ਅਤੇ ਤਲਖੀ ਵਿਚ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਤੱਤਣ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਉਧਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਭਤਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਪਸਾਰਵਾਦੀ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ 'ਚ ਸਦਾ ਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਮਹਿਜ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ 'ਅਸੀਂ' ਤਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੀਏ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਾਂ, ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।' ਇਸ ਵਕਤ ਦੋਵੇਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦਾ ਸਲੂ-ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਅਮਨ ਦੀ ਢੋਂਗੀ ਖਾਹਸ਼ਮੰਦੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਚੌਰਾਹੇ ਵਿਚ ਭੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਜਿਹਾ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਜੰਗ- ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ। ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਵੱਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕੁਤੱਤਣ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅਮਨਪਸੰਦ ਆਵਾਮ ਕਦਾਚਿਤ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜੰਗਾਂ ਭਤਕਾਉਣ, ਛੇਤਨ ਅਤੇ ਲੜਨ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਪਣੀ ਜੰਗੀ ਪਹਿਲ ਜਾਂ ਮੋੜਵੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੇਤ ਅਹਿਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਘਰੇਲੀ ਗਤਬਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਲੋਂ 'ਸਰਹੱਦੀ ਕੌਮਵਾਦ' ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਬਲੀ ਸੱਚ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਹੜਾ ਸਟੇਟ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਾਢੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜੀ ਤੇ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਵਾਮ ਦੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਅਣਐਲਾਨੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਝੋਕ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਦਿਆਨਤਦਾਰ ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਵਾਮ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਖੂਨੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੂਲ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹਾਨੇ ਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤੁਛ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੰਗ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ।

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਵਤੀਰਾ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 'ਪੰਜਾਬ (ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕੂ) ਕਾਨੂੰਨ-2014' ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਚਾਰ ਅਹਿਮ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਧਰਨਿਆਂ, ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਰਿਜਿਤ ਪਸਾਇਤ, ਲੋਕਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੀ. ਸੱਤਸਿਵਮ ਵਾਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਆਪੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ 'ਬੰਦ, ਧਰਨਿਆਂ ਤੇ ਹਤਤਾਲਾਂ ਆਦਿ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-97795-30032

ਨਾਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਕੇ.ਟੀ. ਬੋਮਸ ਤੇ ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਫਾਲੀ ਐਸ. ਨਰੀਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਦੋ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 2007 ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਗੁੱਜਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਉ ਪਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਆਮ-ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ: ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ 'ਮਾਹਿਰਾਂ' ਵਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ 'ਚ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਚੁਸਤ-ਚਲਾਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਖੁੰਖਾਰ' ਅਪਰਾਧੀ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਦਿੱਕਤ' ਨੂੰ 'ਦੋਸ਼-ਧ੍ਰੋਹ', 'ਮਾਫ਼ਿਵਾਦ' ਤੇ 'ਅਤਿਵਾਦ' ਜਿਹੇ 'ਗੰਭੀਰ' ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਥਾਹ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਝਾਂ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਝ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ 'ਅਪਰਾਧੀਆਂ' ਉਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੱਦ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਜਾਂਚ ਛੇਤੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਅਪਰਾਧੀਆਂ' ਦੀ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਕੇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਲੋਕ-ਦੋਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੇ ਨਾਲਾਇਕੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਪਕ ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਦੀ ਮਾਤੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰਨ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਮਤਲਬ, ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਸ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰ ਲੈਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੋਮਸ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਸੋਚ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਮਝ ਮੁਜ਼ਬ 'ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ', ਪਰ 'ਆਗੂ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਧਾਰਨ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਤਕਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਫਤ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।'

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ (ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ-2014) ਦਾ ਰਾਹ!

ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ "ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ (ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਨ) ਲਈ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।" ਹੱਲ ਵਜੋਂ ਧਰਨਿਆਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਨੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਬਾਕੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜਾ: ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਜਰਿਮ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਜਰਿਮ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ 'ਪੁਖਤਾ' (ਵਾਜਿਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ) ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। 'ਮਾਹਿਰਾਂ' ਦੀ ਰਾਇ ਮੁਜ਼ਬ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪੱਖ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੂਰਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੋਮਸ ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਪੁਲਿਸ ਉਹ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਧੀ (ਨੁਕਸਾਨਯੋਗ) ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਨੁਕਸਾਨਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ।' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ਼ਲ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜਮਾਤੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਚਿਹਰਾ: ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੌਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ' ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਜਾਤੀ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਬਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਮਾਜਕ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਕ ਰੋਕਾਂ ਤੋਂ ਗੁਸਤ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਵਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ।'

ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਧਰਨਿਆਂ, ਰੈਲੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਹਿਕਾਰਤ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅਰਿਜਿਤ ਪਸਾਇਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੁੱਜਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ "ਕੌਮੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ" ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ "ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੇਤ ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।" ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ। ਕਈ ਦਿਨ ਚੱਲੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਿਆਂ ਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੋਚ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ, 'ਉੱਚ-ਜਾਤੀ' ਤੇ ਮੱਧ-ਵਰਗ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਕਿਆਂ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਲ ਵਿਰੁੱਧ ਚਿਤਵਦੀ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2012 ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਸੀ.ਆਰ. ਗੋਇਲ ਨੂੰ 24 ਤੋਂ 26 ਮਈ 2009 ਤੱਕ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਤੱਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ "ਕੌਮੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ" ਦਾ ਸਬੱਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ?

ਇਸ ਆਮ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਵਿਚ ਪਏ ਅਤਿੱਕੇ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਪੇਂਡੂ ਮੱਧ ਤੇ ਨਿਮਨ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੁੰਖਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਈ 2009 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਸਟਰੀਆ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਆਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਰੋਸ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਦਲਿਤ ਤਬਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦੁਆਬੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭਤਕੀ ਭੀੜ ਵਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖ 'ਜਨਰਲ ਸਮਾਜ ਮੰਚ' ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਨ ਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2012 ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ

ਜੱਜ ਵੀ.ਕੇ. ਬਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਸੀ.ਆਰ. ਗੋਇਲ ਨੂੰ 24 ਤੋਂ 26 ਮਈ 2009 ਤੱਕ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਤੱਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ "ਕੌਮੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ" ਦਾ ਸਬੱਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ?

ਮੁੱਢਲੇ ਹਕੂਕ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ: ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਹਕੂਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤਬਕੇ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਹਕੂਕ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੂਜੇ ਤਬਕੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਪੈਰੀਦਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਮੇਂ, ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਘੋਖਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਪਰਖ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਮਾਣ-ਮੱਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਤਰੱਦਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ- ਜਾਤੀ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ ਆਦਿ ਦੇ ਭੇਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੁੱਲ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਤੇ ਅੰਤਰ-ਧਰਮੀ ਵਿਆਹ ਰੋਕਣ, ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਫਤਵੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ ਸਮੂਹ, ਸੁਚੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਖਾਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗਾਂ ਤੇ ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਮ ਲਗਾਏ ਜਾ

ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਮਲੋਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੁੱਮਬਤੂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੇੜੇ ਲੱਗਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਰੁਧ ਅਮਲੋਹ-ਖੰਨਾ ਮਾਰਗ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕਾਰਖਾਨਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਾਰਖਾਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।'

ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਬਣੀ ਕੇਂਦਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲਗਾਉਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਜਦ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਨੇ 13 ਤੋਂ 21 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਰੋਜ਼ ਵਰਤਣਾ ਹੈ।

ਬਨੂਤ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਕਰਾਲਾ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਜਾਂਦੇ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਘੰਟਾ ਭਰ ਜਾਮ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਣ। ਸਰਕਾਰੀ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦੀ ਮੋਟਰ ਸੜਨ ਕਾਰਨ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਠੱਪ ਸੀ ਅਤੇ ਹਫਤਾ ਭਰ ਜੇ.ਈ., ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਹੀ ਝੌਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈ। ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਰਾਹਗੀਰ ਘੰਟਿਆਬੰਧੀ ਖੱਜਲ ਹੋਏ। ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਜਨ-ਜੀਵਨ 'ਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿੱਥਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ 'ਸਾਊ' ਨਾਗਰਿਕ ਅੱਜ 'ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤ' ਬਣ ਗਏ; ਕਿਸੇ ਸ਼ੌਂਕ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲਾ ਮਾੜਾ ਬੰਦਾ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਰਕਤ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇਹੀ ਰਾਹ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਕੂਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੁੱਖ ਬਣ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਗਤੀਮਾਨ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਰ-ਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਹਕੂਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝ ਨੇ ਧਰਨਿਆਂ, ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕ ਤਾਕਤ ਵਰਤਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵੰਡ-ਪਾਊ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਅਰਥ

ਹੈ। ਇਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਸਮਾਜ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਢਾਂਚੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਿਲੀਸ਼ੀਆ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਲੀਆਂ

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਈ

ਹੋਰ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮਾਂ-ਪਿਉ, ਸਿਆਸੀ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 1948 ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਤਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਇਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਜੁਲਾਈ 1949 ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਹੀ ਹਟਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਘ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਪਨਾਏਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਘ ਭਗਵੇਂ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਤਿਰੰਗੇ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੰਗਠਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਚਨ ਦੇਵੇਗਾ, ਪਰ ਸੰਘ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭਤਕਾ ਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ

ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਸੰਘ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅਹਿਮ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰੀਬੀ, ਪਰ ਗ਼ੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਹਿਰ ਏ.ਜੀ. ਨੂਰਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ' ਨਹੀਂ ਤਾਂ 'ਭਾਰਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਤਾਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ।'

ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਘਾਤਕ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਦਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ 'ਬੋਗਾਨੇ' ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ' ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੁਰਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਪਟ ਨੀਤੀ

ਕੁਰਸੀ ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੀ
ਟੋਹਰ ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਰਖਾਏ ਕੁਰਸੀ।
ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਈ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ
ਏਥੋਂ ਤੀਕਰਾਂ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਏ ਕੁਰਸੀ।
ਕੁਰਸੀ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਤੜਫੇ
ਭਾਲੂ ਵਾਂਗਰਾਂ ਨਾਚ ਨਚਾਏ ਕੁਰਸੀ।
ਇਹਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਹੀ ਜਾਣਦਾ ਏ
ਜਿਹਦੇ ਬੱਲਿਉਂ ਇਹ ਖਿਸਕ ਜਾਏ ਕੁਰਸੀ।
ਲੱਥੇ ਕੁਰਸੀਉਂ ਕਿਸੇ ਵਜ਼ੀਰ ਤਾਈਂ
ਪੁੱਛੇ ਹਾਲ ਕੀ? ਆਖੁਗਾ ਹਾਏ ਕੁਰਸੀ!

ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਚਮਨ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰੀ ਦੀ
ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਇਹ 'ਕੁਰਸੀ ਉਪਮਾ' ਭਾਰਤੀ
ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹੂ-ਬ-ਹੂ
ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ
ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜਦੋਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ
ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੁਰਸੀ ਗ੍ਰਹਿਣ
ਕਰਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ
ਪੂਰੀ ਟਾਈ-ਸ਼ਾਈ ਲਾ ਕੇ, ਬੀਬਾ
ਰਾਣਾ ਜਿਹਾ ਬਣਦਿਆਂ ਸਹੁੰ
ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ- 'ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਕੇ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਕੇ
ਸਾਥ ਸ਼ਪਥ ਲੇਤਾ ਹੂੰ...!' ਜਦ
ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ
ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ
ਨਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਰੋਲ ਕੇ ਹੀ
ਕੁਰਸੀ ਲੈਣ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ। ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਦੇ
ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਇਹ
ਸਾਦਾ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਹੁੰ
ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਖਾਨਪੂਰਤੀ ਹੀ ਬਣ
ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਆਖਰ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ ਜੋ ਕੁਰਸੀ ਮੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ
ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ
ਫਿਰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਆਗੂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ
ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਤ ਵੇਲੇ ਕੇ ਮੱਲੀ ਕੁਰਸੀ
'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨਘਾਤੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖੇ
ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਅਕਸਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਨੇ
ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਥ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਲੇਕਿਨ
ਇਹੀ ਫਰਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ
ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬੋਣਾ ਜਾਂ ਲੁਲਾ-ਲੰਗੜਾ ਬਣਿਆ
ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮਚੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਦੰਗਲ ਵੇਲੇ ਦਾ
ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ

ਦੌਰਾਨ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਜਿਥੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਤੇ
ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ 'ਬਾਦਲ' ਉਪ-ਨਾਮ ਵਰਤਣ
ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਬੇਸ਼ੱਕ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ,
ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੀ
ਸਵੀਕਾਰਿਆ, ਪਰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਤਤਕਾਲੀ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ
ਸਿਰਮੌਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼
'ਉਪਰੋਂ ਆਏ' ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ
ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲਿਸ਼ਕਾ-ਪੁਸ਼ਕਾ ਕੇ 'ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਬਣਾਉਣ।

ਉਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਜਿਸ ਨੇ ਟਪੂਸੀਆਂ
ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਦਲ-ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਚੁਫੇਰਗੜ੍ਹੀਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ 'ਸਤਿਕਾਰਤ'
ਮੁਹਾਵਰਾ 'ਆਇਆ ਰਾਮ ਗਇਆ ਰਾਮ'
ਘੜਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ
ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ ਦਾ ਘਮਸਾਨ ਮਚਿਆ ਹੋਇਆ
ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ
ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਦਸ
ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਵਾਲੀ
ਕੁਰਸੀ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਜੁਗਤਿ ਬਣਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ
ਲੋਕ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਇਲਾਜ
ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ।
ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨਘਾਤਾ ਰਿਹਾ ਹੋਣ
ਕਾਰਨ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ
ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਯੋਸਰ ਹੀ ਸਨ,
ਪਰ ਉਹ 'ਹਰਿਆਣਾ ਪ੍ਰੇਮੀ'
ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਵੀ
ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲਦਿਆਂ ਸਾਰ
ਜਨਾਬ ਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਲਿਆਂ
ਨਾਲ ਗੰਢ-ਤੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਧੇ
ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਗਰਜਣ
ਲੱਗੇ। ਕਿਸੇ ਗੁਨਾਹ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹੋਂ
ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਕੋਈ

ਆਮ ਪੇਂਡੂ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮਹੀਨਾ-ਮਹੀਨਾ
ਅੰਦਰੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਪਰ ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਇਸ
ਹਰਿਆਣਵੀ ਆਗੂ ਦੇ... ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਝੂਠ ਬੋਲ
ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਹਰੀ ਪੱਗ
ਦਾ ਸ਼ਮੂਲਾ ਇਉਂ ਲਿਸ਼ਕਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ
ਛੁੱਟੀ ਆਇਆ ਫੌਜੀ ਸਹੂਰੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਫਿਰ
ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ
ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾ ਕੇ
ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ
ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੜੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਥ,
ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ
ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਮੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਟਾਲਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿੱਥ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਇਨੈਲੋ ਦੀ
ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ
'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਟਾਲਿਆਂ
ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ
ਇਹ ਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤਸੱਲਤ
ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਮਰਹੂਮ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ
ਹੀ ਇਹ ਟੱਬਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਲੁੱਟਣ ਦੀਆਂ
ਸਕੀਮਾਂ ਘੜਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ
ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ
ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ-
ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ? ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ
ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਐਲਾਨੇ ਗਏ
ਸਜ਼ਾ-ਯਾਫਤਾ ਮੁਜਰਿਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰ
ਰਹੇ ਹਨ?

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਟਾਲਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਖਾਣ
ਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਖਾਣੀ ਵੀ
ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੈ। ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ
ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਸ ਅਸਥਾਨ
ਤੋਂ 'ਫਖ਼ਰ-ਏ-ਕੌਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ
ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼
ਗੂੰਜਦੀ ਹੈ-

ਚੋਰ ਕੀ ਹਾਮਾ ਭਰੇ ਨ ਕੋਇ॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ
ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਫਖ਼ਰ-ਏ-ਕੌਮ ਵਾਲੇ ਸਨਮਾਨ
ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ
ਢਾਹ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ,
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਉਤੇ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਾ
ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ, ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ
ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ' ਨਾਲ
ਹੀ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ; ਜਦ ਤੱਕ
ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ
ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੰਦੀ। ਹੁਣ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ
ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ, ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ
ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਅਜਿਹਾ
ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਤੌਹੀਨ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ?

ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ
ਚੋਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਇਨੈਲੋ ਨਾਲ
ਕੋਈ ਨੀਤੀਗਤ ਸਾਂਝ ਕਤੌਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ
ਦੋ ਧਨਾਢ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਯਾਰੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ
ਮੁਢਾਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਖਾਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਕਾਨੂੰਨੀ
ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੋਸਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ

ਬਾਦਲ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ
ਹੋਰ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ 'ਪਤੰਗ ਦੀ ਡੋਰ'
ਵੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਭਲਾ
ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ
ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੀ
ਰਾਜ ਭਾਗ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਸਰਬ ਪੱਖੀ
ਵਿਕਾਸ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਚੱਲਵੀਂ
ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ
ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਵੇਗਾ,
ਪਰ ਨਹੀਂ ਜੀ! ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਐਰੇ-ਗੈਰੇ ਨੇ
ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਹੀ
ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰਿਆਣੇ
ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਵੀ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ 'ਕਮਲ ਫੁੱਲ' ਵਾਲੀ

ਇਸਰਾਈਲ ਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਟਕਰਾਓ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ,
ਘਨੌਰ ਵਿਖੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਸੁਸਾਇਟੀ
ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਦੀ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਨਾਲ
'ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਟਕਰਾਓ' ਵਿਸ਼ੇ
ਉਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ
ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਆਈ ਕਿ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼
ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ
ਵੱਡੀਆਂ ਤ੍ਰਾਸਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ
ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ
ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਨੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟਸ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ
ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ,
ਸਾਨੂੰ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ
ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਅੱਠ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ
ਸਮਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ 1000 ਬੀ.ਸੀ. ਤੋਂ 1948 ਤੱਕ
ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ
ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਦਰ ਯੇਰੋਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੂਮੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਤੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ
1948 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਘਰ ਬਣਾਇਆ।
ਦੂਜਾ ਪੇਪਰ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਐਲੇਨ

ਪੈਪੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਐਥਨਿਕ ਕਲਿੰਜਿੰਗ ਆਫ
ਫਲਸਤੀਨ' ਦੇ ਉਪਰ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਘਰ
ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਵੇਂ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲੈਨ
'ਡੀ' ਤਹਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਜਾੜਿਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ
ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ
ਐਲੇਨ ਪੈਪੇ ਖੁਦ ਯਹੂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ
ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਇਸਰਾਈਲ ਛੱਡ
ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਪੇਪਰ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ
ਕਿ 1948 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਸਰਾਈਲ ਬਣਿਆ ਤਾਂ
ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੱਖਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ
ਕਿਵੇਂ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ
ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਿਫਿਊਜੀ ਬਣਨਾ ਪਿਆ।
ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਭਰਦੀ
ਹੈ ਕਿ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ
ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਯਹੂਦੀ ਰਿਫਿਊਜੀਆਂ
ਦਾ ਹੋਇਆ।

ਅਗਲਾ ਪੇਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ 'ਅਰਾਫਾਤ
ਐਂਡ ਦਿ ਡਰੀਮ ਆਫ ਫਲਸਤੀਨ: ਐਨ
ਇਨਸਾਈਡਰਜ਼ ਅਕਾਊਂਟ' (ਬਾਸਮ ਅਬੂ
ਸਰੀਫ) ਉਪਰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਸਰਾਈਲ ਲਈ
ਜਿਹੜਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਉਹ
ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਲਈ 'ਅਲ-ਨਕਬਾ' (ਤਬਾਹੀ)
ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪੂਰੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ
ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਾ. ਹਾਬਾਸ

ਅਤੇ ਯਾਸਿਰ ਅਰਾਫਾਤ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਬਾਅਦ
ਵਿਚ ਪੀ.ਐਲ.ਓ. ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਬਣੇ।
ਪੀ.ਐਲ.ਓ. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ
ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਉਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਟਰੋਲ
ਜੌਰਡਨ, ਸੀਰੀਆ, ਲੈਬਨਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਆਂਢੀ
ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਕੀਤੀਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੀਰੀਆ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਫਲਸਤੀਨੀ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੌਰਡਨ
ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਗਰੋਂ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ 1967 ਦੀ
ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ।
ਉਦੋਂ ਪੂਰਾ ਅਰਬ ਖਿੱਤਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਡੁਬਿਆ
ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਰਾਈਲ,
ਫਲਸਤੀਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਜੌਰਡਨ ਉਤੇ
ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਾਸਿਰ
ਅਰਾਫਾਤ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਘੜੀ ਸੀ
ਕਿ ਉਹ ਲੜਨ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੜਨਾ
ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ
ਕੀਤਾ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ
ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਫਲਸਤੀਨੀ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਜੌਰਡਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ
ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਉਪਰ ਜਾਰਡਨ
ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਗੁਰੀਲੇ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਲੈਬਨਾਨ ਵਿਚ
ਆ ਗਏ। ਉਥੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਹਸਰ
ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਵੀ

ਇਸ ਔਖੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਾ ਕੀਤੀ।
ਅਗਲਾ ਪੇਪਰ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ
ਸੀ। ਇਸ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਕਈ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ
ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਜਿਵੇਂ
ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨੇ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ
ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨੇ ਸਿਰਫ਼
ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਦਾ ਇਕ ਤਰਫਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰ
ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਮਤਾ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਵਾਰ
ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਪੇਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ
ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ
ਅਮਰੀਕਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ
ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸਰਾਈਲ
ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ
ਦੇ ਬੱਚੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਤਬਾਹ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਅਮਰੀਕਾ
ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹਰ ਮਤਾ
ਵੀਟੋ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਲਗਦਾ ਸਗੋਂ ਉਹ ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ 3.1 ਮਿਲੀਅਨ
ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਅਗਲਾ ਪੇਪਰ ਯੂਸਫ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਨ ਆਫ
ਹਮਾਸ' ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਪਰਚੇ
ਵਿਚ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
ਫੋਨ: 408-915-1268

ਤਾਂ ਹੋਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ 'ਪਤੀ-
ਪਤਨੀ' ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ, ਕੁਰਸੀ ਅਤੇ ਕਾਣੀ ਸਿਆਸਤ
ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਾਲ ਦੇਖੋ... ਜੂਨ 1984 ਤੋਂ
ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀ
ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ
ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਤੋਂ
ਛੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਸਾਢੇ
ਪੰਜ ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਰਿਲੇਅ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਾਗਾ ਨਹੀਂ
ਸੀ ਪਿਆ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਚ ਵਗੈਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ
ਜਲੰਧਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ
ਦੂਜੀ ਫ੍ਰੀਕੁਐਂਸੀ ਤੋਂ ਰਿਲੇਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੰਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਿਲੇਅ
ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਉਂਦੇ। ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ
ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ
ਰਿਲੇਅ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਰਨ? ਕਿਉਂਕਿ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਨ
ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ
ਕੀਰਤਨ ਰਿਲੇਅ ਰੋਕ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ
ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਮੋਦੀ ਦਾ ਰਾਜ ਲਿਆਉ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾਂ-ਬਹਿਰਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ'
ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਉਕਤ ਅਵੱਗਿਆ
ਵਿਰੁਧ ਕੁਸ਼ਕ ਤੱਕ ਨਹੀਂ! ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਸੀਲ
ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ, ਨਿੱਕੀ-
ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਉਤੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਠੋਸ'
ਲੱਗਣ ਦਾ ਤੁਫਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ 'ਜਥਾ'
ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੂਇਆ!

ਸੈਮੀਨਾਰ ਰਿਪੋਰਟ

ਦਾ ਲੇਖਕ ਹਮਾਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ
ਜਿਹੜਾ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ 'ਹਮਾਸ' ਦੀਆਂ
ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਸ਼ਨਪ੍ਰੀਤ
ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
ਐਲਨ ਡੈਰਸੇਵਿਚ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਕੇਸ ਫਾਰ
ਇਸਰਾਈਲ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਆਖਰੀ
ਪੇਪਰ ਇਸਰਾਈਲੀ ਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਟਕਰਾਅ
ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਘਾਣ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਸ
ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੀ.ਐਲ.ਓ.
ਤੇ ਹਮਾਸ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 'ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ' ਬਣਾ
ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸਰਾਈਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ
ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਤਾਕਤ ਦੇ
ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ
ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਹੋਸਲਾ-ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਭੱਟੀ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ
ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਭੱਟੀ ਨੇ
ਅਜਿਹੇ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਡਾ.
ਤੇਜਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ
ਕਸ਼ਮੀਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ
'ਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਉਣ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਰਗੜਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੈਪ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2007-08 ਵਿਚ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਫੰਡ 'ਚੋਂ ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਮਾਨਸਾ ਵੱਲੋਂ 2012 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ 11.75 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਾਨਸਾ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਇਸ ਗੱਡੀ (ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ. 31 ਜੇ. 2021) ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਬਿੰਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਤੇਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਪੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਜਾਂ ਐਬੂਲੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਭਲਾਈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਜੇ.ਡੀ.ਸੀ. ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੀ

ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ (ਪੀ.ਬੀ. 07 ਏ.ਜੇ. 0900) ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਵੱਲੋਂ 2013-14 ਵਿਚ 12.07 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਟਿਆਲਾ ਵੀ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਇਹ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ (ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ. 11 ਵੀ. 0002) 2011-12 ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬੀਮੇ 'ਤੇ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਨੇ 45,781 ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਆਤ ਵਿਚ ਉਹ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਨਵੀਂ ਐੱਸ ਐੱਸ 4 ਗੱਡੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਐੱਸ ਵੀ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵੱਲੋਂ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੇ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ 16 ਜੂਨ 2011 ਨੂੰ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ (ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ. 09 ਐਨ. 0010) ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਡੀ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਲਈ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ (ਪੀ.ਬੀ. 05 ਵੀ. 2627) ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ 'ਰਿਸਰਜੈਂਸ ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 2009 ਵਿਚ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਫੰਡ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਵਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 'ਰਿਸਰਜੈਂਸ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੇਮੰਤ ਗੋਸਵਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਚੈਡ ਕਰਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਗੱਡੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁੜ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਗੇ।

ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ ਵਲੋਂ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਮਦਦ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ 'ਰੇਡੀਓ ਫੋਲ' ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ (ਕਲਾਲ ਮਾਜਰਾ) ਨੇ ਪਿੰਡ ਗੁੱਤੰਦੀ ਦੇ ਗਰੀਬ ਗਾਇਕ ਭੋਲਾ ਦੀਨ ਦੀ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਰਾਜੂ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਬਲਜੀਤ ਖੁੱਡੀ ਖੁਰਦ ਨੇ ਭੋਲਾ ਦੀਨ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜਦੀ ਕੀਤੀ।

ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਲਾ ਦੀਨ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਭੋਲਾ ਦੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਧੀ ਤੇ ਪੁੱਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੋਲਾ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਉਹ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਰਹੇ ਕੁਰਦ

ਬੈਰੂਤ: ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਤੁਰਕੀ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਲੱਗਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਬਾਨੀ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਡਟੇ ਕੁਰਦ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਕੁਰਦ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਬਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ 36 ਲੜਾਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਜਾਂ ਖੌਫ਼ ਬਾਰੇ ਬਣਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਕੋਬਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੰਗਵਾ ਲਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੜਾਕੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਰਾਕਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਮੰਗਾਏ

ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਗਰਾਨ ਗਰੁੱਪ 'ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ' ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਾਮੀ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਬਾਨੀ ਦੀ ਜੰਗ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਲਈ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੜਾਕੇ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਬਾਅਦ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਕਈ ਫਰੰਟ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਾਕੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਿਛਾਹ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਬਾਨੀ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਕੁਰਦਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਬਾਨੀ ਉਪਰ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ 'ਚ ਫਲਸਤੀਨ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪੇਸ਼

ਲੰਡਨ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਕੇਤਕ ਪਹਿਲ ਨਾਲ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਸਕੇ।

ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿਚ 274 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮਤੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ 12 ਵੋਟਾਂ ਭੁਗਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ

ਸਦਨ 'ਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਅਤੇ 650 ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਂਸਦਾਂ ਨੇ ਵੋਟਿੰਗ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਰੰਭ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਇਸਰਾਈਲ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਇਲ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤਜ਼ਾਚੀ ਹਨੇਗਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਫਰੀ ਹਿੰਦੀ TV

FOR 3 MONTHS!

Requires 34-month commitment, credit qualification and subscription to qualifying American programming. Receive \$34 credit for 3 months.

ਟੀਪ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ
ਹੁਣ ਸਿਰਫ **\$24.99**
PUNJABI PACK

ਵੇਖੋ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਦੇ ਦੇਸੀ ਚੈਨਲ HD ਵਿੱਚ

HINDI ELITE PACK \$34.99 FREE

CALL NOW AND ENJOY HINDI PROGRAMMING

Select channels available in HD.

ADDITIONAL HINDI PACKAGES AVAILABLE. ASK FOR DETAILS.

BUNDLE AND SAVE WITH DISH
Ask how you can save \$10/mo. WITH DISHNET HIGH-SPEED INTERNET

CALL NOW AND RECEIVE:

- FREE 100+ BOLLYWOOD MOVIES ON DEMAND**
- FREE PREMIUM CHANNELS FOR 3 MONTHS**
Offer subject to change based on premium channel availability.
- FREE HD FOR 24 MONTHS**
With qualifying American programming.
- FREE PROFESSIONAL INSTALLATION**
for up to 8 rooms.

All offers require 34-month commitment and credit qualification. Viewing International programming available in HD requires HD receiver and subscription to qualifying American HD package.

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ : ਮਨਦੀਪ

DISH SATELLITE WORLD INC.

816 888 3474

dish
AUTHORIZED RETAILER

Important Terms and Conditions: Hindi 3 Months Free: Valid for activation and installation of qualifying DISH service between 3/13/14 and 9/13/14. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to qualifying Hindi package. You will receive a monthly credit of \$34.99 for the first 3 months. You will be responsible for any monthly or upfront costs beyond the value of the credit. After 3 months, then-current everyday monthly price will apply unless you downgrade. **Promotional Offers:** Requires activation of new qualifying DISH service. All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. E.T.F: If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies. **Activation fee may apply.** **Additional Requirements: HD Free for 24 Months:** Additional \$10/mo HD fee waived for first 24 months. Requires continuous enrollment in AutoPay with Paperless Billing. After 24 months, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. **Premium Channels:** Premium offer value is \$165; after 3 months, then-current everyday monthly prices apply and are subject to change. Blockbuster @Home requires Internet to stream content. HD-only channels not available with select packages. **Installation/Equipment Requirements:** A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. State reimbursement charges may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offers end 9/13/14.** HBO®, Cinemax® and related channels and service marks are the property of Home Box Office, Inc. SHOWTIME is a registered trademark of Showtime Networks Inc., a CBS Company. STARZ and related channels and service marks are property of Starz Entertainment, LLC.

INDIAN BAZAAR

ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
DESIGNER LEHANGAS,
SUITS, SAREES,
KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ,
ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Preet

BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ,
ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ,
ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

334 S. Emerson Ave.,
GREENWOOD, IN 46143

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।
> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss

Ph: 317-886-4858

www.punjabweightloss.blogspot.com
www.goherbaliife.com/skaur

ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਲਈ ਛਿੱਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੀ ਇਸ ਵਿੱਲ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ-ਕਮ-ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਇੰਚਾਰਜ ਸਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉੱਚ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵਿਚਲਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪ ਨੇਤਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਜਵਾ ਵਿਚ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਲਈ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਰ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਰਲਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਜੁੱਟ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਜਵਾ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਸਬਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਕੁਝ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਚੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਤਾਂ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ 'ਗੈਰ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ' ਤੇ 'ਗੈਰ-ਸਰਗਰਮ' ਆਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੂਲੇ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾਵੀ ਰਹੀ ਹੈ ਧੜੇਬੰਦੀ

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛਿੜਿਆ ਕਲੇਸ਼ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। 1998 ਵਿਚ ਜਦ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਤੇ ਫਿਰ 2002 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਤੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਕਦੇ ਮੱਠਾ ਕਦੇ ਤੇਜ਼ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਜਦ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਧੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕੈਪਟਨ ਧੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰਕੇ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਚੁੱਝਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਸ: ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਮੰਨ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਧੜੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ: ਸਕੀਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ

ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮਸਰੂਫ਼ ਹਨ। ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੇ।

ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਨੇ ਘੇਰੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਸਾਧਨ ਹਨ।

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਏਵਾਲ ਦੀ ਭੈਣ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੌਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਦਦ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼

ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਸਿਆਲਕਾ ਦੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਤਿੰਦਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 20-20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਰਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬਾਬੇਵਾਲ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਜਲਾਲ ਉਸਮਾ, ਸੋਨੂੰ ਵਾਸੀ ਚਵਿੰਡਾ ਦੇਵੀ ਤੇ ਕਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰੂਪੇਵਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੇ ਬੰਧਕ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਾਰਚ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ 30 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਦੂਤਘਰ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 'ਹੱਕ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼' ਮਾਰਚ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਐਲਾਨ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੋਸਟਰ ਤੇ ਚਾਰ ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਪੈਂਫਲੈਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ 30 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣਗੇ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੈਂਫਲੈਟ ਵੰਡੇ। ਪੈਂਫਲੈਟ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦੱਸਣ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਥਾ ਅੱਗੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਾਉਣ ਤੇ ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਾਰਚ

ਹੌਲਨਾਕ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਆਵੇ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਮਰਥਨ ਦੇਵੇ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨਮਿਤ ਦੇ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਮਾਰਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਦੂਤਘਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਯਾਦ-ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਪਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਗੱਢੇ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ 396 ਨਵੇਂ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਖਤ ਵੀਜ਼ਾ ਨੇਮਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਜ਼ਨਸ, ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸਕਿੱਲ ਬਾਰੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਿੰਸ ਕੇਬਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਲੰਮੇ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ 396 ਨਵੇਂ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪਾਂ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 15 ਲੱਖ ਪੌਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਗੇ।

ਉਹ ਐਡਵਾਂਸਡ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ, ਟਰੇਡ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵਹਾਅ ਬਾਰੇ ਸੈਕਟਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ 2015 ਵਿਚ 57 ਬਰਤਾਨਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਲਈ ਹੋਣਗੇ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਡਰ-ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਨਵਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਐਲੂਮਨਾਈ ਐਵਾਰਡਜ਼ ਵੀ ਲਾਂਚ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਪਰਤ ਸਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਚਮੁੱਚ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਵਰਕ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਫੀ ਗੰਭੀਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਾਲ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਜਿਥੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੋ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸੋਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

ਸਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਈ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਯਾਤਰੀ ਨਿਵਾਸ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਯਾਤਰੀ ਨਿਵਾਸ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁਰਾਤਨ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਦਿੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨੂੰ 19 ਜੂਨ 2015 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿੱਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਖ਼ਤ

ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉੱਦਮ ਸਦਕਾ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਦਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚਾ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਤੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਠਕ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਡਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਜਾਅਲੀ ਹਨ ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਅਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਢੇ 19 ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਦਰਜ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 49 ਕਰੋੜ

ਰੁਪਏ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਵਿਧਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਅੰਗਰੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੇ ਅਨਾਥ (ਆਸ਼ਰਿਤ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਅਮਲ ਕੰਢੂਕੰਮੇ ਦੀ ਤੋਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਜਦੋਂ ਜਾਅਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਬੀ.ਐਲ.ਓ. ਤੇ ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵੇਖਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਰਵੇਖਣ ਨੂੰ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਜਾਰੀ

ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੱਚੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਸੱਚੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਚੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੱਚੀਆਂ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਅਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਲਵੇਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਢੇ 19 ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬਾਇਓਮੀਟ੍ਰਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵੀ ਠੰਢੇ ਬਸਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਥਾਈਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਅੰਗੂਠਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਾਇਓਮੀਟ੍ਰਿਕ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੈਡਮ ਅਲਕਨੰਦਾ ਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਹੋਰ ਦਿੱਕਤਾਂ ਵੀ ਹਨ।

WEBSITE - DHOLRADIO.ORG

Dhol Radio

ਪ੍ਰਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG MUSIC24/7 LISTEN ON PHONE

LIVE CALLS → USA +1-951-824-6365
CANADA +1-604-210-1955

skype - DHOLRADIO.ORG

OI PM TO 3 PM, 9.30 PM TO 11.30 PM (IST)

LISTEN BY CALL → USA +702-489-0211
UK +44-20-3519-1210

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ

Punjabi RADIO USA

Uniting Punjabi's All Over

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

Punjabi American Organization

Proudly Present

Diwali Dhamaka 2014

October 25

@ Waterford Banquet

933 S Riverside Dr, Elmhurst, IL 60126 Ph: (630) 279-0270

Bhangra items, Dances, Songs, live DJ and Fire Works to celebrate Diwali.

Appetizers - Dinner - 4 Hour Open Bar

Tickets: VIP, \$100 & \$50

Function Start At 6:30PM Sharp.

For More Info.:

Nahia Walia 847-687-9074
Davinder Singh 847-708-3439
Savi S. Attal 847-630-4916
Navjot Bajwa 312-446-4432

Gulzar S. Multani 708-774-2999
Jesee Singh 847-606-3664
Sukhwinder Hunjan 312-909-5354
Aarti Singla 630-479-3661

Paul Dandona 815-505-5767
Nick Gakhal 630-688-3570
Manisha Garg 224-626-8360
Jasbir Suga 708-715-1734

ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾ ਕੇ ਘਿਰਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਬਠਿੰਡਾ ਨੇੜੇ ਪੁੱਤ ਵੱਲੋਂ ਪਿਉ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾ ਕੇ ਘਿਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਆਡਿਟ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿੱਖੇ ਤੇਵਰ ਅਪਣਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਆਡਿਟ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਹ ਨੇ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਆਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਘਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪੇਂਡੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਆਡਿਟ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਪੰਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਡਿਟ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਤੀਅਲ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਨਾ-ਖੁਸ਼ ਪੰਚਾਇਤ

ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦਿੱਤੇ ਧਰਨੇ ਵਿਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੰਚ-ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਇਕੱਠ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁੜ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਰਪੰਚ-ਪੰਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤਕਰੀਬਨ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਾਲੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ 'ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ' ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲੂਸ ਨਿੱਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਫ਼ਾਈ ਅਭਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲਾ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਥਿਕ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ਪੈਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਇਲਾਕਾ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪੰਚ-ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਪੰਚਾਇਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬਠਿੰਡਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜੋਧਪੁਰ ਰੋਮਾਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਗੀਚਾ ਸਿੰਘ (60) ਦੇ ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਰਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਮਸੁਦਗੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਚਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 16, 17 ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 12:30 ਵਜੇ ਉਸਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਬੁੰਦਕ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਲਾਸ਼ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਆਇਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਗੀਚਾ ਦੇ ਭਰਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਕੋਟਵੱਡਾ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਖਰਚੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ।

ਕੱਢੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਤੇ ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ

ਜਲੰਧਰ: ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ ਨੇ ਬਸਪਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਬਸਪਾ ਦੇ ਗੱਦਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬਸਪਾ ਅੰਬੇਦਕਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਨਾਹਰ ਨੇ ਵੀ ਮੰਚ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਬਸਪਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਤੇ ਬਾਬੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਧੁੱਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨ ਲਈ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਜੰਡਾਲੀ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਕਿ ਬਸਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਸਪਾ ਦੇ

ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਕਸ਼ਯਪ ਤੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੁੰਗੜਦਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਜੰਡਾਲੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਸਗੋਂ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਤੇ ਬਾਬੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ 11 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫਾਡੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਲ 2014-15 ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੋਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫਾਡੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਬਾਮਸਨ ਰਾਇਟਰਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਟਾਈਮਜ਼ ਹਾਇਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਏਸ਼ੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 10.5 ਅੰਕ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 24 ਅੰਕ ਮਿਲੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 14 ਵੱਧ ਸਨ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਭਾਵੇਂ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਮੁੰਬਈ ਤੇ ਰੁਤਕੀ ਤੋਂ ਮੁਹਰੇ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਗਰੇਵਰ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ

ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵੀ ਕਰਾਈਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਗਰੇਵਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ

ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੇਂ ਅਦਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੋਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੁਣ ਖਰਾਬ ਕਣਕ ਗਲੇਂ ਲਾਹੁਣੀ ਔਖੀ ਹੋਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਕਣਕ ਗਲੇਂ ਲਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖਰਾਬ (ਡੈਮੇਜਡ) ਕਣਕ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਈ 286 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ, ਜੋ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ (ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.) ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਕਣਕ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ 13 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਦਿਨ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਐਨ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਕਣਕ ਦੀ ਔਸਤਨ ਕੀਮਤ 800 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ 228 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਟਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਵੈਟ ਵਧਾ ਕੇ 110 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਝਾਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 228 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ

ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਸਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਰ ਤੇ ਕੁਆਲਟੀ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖਰਾਬ ਕਣਕ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਸਾਲ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 11 ਅਗਸਤ, ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਸਤੰਬਰ

ਤੇ ਹੁਣ 13 ਅਕਤੂਬਰ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਟੈਂਡਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਣਕ ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਢਿੱਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਘੜ ਕੇ ਟੈਂਡਰ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਮੈਨੇਜਰ ਕੁਮਾਰ ਰਾਹੁਲ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਹਾਨਾ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਰਾਬ ਕਣਕ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਪਨਗਰੇਨ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਰੋਚਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਪਨਗਰੇਨ ਦਾ ਐਮ.ਡੀ. ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਹੈ।

ਖੁਰਾਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਵੇਚੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 13 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 25435.289 ਟਨ ਕਣਕ 6 ਸਤੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੋਦਾਮਾਂ (ਸਟੋਰੇਜ) ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਖਰਾਬ ਕਣਕ ਜੇਕਰ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਅਨਾਜ

ਭੰਡਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਛ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਣਕ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਮੈਨੇਜਰ ਕੁਮਾਰ ਰਾਹੁਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਣਕ ਵੇਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਸਿਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਧਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਂਡਰ ਕਿਉਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਝੋਨੇ ਦਾ ਖਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਟੈਂਡਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਨਗਰੇਨ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਟੈਂਡਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਕੱਢਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਡਰ ਰੱਦ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ।

PUNJAB SPORTS CLUB MILWAUKEE

PROUDLY PRESENTS

SECURITY
ENFORCED

NO
RE-ENTRY

HEART HACKERS

Roshan Prince, Kaur B, Jassi Gill
Prabh Gill & Babbal Rai

LIVE IN USA

OCTOBER 25TH, 2014 8PM - MIDNIGHT

WAUKESHA COUNTY EXPOSITION CENTER

1000 NORTHVIEW RD.

WAUKESHA, WI 53188

FOR VVIP, VIP TABLE & TICKET INFO PLEASE CALL

BRETTY GILL - 414-334-0047

SONU TOOR - 414-949-0518

GARY NAGRA - 414-467-2795

DILRAJ DHINDSA - 847-660-3480

NAVPREET (NAVI) - 414-807-7236

KANWARVEER (KAVI) - 414-899-0848

KULWINDER (MINTU) - 414-364-2578

VARINDER GREWAL - 414-334-7416

PLEASE COME AND CELEBRATE DIWALI WITH US

ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਰਿਹਾ ਨੋਬੇਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਓਸਲੋ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੁਤੀ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ 2014 ਦੇ ਨੋਬੇਲ ਅਮਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਚਲਾਉਂਦੇ 60 ਸਾਲਾ ਸਤਿਆਰਥੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੇ ਤਸਕਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ 17 ਸਾਲਾ ਮਲਾਲਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਨੋਬੇਲ ਅਮਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਤੇ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦਾ ਦਮਨ ਹੋਣੇ ਰੋਕਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਾਬਕ 'ਬਚਪਨ ਬਚਾਓ ਐਂਦੋਲਨ' ਨਾਂ ਦੀ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਮਨਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਉਰੀ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਨੂੰ ਇੰਤਹਾਪਸੰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਵਰਗ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਮਲਾਲਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਅਬਾਹ ਹੋਸਲੇ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ

ਇਨਾਮ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਲਾਲਾ ਦੀ ਚੋਣ

ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮਲਾਲਾ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ ਮਗਰੋਂ ਅਮਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਭਾਰਤੀ ਸਤਿਆਰਥੀ ਤੇ ਮਲਾਲਾ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਅਮਨ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਲਾਮਿਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ

ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਲ ਸੋਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਨੋਬੇਲ ਅਮਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਮਲਾਲਾ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਮਹਿਮੂਦ-ਉਲ-ਹਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਲਾਲਾ, ਉਸ ਦੇ ਅੱਬੂ ਤੇ ਅੰਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਮਲਾਲਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਪੰਜਵੇਂ ਨੋਬੇਲ ਭਾਰਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ 5ਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ, ਸੀਵੀ ਰਾਮਨ, ਮਦਰ ਟਰੇਸਾ ਤੇ ਅਮਰਿਤਾ ਸੇਨ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ 1913 ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਮਨ ਨੂੰ 1930, ਮਦਰ ਟਰੇਸਾ ਨੂੰ 1979 ਤੇ ਸੇਨ ਨੂੰ 1998 ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੋਨਾਲਡ ਰੋਸ (ਬ੍ਰਿਟੇਨ), ਰੁਡਿਆਰਡ ਕਿਪਲਿੰਗ (ਬ੍ਰਿਟੇਨ), ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਖੁਰਾਣਾ (ਅਮਰੀਕਾ), ਅਬਦੁੱਲ ਸਲਾਮ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ), ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ (ਅਮਰੀਕਾ), ਵੀ.ਐਸ. ਨਈਪਾਲ (ਬ੍ਰਿਟੇਨ), ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਨਿਸ (ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼), ਵੈਕਟਰਮਨ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

84 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਡਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਸਤਿਆਰਥੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ 1984 ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ 1984 ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਤੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1984 ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ 28ਵੀਂ ਵਰੇਗੰਢ 'ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਮੋਮਬੱਤੀ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ '84 ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ 29ਵੀਂ ਵਰੇਗੰਢ 'ਤੇ 'ਫਾਰਗੋਟਨ ਸੀਟੀਜ਼ਨ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਗਈ ਫੋਟੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1984 ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਬਚਪਨ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਮਲਾਲਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਟੀ. ਟੀ. ਪੀ.) ਦੀ ਉਪ-ਸ਼ਾਖਾ ਜਮਾਤ ਉਲ-ਅਹਰ ਨੇ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੂੰ 'ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਏਜੰਟ' ਦੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮਾਤ ਉਲ-ਅਹਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਹਿਸਾਨੁੱਲਾ ਅਹਿਸਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਮਲਾਲਾ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਕੈਲਾਸ਼ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਝੰਡਾ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਫੌਜ ਚੌਕਸ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ: ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪਥਰਾਅ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਤੇ ਇਕ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਝੰਡਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਚੌਕਸ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫੌਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਉਪਰ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਆਧਾਰਤ 15 ਕੋਰ ਦੇ ਜੀ.ਓ.ਸੀ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸੁਬ੍ਰਾ ਸਾਹਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ. ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਇਕੋ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਉਪਰ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਚੌਕਸ ਹਨ।

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸਾਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ 'ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਹਤ ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਟਾਵਾਂ-ਟਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਢੁੱਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਝ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਚਲਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸੈਲਾਬ ਤੋਂ ਸਲਾਮਤੀ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਉਠੇ ਸਵਾਲ

ਸ਼ੰਘਾਈ: ਚੀਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਘਾਟਾਂ, ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਤੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ 'ਮਿਲਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ' ਨੇ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 40 ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਆਰਮੀ (ਪੀ.ਐਲ.ਏ.) ਨੇ ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਘਾਟਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਸਫੇ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀ.ਐਲ.ਏ. ਜਨਰਲ ਸਟਾਫ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੀਆਂ-ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਿਚ ਘਾਟ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਐਲ.ਏ. ਇਕ ਲੜਾਕੂ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਵਜੋਂ ਪਛੜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ ਉਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੰਗ ਉਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੇ ਚੀਨ ਦੀ 23 ਲੱਖ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ,

ਇਸ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੈਨਾ ਪੂਰਬ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾਕਾਲ ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਵਰਗੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਵਿਵਾਦ ਉਪਜਿਆ ਸੀ। ਚੀਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਵਿੱਸ ਖਾਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੋਈ ਲੰਮੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਜੇ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਸਵਿੱਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਛੇਤੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਵਿੱਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਕੁਝ ਹੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਵਿੱਸ ਫੈਡਰਲ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਰਪੀਨ ਯੂਨੀਅਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹੋਰਨਾਂ

ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਿੱਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਿੱਸ ਫੈਡਰਲ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਅੱਠ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮਈ ਵਿਚ ਬਣੀ ਨਵੀਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ

ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਸਵਿੱਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਸਵਿੱਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰੇ। ਸਵਿੱਸ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨੀਤੀ ਜੀ-20 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਆਰੰਭੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ।

ਲਗਾਤਾਰ ਸੈਲਾਨੀ ਖਿੱਚ ਰਿਹੈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ

ਸਿਡਨੀ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਦੀ ਇਸ ਆਮਦ ਨੇ ਸਿਡਨੀ ਵਿਚ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਓਲੰਪਿਕਸ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੇਰੇ ਸੈਲਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੱਤ ਅਜੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 'ਓਪੇਰਾ ਹਾਊਸ', ਜੋ ਸਿਡਨੀ ਵਿਖੇ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਸਿਡਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹਰਬਲ ਬ੍ਰਿਜ ਹੈ ਜੋ ਓਪੇਰਾ ਹਾਊਸ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿਲਕਸ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋਹਨ ਓ. ਸੋਲਵੈਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਡਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਮੈਲਬਰਨ, ਗੋਲਡ ਕੋਸਟ, ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ, ਕੈਨੇਬਰਾ, ਐਡੀਲੇਡ, ਸਿਡਨੀ ਵੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਸੈਲਾਨੀ ਇਥੋਂ ਦਾ ਮੌਸਮ, ਪੌਣ-ਪਾਣੀ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟਾਂ ਨਾਲ

ਲੱਗਦੀਆਂ ਬੀਚਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਭੈਅ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।

ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵੀਜ਼ੇ (ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ) ਉਪਰ 5,38,800 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਓਲੰਪਿਕਸ ਖੇਡਾਂ ਮੌਕੇ ਹੋਈ ਆਮਦ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਇਕ ਲੱਖ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਯਾਤਰੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 9.2 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ

ਬਣ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਰਬਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 'ਇੰਡੀਆ-2020' ਰਣਨੀਤਕ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕੀ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ 2020 ਤੱਕ ਦੋ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ 2.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਲਾਭ ਪੁੱਜੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ੀਰੋ-ਸਮ-ਆਈ.ਟੀ.ਐਸ. ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਤੋਂ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਲਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਕੈਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੈਂਸਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਜਾਏਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਲੱਗੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵੀ.ਐਮ.ਐਸ. ਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭੀੜ-ਭਾੜ ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਵਾਲੇ ਅਹਿਮ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਰੂਟ ਜਾਂ ਉਥੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ

ਲੈ ਸਕਣ। ਅਜਿਹੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਾਲਿਕਾ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਾਂਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲ ਪਾਰਕਿੰਗ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਲਈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਖੱਜਲ ਖਰਾਬੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਜ਼ੀਰੋ ਸਮ ਆਈ.ਟੀ.ਐਸ. ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚਿਕਾਰਾ ਕੀਕੁਚੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਸਾਰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ

ਵੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2010 ਵਿਚ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਿਸਟਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੜਕਾਂ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਦੇ ਲੋਕ ਤੇ

ਥਾਂ-ਥਾਂ ਲੱਗੇ ਜਾਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਢੁੱਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਏ.ਡੀ.ਸੀ.ਪੀ. ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਧਰਮਨ ਸਿਮਬਲੇ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਬਣਤਰ, ਤੰਗ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨੇਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਲਾਏਗੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੌਰਨ ਦਾ ਸਭ ਖਰਚਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਚਾਰ ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ 14 ਕੈਮਰਿਆਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁਲ ਲਾਗਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਾ ਸੀ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

The Anu Attorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA
Ph: 206-774-0907
Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297
anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com

Weekends & Evening
Appointments
Available

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Syan Video Production, Inc.

**ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ**

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਇ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

**Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)**

Live Video Display With Large Screens

DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:

1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936

734-890-1767

e-mail: raj@syانvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

ਨੋਬੇਲ ਉਡਾਰੀ

ਪੈਟਰਿਕ

ਮੋਦੀਆਨੋ

ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਵਿਵਾਦ ਉਠਦੇ ਰਹੇ ਹਨ; ਐਤਕੀ ਵੀ ਉਠੇ ਹਨ। ਐਤਕੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਪੈਟਰਿਕ ਮੋਦੀਆਨੋ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਆਣ ਰਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਯਹੂਦੀ ਜੁ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੰਡਾ ਵੱਡਾ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ, ਉਡੇ ਵੱਡੇ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਟੀਸੀ ਉਤੇ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਂਜ, ਮੋਦੀਆਨੋ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਬੰਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀਆਨੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮੋਦੀਆਨੋ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ 'ਆਊਟ ਆਫ ਪ੍ਰਿੰਟ' ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀਆਂ 30 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜੁਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀਆਨੋ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕੁਝ ਪਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੈਟਰਿਕ ਮੋਦੀਆਨੋ ਦਾ ਜਨਮ 30 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ

ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਵੀਡਨ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਖੋਜੀ ਤੇ ਉਦਮੀ ਅਲਫ੍ਰੈਡ ਬਰਨਹਾਰਡ ਨੋਬੇਲ (21 ਅਕਤੂਬਰ 1833-10 ਦਸੰਬਰ 1896) 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਡਾਈਨਾਮਾਈਟ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। 1888 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਲੁਡਵਿਗ ਦੀ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਨੋਬੇਲ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਨਿਮਿਤ ਲੇਖ ਛਾਪਿਆ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਨੋਬੇਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ- 'ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ।' ਨੋਬੇਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ। 27 ਨਵੰਬਰ 1895 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਚੋਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1901 ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ।

ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਲੂਈਸਾ ਕੋਲਪਿਨ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਮੋਦੀਆਨੋ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬੜਾ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ 1970 ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਲਿਖਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਇਨੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਇਨੀ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਗਲ ਫੜ ਕੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 1968 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਵਲ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਨਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਜਰਮਨ ਅਡੀਸ਼ਨ 2010 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਰਮਨ ਅਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖੂਬ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ।

ਮੋਦੀਆਨੋ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚਰਚਿਤ ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਸਰਚ ਵਰੰਟ' ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਂ 'ਡੋਰਾ ਬਰੂਡਰ' ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘੁਲੀ-ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ 1941 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਖਬਾਰ 'ਪੈਰਿਸ ਸੋਇਰ' ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਖਬਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਖਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਕੁੜੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੋਦੀਆਨੋ ਨੂੰ ਇਸ ਖਬਰ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਖਬਰ ਜਾਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਬੌਸ, ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋ ਨਿਬੜੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਜੋੜ ਲਈ ਸੀ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 25 ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-139

ਤਸਵੀਰ: ਜਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਹਲਟ, ਫੋਨ: 704-257-6693

ਮੇਲੇ ਉਤੇ ਆਏ ਨੇ ਲੋਕੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਜੋੜੀਆਂ।
ਢੋਲ ਦੇ ਡੱਗੇ ਉਤੇ ਦੇਖੋ ਨੱਚ ਰਹੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-137

ਤੋਤਿਆਂ ਉਪਰ ਸੀ ਵੱਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਤਲੀਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਪਾ ਕੇ।
ਹੁਣ ਲਾ ਸਪੀਕਰ ਬਣਾਉਣ ਸੇਵੀਆਂ
ਘਰ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ।
'ਵੱਟਣ' 'ਬਣਾਉਣ' ਵਿਚ ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੈ
ਰੱਖਿਓ ਗੱਲ ਚਿੰਤ ਲਾ ਕੇ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਪਿੰਡ ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਬੇਚੁਜਗਾਰ ਸਦਾਉਣੇ ਨਾਲੇ,
ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਏ।
ਗਲੀ ਗਲੀ ਜਾ ਸੇਵੀਆਂ ਵੱਟਾਂ,
ਨਵਾਂ ਜੁਗਤ ਬਣਾਇਆ ਏ।
-ਬੱਲੀ ਸਿੰਘ ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਮੁਧੇ ਘਤਿਆਂ ਉਤੇ
ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵੀਆਂ ਵੱਟਣ ਦਾ
ਸੀ ਲੋਕੋਂ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ।
ਮਿੱਟੋ-ਮਿੱਟੀ ਲਾ ਦਿੰਦੇ
ਹੁਣ ਸੇਵੀਆਂ ਦੇ ਢੇਰ
ਨਵੇਂ ਯੁਗ ਦੇ ਨਵੇਂ ਢੰਗ।
-ਪਰਸੋਤਮ ਸਿੰਘ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ

ਗੁੜ ਦੀ ਚਾਸ਼ਣੀ ਬਣਾ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ
ਵਿਚ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵੀਆਂ ਪਾਈਏ।
ਹੋ ਜਾਊ ਜਦ ਰਿੱਝ ਰਿੱਝ ਤਿਆਰ
ਫਿਰ ਕੋਲੋਂ ਭਰ ਭਰ ਖਾਈਏ।

-ਹਰਮੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ
ਸਟਾਕਟਨ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਐਸੀ ਮਾਰ ਵਰਗੀ ਕਿ
ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਗੱਭਰੂ ਮੁੱਕ ਗਏ।
ਨਾਲ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਕੌਣ ਘੁਲੇ ਹੁਣ
ਡੋਲੋ ਤਾਂ ਮੂਲੋਂ ਸੁੱਕ ਗਏ।
ਲੱਭ ਰਾਮ ਨੇ ਕਾਢ ਕੱਢੀ
ਇਹ ਨਵਾਂ ਜੁਗਤ ਬਣਾਇਆ।
'ਸੇਵੀਆਂ ਵੱਟ ਲਓ ਗੁੱਗਾ ਪੂਜੇ ਭਾਈ'
ਦਾ ਹੋਕਾ ਆਣ ਲਗਾਇਆ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਕਾਵਿ-ਵਿਅੰਗ

ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ

ਵਿਚ ਦੋ ਦੋ ਦੋ ਜੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੀਏ, ਆਉਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ ਚਾਰ ਮੀਆਂ।
ਤਿੰਨ ਪੰਜ ਦੀ ਉਥੇ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ, ਹੇਰਾ-ਫੇਰੀ ਦੇ ਜਿਥੇ ਆਸਾਰ ਮੀਆਂ।
ਬਿੰਨ ਕੀਤਿਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋਵੇ, ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੀਆਂ।
ਉਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਰੇ ਨਾ ਅਮਲ 'ਬੱਗਾ', ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੀਆਂ।
-ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ, ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਪਲ: ਆਪਣੇ ਲਿਖਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪੈਟਰਿਕ ਮੋਦੀਆਨੋ।

ਆ ਜਾ ਜਿਨਪਿੰਗ ਝੂਟ ਲੈ, ਪੀਂਘ ਹੁਲਾਰੇ ਖਾਂਦੀ!

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਸੂਬਾ ਗੁਜਰਾਤ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹੈ ਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਇਕ ਨਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੈ, ਸਾਬਰਮਤੀ। ਨਦੀ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਪਾਇਆ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਭਰਪੂਰ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਜੰਗਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸੀਮਿੰਟੀ ਬੈਂਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਪੱਕੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਿਨਾਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬਿਰਫ਼ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਿਨਪਿੰਗ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-1165736868
bhullargs@gmail.com

ਉਂਗਲਾਂ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਕੰਘੀ ਪਾਈ ਸਾਬਰਮਤੀ ਦੀ ਰੇਸ਼ਮੀ ਪਟੜੀ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਮੰਨਾ ਡੇ ਤੇ ਆਸਾ ਭੋਲੇ ਮਜ਼ਹੂਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀ ਦਾ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ:

ਯਿਹ ਹਵਾ ਯਿਹ ਨਦੀ ਕਾ ਕਿਨਾਰਾ

ਚਾਂਦ ਤਾਰੋਂ ਕਾ ਰੰਗੀਨ ਨਜ਼ਾਰਾ

ਕਹਿ ਰਹਾ ਹੈ ਬੇਖਬਰ

ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰ

ਯਿਹ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ ਫਿਰ ਨਾ ਦੋਬਾਰਾ!

ਜਿਨਪਿੰਗ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੌ ਅਰਬ ਲਾਵਾਂਗਾ।

ਸਾਬਰਮਤੀ ਦਾ ਰੰਗਰੂਪ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇਖ ਲਈਏ। ਇਸ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣਾ 'ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ' ਬਣਾਇਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਵਧ ਵਧ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਹੋਰ ਸਭ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਮਾਣ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਅਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹਦੇ ਚਰਖੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਇਹ ਬਹਿਸ ਮੇਰੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਛੱਡਦਿਆਂ ਮੈਂ ਇਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਾਂਧੀ-ਭਗਤ ਇਸੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਸਦਕਾ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਲੇ ਦੀ ਹਮੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ

ਬਿਨਾਂ ਖੜਗ ਬਿਨਾਂ ਢਾਲ।

ਸਾਬਰਮਤੀ ਕੇ ਸੰਤ

ਤੁਨੇ ਕਰ ਦੀਆਂ ਕਮਾਲ!

ਬੈਠੀ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਿਆ, ਉਹਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਸਦਕਾ ਹੋਰ ਸਭ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ ਹੀ ਦੇਖਣ ਗਿਆ। ਸਭਕ ਵਾਲੇ ਫਾਟਕ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਕਾਰ ਖੜੀ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜੋ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਦੁਆਰ ਸੀ, ਉਹ ਗਜ਼ ਕੁ ਚੌੜਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਲਾਂਘਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਰੋਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਰੋਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੀ, ਬੰਦੇ ਮੌਜ ਨਾਲ ਲੰਘ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਿਥੋਂ ਬੰਦੇ ਲੰਘ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁੱਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਤਾ ਤਾਂ ਯੁਪਿਸਟਰ ਨਾਲ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਥੇ ਦਰਸ਼ਕ ਫਿਰਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਲੰਡਰ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੰਧ ਦੇ ਪਾਰ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਵਗਦੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਨਦੀ ਵਗਦੀ ਸੀ' ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ, 'ਨਦੀ ਸੀ' ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ 'ਪਰੰਪਰਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵਿਚ ਕੂੜੇ-ਕਬਾੜ ਦੇ ਢੇਰ ਸਨ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਉਡੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖਾਈ ਜਿਹੀ ਵਿਚ ਮੈਲਾ ਪਾਣੀ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਤੇ ਪਿਛੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹੀ ਗੰਦ-ਮੰਦ ਸੀ।

ਐਨ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਦੀ ਅੱਖ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਟਿਕ ਗਈ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਵਿਚ ਥੱਕ ਕੇ ਉਬਾਸੀਆਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਬੰਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਹੇ, "ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕਰੋ।" ਉਣ ਸਾਉ-ਸਰੀਫ਼ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ "ਆਉ ਜੀ, ਆਉ ਬੈਠੋ" ਆਖਦਿਆਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੋ, ਮੋਦੀ ਜਿੰਨੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਰੌਲਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ 'ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ' ਦਾ ਵੀ ਪਾਉਂਦਾ। ਪਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, "ਕਿਹੜਾ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ? 42 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਪੋਸਟਿਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਖੇਤੀ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਸਿਹਤ-ਸੇਵਾਵਾਂ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਏਕਤਾ, ਆਦਿ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਕੇ ਅਮਕੇ ਸੂਬੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ।"

ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੜਵੇ ਵਾਲੇ ਟੱਬਰ ਜਿਹੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ। ਟੱਬਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨੰਗ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਿੱਪਲ ਹੇਠ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਬੜਾ ਨਿੰਗਰ ਤੇ ਸੁੰਦਰ, ਵੇਲ-ਬੂਟਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਗੜਵਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਆਏ-ਗਏ ਨੂੰ ਚਿੱਬੀ ਕੱਲੀ ਵਿਚ ਪਤਲੀ ਦਾਲ ਦੇ ਕੇ ਰੋਟੀਆਂ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਰਖਦੇ, ਉਹਨੂੰ ਗੜਵਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਆਖਦੇ, "ਸਾਡੇ ਐਹ ਵਧੀਆ ਗੜਵਾ ਵੀ ਹੈਗਾ!" ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ-ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਾਧ ਦੇ ਗੜਵੇ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਇਕ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚਿੱਬੀ ਕੱਲੀ ਤੇ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਹਨੇ 'ਸਾਬਰਮਤੀ ਰਿਵਰਫਰੰਟ' ਬਣਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਸਿਹਤ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ

ਵਿਰੁਧ ਵਿਤਕਰੇ, ਆਦਿ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਮੋਦੀ ਗੜਵਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਂਗ ਆਖਦਾ, ਦੇਖੋ ਮੇਰੀ ਸਾਬਰਮਤੀ!

ਖੈਰ, ਹੁਣ ਗੁਜਰਾਤ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਨਵਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਨਪਿੰਗ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਦਾ ਗੜਵਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ। ਮੋਦੀ ਤੇ

ਭੂਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਜਿਨਪਿੰਗ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਜਿਨਪਿੰਗ ਦੋਵੇਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਕੰਘੀ ਪਾਈ ਚਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਸ਼ਾਹੀ ਝੁਲਾ ਲਿਆ ਰੱਖਿਆ। ਮੋਦੀ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਝੁਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿਨਪਿੰਗ ਵੱਲ ਮੁਸਕਰਾਇਆ। ਇਧਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਮੰਨਾ ਡੇ ਤੇ ਆਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਢਾਡੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਨੇ ਹੋਕ ਚੁੱਕ ਲਈ, "ਆ ਜਾ ਜਿਨਪਿੰਗ ਝੂਟ ਲੈ, ਪੀਂਘ ਹੁਲਾਰੇ ਲੈਂਦੀ!"

ਮਗਰੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਨਪਿੰਗ ਇਧਰ ਪੀਂਘ ਦੇ ਝੂਟੇ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਧਰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਡੁੱਘਾ ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਆਇਆ। ਰੌਲਾ ਸੌ ਅਰਬ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਸਮਝੌਤੇ ਵੀਹ ਅਰਬ ਦੇ ਹੋਏ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਕਰ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸਹੀਬੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਤੋਂ ਸਿਮਟ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕਰੋੜਾਂ ਤੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਮੋਦੀ ਜਾਣ ਗਿਆ, ਜਿਨਪਿੰਗ ਦੇ ਇਸ ਵੀਹ ਅਰਬ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਪੰਜੀ-ਛਿੱਕੀ ਹੀ ਪੱਲੇ ਪੈਣੀ ਹੈ!

ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਲੰਗੜੀ ਹੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼

ਨੇ ਮਾਰੀ। ਜੱਫੀਆਂ ਖੂਬ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪਾਈਆਂ। ਪਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਸ ਤੇ ਝੱਗਾ-ਜਾਮਾ ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਮਾੜਾ ਲੀੜਾ-ਕੱਪੜਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਧੁੱਸੇ ਵਰਗਾ ਖੋਸ, ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਮੱਥੇ ਐਹ ਜਾਲਖਾ ਮਾਰਿਆ!" ਤਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਨੇਮ

ਉੱਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਵਾਂਗੂੰ ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਛੇ ਛੇ ਸੂਟ ਬਦਲੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਜਿਹੇ ਅਣਭਿੰਨ ਨਿੱਕਲੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, "ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰਜ ਕਲੂਨੀ ਨਾਲ ਫੈਸ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਨੈਲਿਟੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ?" ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਕਹਿੰਦੇ, "ਜਨਾਬ, ਇਹ ਮੋਦੀ-ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਤਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਜੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਉਂ ਬਦਲੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਖੋਹ ਸਕੀਏ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤੀ ਡਰ-ਭੈ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਗਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਾਹ ਸਕੀਏ।"

ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ ਦਾ ਅਜੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਪੂਰੇ ਟੱਬਰ ਵਿਚੋਂ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਉਹਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਆਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਹੋ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਟੱਬਰ ਵਿਚੋਂ ਉਵੇਂ ਸਿਆਣਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮਾੜਾ-ਪਿੜਾ ਤੇ ਭਰਾ-ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ ਨਦੀਉਂ ਪਾਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਦੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੇੜੀ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਆਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪੜ੍ਹਾਕੂ 'ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ' ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਰਨਾ ਸਿੱਖ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਅਨਜਾਣ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਬਰਾਉਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਬੋਲਿਆ, "ਘਬਰਾਓ ਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਲੈਣ ਦਿਉ। ...ਭਲਾਂ ਬਾਪੂ, ਨਦੀ ਡੁੱਘੀ ਕਿੰਨੀ ਹੋਈ?"

ਪੰਜ ਗਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਰੇਤੇ ਉੱਤੇ ਪੰਜ ਨੂੰ ਪੰਜ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ। ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਚਲੋ ਬਈ, ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰੀਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਗਜ਼ ਪਾਣੀ ਆਇਆ। ਬੱਸ ਹੇਠੋਂ ਹੇਠੋਂ ਭਿੱਜਾਂਗੇ।" ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਾਰੇ ਗੋਤੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ, ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, "ਲੇਖਾ ਮੇਰਾ ਜਿਉਂ-ਦਾ-ਤਿਉਂ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਟੱਬਰ ਡੁੱਬਿਆ ਕਿਉਂ!"

ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਚੀਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਿਖਰੀ ਮਿਲਣੀਆਂ ਮਗਰੋਂ ਮੋਦੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਵਾਂਗ ਹੈਰਾਨ ਹੈ, "ਸਭ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਈਆਂ, ਸਾਲਾਂ ਵਟਾਈਆਂ, ਪੀਂਘਾਂ ਝੂਟੀਆਂ, ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਛੇ ਛੇ ਸੂਟ ਬਦਲੇ, ਪਰਵਾਸੀ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜੈ-ਜੈ ਕਰਵਾਈ, ਪਰ ਦੇਸਤੀ, ਸਹਿਮਤੀ, ਸਮਝੌਤੇ, ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ, ਮਾਇਆ, ਸਭ ਸਾਬਰਮਤੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਡੁਬਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਲੇਖਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜਿਉਂ-ਦਾ-ਤਿਉਂ ਸੀ!"

ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ

ਮੰਦਤਾ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੀ ਆਖਾਂ, ਹਾਲਤ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋਈ। ਗੱਲ ਹੱਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਦੂਰ ਦਿਸਦੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਲਾਠੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰੈਸ ਹੋਈ।

ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋਇਆ, ਕੁੱਤੀ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਰਲੀ ਹੋਈ। ਪੁੱਤ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਕਤਲ ਹੁੰਦੇ, ਖ਼ਬਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਲੱਗੇ ਮੜ੍ਹੀ ਹੋਈ।

ਪੈਸੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮੱਚੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਹੋਈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਦੀ ਆਈ ਪਤਝੜ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਹੋਈ।

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਪਏ ਕਰਦੇ, ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਬੁਝਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਹੈ ਆਈ ਹੋਈ। ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਫਿਰਦੇ,

ਆਖਣ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਈ ਹੋਈ।

ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ ਹੋਈ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ, ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਲੋਈ ਹੈ ਲਾਹੀ ਹੋਈ। ਨਿੱਕਰ ਪਾ ਕੇ ਨੰਗਾ ਜੇ ਫਿਰੇ ਰਾਜਾ, ਆਖਣ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸ਼ਾਕ ਹੈ ਪਾਈ ਹੋਈ।

-ਪ੍ਰੋ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।
ਫੋਨ: 916-410-8740

ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਗੋਲ

ਛੱਡ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਮਨ ਮੇਰੇ
ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਗੋਲ।
ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ
ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਗੋਲ।

ਸਮੇਂ ਦਾ ਚੱਕਰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੱਕਰ
ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਪਾਵੇ ਦੁਨੀਆਂ।
ਬਿਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ

ਕਦੀ ਰਾਸ ਦਾ ਆਵੇ ਦੁਨੀਆਂ।
ਸੋਚ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਮ ਕਰੀ ਜਾ
ਨਾ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਠੜੀ ਫੋਲ...

ਵੱਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਪੀੜਾਂ
ਨਿੱਕੇਪਨ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸੰਤੋਖ।
ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ
ਜਿਸ ਦੀ ਰੱਖਦਾ ਲੋਚ।
ਰਸਤੇ ਦੱਸਣ ਮੰਜ਼ਲ ਤੇਰੀ
ਤੁਰਿਆ ਚੱਲ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਸਿਦਕ ਭਰੋਸਾ ਲਗਨ ਸੱਚਾਈ
ਏਸੇ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਰੌਸ਼ਨਾਈ
ਕਰ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ
ਆਪਣੀ ਕਹਿਣੀ ਕਰਨੀ ਤੋਲ...

ਯਾਦ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਪੁਰਾਣੀ
ਚੰਗੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹੀ ਸਰਮਾਇਆ।
ਚੰਗਾ ਕਰ ਤੇ ਸੋਚ ਵੀ ਚੰਗਾ
ਹੋਰ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋੜ 'ਚ ਨਾ ਪੈ
ਰੱਖ ਦਾਤੇ ਹੱਥ ਡੋਰ...

ਛੱਡ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਮਨ ਮੇਰੇ
ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਗੋਲ
ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ।

-ਰਾਣਾ ਸੰਘੋੜਾ (ਤਲਵਣ)
ਫੋਨ: 360-823-6927

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ
ਹਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਭੱਠੀ 'ਤੇ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲੀ ਤਾਈ
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ
ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ
ਜੋ ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਘਰ ਘਰ ਮੰਗ ਕੇ
ਸੁੱਖਾਂ ਮੰਗਦੀਆਂ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ
ਉਹ ਛੱਪੜ ਤੇ ਮੱਝਾਂ-ਗਾਂਵਾਂ
ਉਹ ਰੋਂਦੇ ਅਤੇ ਵਿਲਕਦੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਮੰਗਣ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਹਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ
ਸਾਈਕਲਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਚਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭੋਲਾ
ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਨਚਾਰਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ
ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ
ਮੀਂਹ ਲਈ ਗੁੱਡੀ ਫੂਕਣੀ
ਹੁਣ ਉਹ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਰਹੇ,
ਉਹ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਮਲਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇ
ਸਮਾਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਘਰਾਟਾਂ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਵਾਂਗ।

ਸੁਖਪਾਲ ਧੁਖ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਖੋਏ ਹੋਏ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ
ਕੀ ਪਤਾ ਉਹ ਵੇਲਾ ਫਿਰ ਆ ਜਾਵੇ
ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਫਰਿਆਦ ਕਰਕੇ।

-ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਿਕਾਰੀ

ਗੱਲ ਸੱਚ ਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਕੀ ਸੀ ਸਿੱਖੀ, ਅੱਜ ਕੀ ਹੈ? ਸਿੱਖੀ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਧਰਮ ਸੀ ਸਿੱਖੀ, ਕਰਮ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਕਾਮਨਾ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਸਿੱਖੀ ਵੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ, ਵੰਡੀਆਂ ਮੇਲਦੀ ਸੀ। ਮੋੜਦੀ ਨਹੀਂ, ਜੋੜਦੀ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਇਕ ਸਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਅਸੂਲਾਂ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਸੱਚ ਸੁਣਨਾ, ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਸਿੱਖੀ। ਸੱਚ ਨਾ ਕਦੀ ਬੁੱਢਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੀ ਮਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 916-236-8830

ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ, ਗਿਆਨੀਆਂ, ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਪ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਫਲਾਤੂਨ ਤੇ ਜੈਨੋਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਕਨਫਿਊਸੀਅਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਹੇ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ। ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੇ ਕੋਈ ਬਾਈਬਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ। ਮੈਥਿਊ, ਮਾਰਕ, ਲਿਊਕ ਤੇ ਜਾਹਨ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਹੀ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣੀਆਂ। ਕੁਰਾਨ ਸਰੀਫ ਦੇ ਸੂਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖੇ।

ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਮੌਲਿਕ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਬਾਣੀ ਆਪ ਰਚੀ, ਆਪ

ਸੱਚ ਤਾਂ ਬੱਸ ਸੱਚ ਹੈ- ਗੁਰੂਆਂ ਵਰਗਾ, ਪੀਰਾਂ ਵਰਗਾ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਵਰਗਾ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬਾਣੀ ਰਚੀ, ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ

ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਸੀ ਤੇ ਕੀ ਹੈ?

ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤਹਿਤ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਰਾਜਬੀਰ ਕੌਰ ਢੀਂਡਸਾ, ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੱਖ ਛੋਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਆਏ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆ ਰਹੇ ਨਿਘਾਰ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿੱਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤ-ਅੱਖਰ ਪਾਏ। ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਤਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਜਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਰੱਬ ਨੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਜਾਂ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਪਦ੍ਰਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਖੁਦ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ। ਰੱਬ ਆਪ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰੱਬੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ, ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਯਦਾ ਯਦਾ ਹਿਦਮਸਯ ਗਲਾਨਿ ਭਵਤ ਭਾਰਤਾ॥ ਅਭਯੂ ਤਯ ਨਮ ਦਰਮਸਯ ਤਦਾਤਮਾਨ ਸੁਜਾਮਯਹਮ॥

(ਗੀਤਾ ਅਧਿਆਇ 4 ਸਲੋਕ 7,8)

ਅਰਥਾਤ: ਹੇ ਅਰਜਨ! ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਹਾਨੀ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਦ

ਤਦ 'ਮੈਂ' ਹੀ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਰਚਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (ਸਾਧੂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਕਾ ਉਦਹਾਰ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰੇ ਕੇ ਲੀਏ, ਤਬਾ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਯੁੱਗ ਯੁੱਗ ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੂੰ।)

3000 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਦਸ਼ਰਥ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਭਗਵਾਨ ਬਣ ਕੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਇਆ।

ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਕੋਹਕਾਫ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉਪਰ ਰੱਬ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਯਾਹਵੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਈਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।” ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਤੋਰਾ 613 ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ (ਬਾਈਬਲ) ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜੋ ਹਿਬਰੂਜ਼ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਅਤੇ ਪਾਲਣਹਾਰੇ ਰੱਬ (yahweh lord) ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਆਪ ਜੂਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜਿਹੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਈਸਾ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਈਸਾ ਰੱਬ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। “ਮੈਂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੂ ਇਕ ਹਾਂ (ਅਤੇ) ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।” (ਜਾਹਨ)

“ਪ੍ਰਭੂ ਇਨਸਾਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਬਣ ਸਕਣ।” (ਬਾਈਬਲ)

ਮੈਥਿਊ, ਜਾਹਨ ਤੇ ਮਾਰਕ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ

ਈਸਾ ਜੀ ਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜੋਨ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, “ਇਹ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ। ਰੱਬ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਰੱਬ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਥਿਊ ਤੇ ਜਾਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪੀਟਰ ਤੇ ਪਾਲ (ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ 12 ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਪਾਸਟਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਸਮਰਨ ਹਨ ਜੋ ਈਸਾ ਦੇ ਪੁਨਰ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ ਗਏ।

ਇਸਲਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਉਚੇਰਾ ਅੱਲਾ ਤਾਲਾ ਸੀ ਜੋ ਸੱਤ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਪਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੈਗਾਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵਹੂਟੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ। “ਭਲਾ ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਵਹੂਟੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।” (ਕੁਰਾਨ ਅਧਿਆਇ 7-6-2-102) ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਅਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸੁੱਚੇ ਸਾਈਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਗਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਏ (ਮਿਅਰਾਜ਼)। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਅਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। (ਕੁਰਾਨ, ਅਧਿਆਇ 53)

ਚੀਨੀ ਅਵਤਾਰ ਤਾਉ ਨੇ ਚਾਹੇ ਅਵਤਾਰੀ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਭੰਡਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣਾ ਕਈ ਥਾਈਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਤਾਉਵਾਦ ਦਾ ਬਾਨੀ ਲਾਉ-ਤਸੂ (604-531 ਈਸਾ ਪੂਰਵ) ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚੀਨੀ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਵਿਦਵਾਨ ਕਨਫਿਊਸੀਅਸ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੁਸਤਕ 'ਆਈ ਚਿੰਗ' ਤਾਉਵਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਸਰੋਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਬ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਵਤਾਰਵਾਦੀ ਖਿਆਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ, ਪੈਗੰਬਰ, ਮਸੀਹਾ ਜਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਰੱਬੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਗੁਰੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਪੈਗੰਬਰ, ਅਵਤਾਰ, ਮਸੀਹਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਚਾਉ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ, ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲ ਦੀ ਕਾਢ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਆਮ ਸਾਖੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਤੋਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕੀਤੀ। ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਨਵਾਂ ਪੰਥ ਚਲਾਉਣ।

“ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਲੇਖਕ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਅਵਤਾਰ (ਯਾਨਿ ਰੱਬ ਆਪ) ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਦੋ ਸਨ- ਇਕ ਰੱਬ ਨਾਨਕ, ਦੂਜਾ ਰੱਬ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ। ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਬਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਿਤੇ ਸੀ।” (ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ, ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਲਗੀਰ)

(ਚਲਦਾ)

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 'ਆਰਤੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਕੇਵਲ ਧਨਾਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਧਨਾਸ਼੍ਰੀ ਮਹਲਾ ੧ ਆਰਤੀ, ਅੰਗ 663)। ਗੁਟਕੇ ਛਾਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਨਮਤੀ ਸੋਚ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਇਕੱਠੇ ਲਿਖ ਕੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਆਰਤੀ' ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਰਤੀ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਤੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਤਮਕ ਰੰਗ ਮਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ। ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ 'ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਆਰਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਆਪ ਵੀ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਗਿਆਨ ਦੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

'ਆਰਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ: ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ 'ਆਰਤ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੁਖਿਆਰਾ ਤੇ ਇਸੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ- 'ਆਰਤਾ' ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਦੁਖਿਆਰਾ ਹੈ। ਆਰਤਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਆਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ: ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਆਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ) ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦਰ 'ਤੇ ਦੁਖਿਆਰਾ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋ। ਆਰਤੀ ਵਿਚ

ਭਗਤ ਮੰਗਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਕਰਦੇ ਗੁਣਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਰਤੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਨੇ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਾਲ, ਆਟਾ, ਲੂਣ, ਘਿਉ, ਜੂੜੀ, ਬਸਤਰ, ਵਧੀਆ ਅਨਾਜ, ਲਵੇਰੀ ਗਊ ਜਾਂ ਮੱਝ, ਤਾਜ਼ੀ (ਘੋੜੀ, ਤੁਰੀ), ਘਰ ਵਾਲੀ ਆਦਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

'ਆਰਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਖੋ, ਸ੍ਰਵਨਿ ਨ ਸੁਰਤਿ ਨੈਨ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀ ਆਰਤ ਦੁਆਰਿ ਰਟਤ ਪਿੰਗੁਰੀਆ॥ (ਪੰਨਾ 203) ਆਰਤ- ਦੁਖਿਆਰਾ। ਪਿੰਗੁਰੀਆ- ਪਿੰਗੁਲਾ। ਰਟਤ- ਪ੍ਰਕਾਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰਵਨਿ- ਸ੍ਰਵਨਿ, ਕੰਨਾਂ 'ਚ (ਸ੍ਰਵਨ ਦਾ ਅਰਥ 'ਬਣ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪਾਠ ਹੈ 'ਸ੍ਰਵਨਿ')। ਨੋਟ: ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਪੱਖੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਕਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਢੁੱਕਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ-

ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣਾ ਗਾਵੈ ਗੀਤ॥
ਭੁਖੇ ਮੁਲਾਂ ਘਰੇ ਮਸੀਤਿ॥ (ਪੰਨਾ 1245)
ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ 'ਭੁਖੇ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਜੈ' ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਅਰਤੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਪੱਖੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਵਾਜੇ ਤੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕੰਨ ਰਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਅਰਥਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

-ਪ੍ਰੋ. ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 801-414-0171

ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਣੈ ਇਹੁ ਤਨੁ ਮੇਰਾ

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫

ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਣੈ ਇਹੁ ਤਨੁ ਮੇਰਾ॥

ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਉਆਹੂ ਲਪਟੇਰਾ॥

ਪ੍ਰਤੁ ਕਲਤੁ ਗਿਰਸਤ ਕਾ ਫਾਸਾ॥

ਹੇਨੁ ਨ ਪਾਈਐ ਰਾਮ ਕੇ ਦਾਸਾ॥੧॥

ਕਵਨ ਸੁ ਬਿਧਿ ਜਿਤੁ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ॥

ਕਵਨ ਸੁ ਮਤਿ

ਜਿਤੁ ਤਰੈ ਇਹੁ ਮਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਜੇ ਭਲਾਈ ਸੇ ਬੁਰਾ ਜਾਨੈ॥

ਸਾਚੁ ਕਹੈ ਸੇ ਬਿਖੈ ਸਮਾਨੈ॥

ਜਾਣੈ ਨਾਹੀ ਜੀਤ ਅਰੁ ਹਾਰ॥

ਇਹੁ ਵਲੇਵਾ ਸਾਕਤ ਸੰਸਾਰ॥੨॥

ਜੇ ਹਲਾਹਲ ਸੇ ਪੀਵੈ ਬਉਰਾ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਜਾਨੈ ਕਰਿ ਕਉਰਾ॥

ਸਾਧਸੰਗ ਕੈ ਨਾਹੀ ਨੇਰਿ॥

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭ੍ਰਮਤਾ ਫੇਰਿ॥੩॥

ਏਕੈ ਜਾਲਿ ਫਹਾਏ ਪੰਥੀ॥

ਰਸਿ ਰਸਿ ਭੋਗ ਕਰਹਿ ਬਹੁ ਰੰਗੀ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥

ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਤਾ ਕੇ ਕਾਟੇ ਜਾਲ॥੪॥

ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ-

ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਾਣੈ ਇਹੁ ਤਨੁ ਮੇਰਾ, ਹੇ ਭਾਈ! ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਜੀਵ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ; ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਉਆਹੂ ਲਪਟੇਰਾ, ਇਸ ਲਈ ਜੀਵ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਬੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਪ੍ਰਤੁ ਕਲਤੁ ਗਿਰਸਤ ਕਾ ਫਾਸਾ, ਓ ਭਾਈ! ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੁੱਤਰ, ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਮੋਹ ਦਾ ਫਾਹਾ ਜੀਵ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੇ ਭਾਈ! ਪ੍ਰਭੂ

ਦੇ ਦਾਸ, ਭਾਵ ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਵਨ ਸੁ ਬਿਧਿ ਜਿਤੁ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ॥

ਕਵਨ ਸੁ ਮਤਿ

ਜਿਤੁ ਤਰੈ ਇਹੁ ਮਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਕਵਨ ਸੁ ਬਿਧਿ ਜਿਤੁ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ, ਹੇ ਭਾਈ! ਭਲਾ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸੁਚੱਜੀ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਮੱਤ ਨਾਲ ਇਹ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਤਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਭਲਾਈ ਸੇ ਬੁਰਾ ਜਾਨੈ॥

ਸਾਚੁ ਕਹੈ ਸੇ ਬਿਖੈ ਸਮਾਨੈ॥

ਜਾਣੈ ਨਾਹੀ ਜੀਤ ਅਰੁ ਹਾਰ॥

ਇਹੁ ਵਲੇਵਾ ਸਾਕਤ ਸੰਸਾਰ॥੨॥

ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਬੈਠੇ ਜੀਵ ਦਾ ਹਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਇਸ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬੁਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੇ ਭਾਈ! ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਆਖੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ; ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਇਹ ਜਾਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਹਾਰ ਵਾਸਤੇ ਹੈ, ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਜੀਵ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕੁਝ ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ।

ਜੇ ਹਲਾਹਲ ਸੇ ਪੀਵੈ ਬਉਰਾ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਜਾਨੈ ਕਰਿ ਕਉਰਾ॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਸਾਧਸੰਗ ਕੈ ਨਾਹੀ ਨੇਰਿ॥

ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭ੍ਰਮਤਾ ਫੇਰਿ॥੩॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਹੇ ਭਾਈ! ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਜੀਵ ਦਾ ਹਾਲ ਤਾਂ ਦੇਖੋ, ਹਲਾਹਲ ਭਾਵ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਗਲ ਜੀਵ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੀਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਤੇ ਜੋ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌੜਾ ਜਾਣ ਕੇ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਤਾਂ ਕਦੀ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭ੍ਰਮਤਾ ਫੇਰਿ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨ ਦੇ ਗੋਤ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਏਕੈ ਜਾਲਿ ਫਹਾਏ ਪੰਥੀ॥

ਰਸਿ ਰਸਿ ਭੋਗ ਕਰਹਿ ਬਹੁ ਰੰਗੀ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥

ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਤਾ ਕੇ ਕਾਟੇ ਜਾਲ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਏਕੈ ਜਾਲਿ ਫਹਾਏ ਪੰਥੀ, ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਪੰਛੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਜਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸਾਏ ਹੋਏ ਹਨ; ਇਹ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਪੰਛੀ ਸੁਆਦ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਭੋਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਜੀਵ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਰਪਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਤਾ ਕੇ ਕਾਟੇ ਜਾਲ, ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਧਨ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 38 ਵਿਚ ਛਪੇ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ‘ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਲਾਂਘਾ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 40 ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਛਪੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਅਦਾਰੇ ਕੋਲ ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ ਦੀ ਇਕ ਲੰਮੀ ਟਿੱਪਣੀ ਪੁੱਜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਉਭਾਰਦਿਆਂ ਪੈਸੇ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਛੋਹੇ ਹਨ। –ਸੰਪਾਦਕ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ 20 ਸਤੰਬਰ (ਅੰਕ 38) ਨੂੰ ਛਪਿਆ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਲਾਂਘਾ’ ਬੜੀ ਹੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਾ ਸੀ। ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਮਾਂ ਤੇ ਦਾਦੀ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਭਾਵੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ

ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ
ਫੋਨ: 408-634-2310

ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਮਿਲੀ ਪਹਿਲੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਪਿਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਨੂੰ। ਵੱਡੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ। ਬਸ ਹਿੱਕੇ ਗੁਰ ਪਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈ ਕਿ ਖਰਚ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਪਵੇ।” ਦਾਦੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਹੈ, “ਜਿਹੜਾ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਨਾ, ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਨਾ। ਨਾ ਵਸਤਾਂ, ਨਾ ਘਰ, ਨਾ ਬੱਚੇ, ਨਾ ਮਾਪੇ। ਪੈਸਾ ਆਖਨੈ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕਦਰ ਕਰ ਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕਰਸਾਂ।” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, “ਜਿਹੜਾ ਪੈਸੇ ਨੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਉਸਨਾ ਨਾ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਹੋਣਾ ਵੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਖਲਾਕ।” ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਦਹਾਕਾ ਉਪਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੜੇ ਤੱਤੇ-ਠੰਢੇ

ਦਿਨ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਬੜੀ ਵਾਰ ਉਜਾੜੇ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਹੋਏ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ। ਨਾ ਕਦੇ ਬੁੜ੍ਹ ਤੱਕੀ ਤੇ ਨਾ ਤੰਗੀ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਾਕ, ਸਬੰਧੀ, ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾ ਨੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲਈ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਵੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਕੋਲ ਧਨ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦਾ। ਜਿਸ ਕੋਲ ਧਨ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦਾ, ਉਹ ਭੁੱਖ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਇਖਲਾਕਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਧਨ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬੇਅਸੂਲਾ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਗਰਕਣ ਵਿਚ ਡਿਗਣੇ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਜੋਂ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ ਖਰਚ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਨਾਲੋਂ ਘਟਾਉਣ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਖਪਤ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਆਈ-ਚਲਾਈ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੜੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ

ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸੀ ਲਈ ਉਹ ਸਭ ਇਸ ਲੇਖ ਤੋਂ ਵੱਡਮੁਲੀ ਨਸੀਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਧਨ ਦੀ ਬੱਚਤ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹਿਜੇ ਕਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਨਾ ਸਿੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਅਸੂਲ ਸਿੱਖੇ ਹੁੰਦੇ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਾ ਬੈਂਕ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਡੈਮ, ਨਾ ਗੋਦਾਮ ਤੇ ਨਾ ਖਜ਼ਾਨੇ। ਬੱਸ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਪੈਦਾਇਸ਼, ਨਾ ਵਿਕਾਸ, ਨਾ ਸਭਿਅਤਾ, ਨਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਨਾ ਇਖਲਾਕ ਹੁੰਦਾ। ਬੱਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਸ਼ੂ-ਪੱਧਰੀ ਆਚਾਰ ਤੇ ਖੋਹ-ਖਿੰਝੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ। ਗੋਦਾਮ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਖਲਕਤ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੀ। ਬਿਨਾਂ ਭਰੇ ਤਾਂ ਝੀਲਾਂ, ਤਲਾਬ ਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜੇ ਕੰਗਾਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੋੜਨ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੁਤੰਕੀ ਵਿਚ ਆਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਮਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1970 ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਪਟਿਆਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਅਮਲੀ ਖੜ੍ਹਿਆ, ਚਲੇ ਮਿਲ ਚਲਦੇ ਹਾਂ।” ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ 2 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ। ਸ਼ਰੀਕ ਤੋਂ ਖੈਰਾਤ ਲਵੇ ਕਿ ਨਾ ਲਵੇ, ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਇਆ ਅਮਲੀ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਖ ਦੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਲਾਣੇਦਾਰਾ, ਇਕੋ ਦੇਹ ਜੇ ਦੇਣਾ। ਇਕ ਕੀ ਥੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਰੋਹੜ ਕੈ ਈ ਮੈਂ ਖਾਕੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ।” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ

ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਰੋਹੜਨ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ?” ਇਹ ਅਮਲੀ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਪੱਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੀਣ-ਖਾਣ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ‘ਤੇ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਕੀ ਜੂਨ ਦੀ ਵੀ ਸਮਝ ਨਾ ਪਈ। ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਜੂਨ।” ਮੈਂ ਲੱਖਣ ਲਾਇਆ, “ਕੁੱਤਾ ਖਾਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਰ-ਬਦਰ ਮੰਗਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਅਮਲੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਰਤ ਕੇ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ।”

ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਦਾ ਹੀ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਲੈਣ ਦਾ ਅਸੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ। ਬਦ-ਅਸੂਲੀ ਦਾ ਹੀ ਦੁਜਾ ਨਾ ਬਦ-ਇਖਲਾਕੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰ ਵਾਰੇ ਜਾਈਏ ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੱਚੇ ਸੋਚੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਮਾਸੂਮ ਲਿਖਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਕੱਢ ਮਾਰੇ (ਹਵਾਲਾ- ਅੰਕ 40) ਵਿਚ ਛਪੀ ਚਿੱਠੀ)। ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੇਖ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਦਲੀਲ ਬਾਰੇ ਆਪ ਹੀ ਸੋਚਣ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਭੁੱਖੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਲਈ 20 ਰੁਪਏ ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦੇ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਜੋੜੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ? ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਾਇਆ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੱਤ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੋਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਖਲਾਕ-ਰਹਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ ਦੇ 20 ਰੁਪਏ ਅੱਜ ਦੇ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੇ, ਪਰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਨੇ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਦੀ ਤਾਂ ਮੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰੀ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੋਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਖਲਾਕਹੀਣ ਕੀਤਾ

ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਮ ਗਈ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ

ਐਮਰਜੈਂਸੀ (ਭਾਰਤ ਵਿਚ) ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਖਬਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ। ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਸਹਿਮ ਦਾ ਆਲਮ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੇਲਗਾਮ ਲੜਕੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਬੜੇ ਹੀ ਜਾਲਮਾਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਲਪੁਰ
ਫੋਨ: 91-81465-63065

ਜਬਰੀ ਨਸਬੰਦੀ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟੇ ਅਲਾਟ ਸਨ। ਇਸ ਤੁਗਲਕੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਣ-ਵਿਆਹੇ ਲੜਕੇ ਵੀ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਸਹਿਮ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅੱਜ ਜਿੰਨੀ ਵਿਕਸਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੀ ਗਰਮ ਸੀ। ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਉਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਠੀਕ/ਗਲਤ ਬਾਤਾਂ ਦੇ ਬੜੰਗੜ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਰਾਬਤਾ ਤਕਰੀਬਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਲਾਚੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਬੈਠਕਾਂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰਾ ਕੋਲ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਗੁਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਵੀ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰਾ ਦੇ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਲਪੁਰ ਆਪਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵਾਹਵਾ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛੇੜਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਖੌਫ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਖਾਤਰ ਜੁੜ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਹ ਖੌਫ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਸ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿੰਡ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ। ਸਭਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਹੁਤੇ ਮੈਂਬਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਧਨ ਸੀਮਤ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦੋ-ਚਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਮੱਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਅਰੰਭੇ ਗਏ। ਕਾਫੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੂਮੀਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੋੜ੍ਹਾ-ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰੰਗਕਰਮੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਉਸ ਵਕਤ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ ਗਏ, ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗ ਹੇਠ ਲੁਕਾ ਕੇ ਖੇਡੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਹੇਠ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਚ ਵਜੋਂ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਆਬਾ ਲੋਕ ਰੰਗਮੰਚ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਗਵਾਲ ਵਲੋਂ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕੜ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਦਰਜਨਾਂ ਨਾਟਕ ਖੇਡ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੌਰ ਜਿੰਨੇ ਨਾਟਕ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਫੀ

ਅੱਜ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਗਿਆਤਾ ਨੇ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਅਕਾਲ ਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਏ। ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਾਟਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਲੋਕ ਦੂਰੋਂ-ਦੂਰੋਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣੇ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅੰਦਰ ਆਈ ਖੜੋਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਲਾਚੌਰ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾਕਰਨ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ‘ਤੇ ਜੰਮੇ ਖੌਫ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ‘1970 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ’ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਪਿੰਡ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਂਜ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਗੌਣ; ਅੱਵਲ ਨੰਬਰ ਸੀ... ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਦੇਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ। ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰਾ ਅਤੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮਾ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ। ਹਮਦਰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਗਰਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਉਠੀ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨਿਆਣਮਤੀਏ ਕਾਲਜੀਏਟਾਂ ਨੇ ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਖੁੰਡ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ 20 ਜੂਨ 1976 ਦਾ ਦਿਨ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਮਿਥ ਲਿਆ। ਇਸਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਸਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਭਾ ਕੋਲ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਨੇ ‘ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ. ਮੀਸ਼ਾ ਜੋ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਸਨ, ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਰੇਡੀਓ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਚੌਂਕਸ ਹੋ ਗਈ। ਬਲਾਚੌਰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ-ਨੁਮਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਾਹ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਨੌਬਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਸੀ। ਇਹ ਤਰਕ ਕਾਲੇ ਧਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਢੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਜੋੜੇ ਧਨ ਉਤੇ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਬੜੇ ਧਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਯੁਗ ਵਿਚ ਮਾਪੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬੋੜ੍ਹੀ-ਬੋੜ੍ਹੀ ਪੂੰਜੀ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਫੰਡ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣਾ ਇਖਲਾਕ ਤੋਂ ਡਿੱਗੀ ਗੱਲ ਹੈ?

ਮਾਸਟਰ ਲਾਲੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਭਰਮ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ 20 ਰੁਪਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਮਾਇਆ ਨਾਗਣੀ’ ਸਮਝ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੁਟਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਭੋਜਨ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਵਪਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਨਵੇਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਮਾਸਟਰ ਲਾਲੀ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ।” ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਰਾਇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਬੱਧ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਬੋਲੋਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਜੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਧਰਤ-ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਗੇੜ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ? ਜੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਦਾਰਥੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਣ ਕੇਹਾ? ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ- ਹੁਕਮੈ ਅੰਦਰਿ ਸਭੁ ਕੇ ਬਾਹਰਿ ਹੁਕਮ ਨਾ ਕੋਇ॥ ਸਮੂਹ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਇਹੀ ਸਮਝ ਕੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 ‘ਤੇ)

ਜਾਦ-ਉਡਾਣ

ਸਾਡੀ ਉਲਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਰਚੇ ਛਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਛਪਵਾਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੂਮੀਗਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਰੜਕਦੇ ਚਿੱਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਪਾਸ਼, ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਟਕੜ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਟਕੜ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧਰਿ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਮੁੱਖ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ: ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1970 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਜੁਝਾਰੂ ਕਵਿਤਾ ਉਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਐਸ.ਐਨ. ਸੇਵਕ ਨੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ ਜਾਣੇ ਸਨ।

ਉਪਰ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਦਬਾਅ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਸ਼ੇਪੰਜ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸਾਝ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਪਰਮਜੀਤ ਦੇਹਲ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਦੋਸਾਝ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਦਾਰ ਸ਼ੇਤਰਾ ਦਾ ਰਾਜਦੂਤ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਕੰਮ ਆਇਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਸ. ਦੋਸਾਝ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਗਤਪੁਰ ਤੱਕ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫਰ ਵੀ ਸਾਈਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਦੋਸਾਝ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਰਖ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਿਛੇ ਹਟਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਲਾਚੌਰ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ. ਦੋਸਾਝ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਗਤਪੁਰ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 ‘ਤੇ)

ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਹਲਵਾਰਵੀ-2

ਨਵੇਂ ਅੰਬਰ...
...ਨਵੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ

ਆਹਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਾਇਰ, ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ 'ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਹਲਵਾਰਵੀ' ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ 1960ਵਿਆਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਠੀ ਯੁੱਗ-ਪਲਟਾਉ ਲਹਿਰ (ਨਕਸਲੀ ਅੰਦੋਲਨ) ਉਤੇ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਨਿੱਗਰ ਚਰਚਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਈ ਹੈ, ਹਲਵਾਰਵੀ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਹਨ ਹੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦੋਸਤ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਝੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਖਣ-ਵਾਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਝੀਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰਿਆਮ ਅਤੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਸਾਥ ਮਾਣਿਆ ਹੈ। ਵਰਿਆਮ ਦੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਣਕਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣੂ ਸੱਜਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਝੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਝਾਕ ਕੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ-ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਝਾਕ ਸਕਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਬਰਸੀ (9 ਅਕਤੂਬਰ) ਮੌਕੇ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਰਿਆਮ ਨੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪਿੜ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ, ਉਥੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰਸੀਆ ਪਾਠਕ ਵੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ, ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਰੂਸੀ ਗਲਪ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਉਹਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੇ ਸਾਰਾ ਸਾਹਿਤ ਘੋਟ ਕੇ ਪੀ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਹਰ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਮੁਲਕਣੀ ਰਾਇ ਬੜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਝੋਂਝ ਖਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜਮਾਤੀ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਾਦਾ ਬਣ ਗਏ, ਪਰ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਹੀਣ-ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਈਰਖਾ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਵਿਚੋਂ ਚੰਗੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਆਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਾਹ ਲੱਗਦੀ ਹਰ ਰੋਕ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੜਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਸੁਝਾਇਆ ਕਲਾਸਿਕ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਨ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਿਜ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਤੇ

**ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 647-918-5212**

ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੰਗ ਆਉਂਦੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੀ ਕੱਚੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜਾਨਦਾਰ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਦਾ, “ਆਹ ਵੇਖ! ਇਸ ਰਚਨਾ ‘ਚੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਵਰਿਆਮ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।” ਫਿਰ ਉਹ ਰਚਨਾ ਵਿਚਲੇ ਕੱਚੇਪਣ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਰਲ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਵੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, “ਜਿਹੜਾ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਉਸ ‘ਤੇ ਹੱਸਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖ ਗਿਆ, ਉਹਨੂੰ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਭਾਵੁਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰਜੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਅਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਘਨਘੋਰ ਘਟਾਵਾਂ ਦੇ ਛਾ ਜਾਣ, ਠੰਢੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਦੇ ਰੁਮਕਣ ਅਤੇ ਪੈ ਰਹੀ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਭੂਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, “ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਭੂਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਈ? ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭੂਰ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਸਹਿਵਨ ਈ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।” ਤੇ ਫਿਰ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਤੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਯਾਰ! ਕਿਣ-ਮਿਣ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਤੂੰ ਇਸ ਕਿਣ-ਮਿਣ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ?”

“ਪਰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿੱਥੇ ਪਾ ਹੁੰਦਾ ਏ!” ਉਹ ਹੱਸਦਿਆਂ-ਹੱਸਦਿਆਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਯਾਰ ਆ ਗਿਆ ਕੁਝ?”
“ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸਾਂ ਉਦੋਂ। ਇਕ ਕੁਝੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਬੜੀ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ, ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੀ। ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ। ਤਗੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਰਿਸਕ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਬੜਾ ਸਮੇਟ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ। ਉਹਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ‘ਇਸ ਸੰਸਾਰ’ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਇਕ ਦਿਨ ਮੀਹ ਲੱਥਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੀ, ਪਰ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਮੀਹ ਘਟਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਕਈ ਦਾ ਮੀਹ ਵਰੂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਚਾਈ ਰੰਗੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਉਹਦੇ ਭੂਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਟਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਦੁੱਧ ਧੌਤੀ

ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਫੱਬ-ਫੱਬ ਪੈਂਦੇ ਹੁਸਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਗਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੇ ਹੋਠ ਚੁੰਮ ਲਏ। ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੁੰਮਣ। ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ ਤੇ ਸੰਗ ਕੇ ਧੌਣ ਮੋਢਿਆਂ ਵਿਚ ਝੁਕਾ ਲਈ।”

ਉਹਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼-ਬਿਆਨੀ ਵਿਚ ਏਨੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਭੂਰ ਵਿਚ ਭਿੱਜਦੀ ਭੂਰੇ ਵਾਲੀ, ਚਿੱਟੀ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਉਹ ਕੁਝੀ ਪਹਿਲੇ ਚੁੰਮਣ ਦੀ ਸੰਗ ਵਿਚ ਲਿਪਟੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਧੌਣ ਝੁਕਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕ ਬੂੰਦਾਂ ਉਹਦੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਝਮ-ਝਮ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਸੀ ਕਿ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਕਿਣ-ਮਿਣ ਏਨੀ ਗੈਰਵਾਜਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਭਿੱਜਦਾ ਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨੀ ਕਿਣ-ਮਿਣ ਨਾਲੋਂ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹਦੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਲਹੂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਕਿਣ-ਮਿਣ ਵਾਲੇ ਧੁੰਦਲਾਏ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਨੰਗੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੋ-ਹੱਥ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ,

ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦਰਪਣ
ਜਿਸ ‘ਚੋਂ ਦਿਸੇ ਨਾ ਚਿਹਰਾ
ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਤੋੜ ਲਿਆ ਮੈਂ।

ਇਸ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾ ਕਿਣ-ਮਿਣੀ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਤੇ ਬੇਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਇਸ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਦਾਰੂ ਲਈ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ-ਸ਼ਹਿਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਦਾਰੂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਐਝੜੇ ਬਾਣੀ ਝੱਖ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਛਪਿਆ ਸਾਰਾ ਮਸਾਲਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਕਰ ਕੇ ‘ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ’ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਅਸਲੋਂ ਹਲਵਾਰਵੀ ਹੀ ਮੇਰਾ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਸੀ; ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਮੇਰੇ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦੇ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਰਾਹ ਸੁਝਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜੋ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਹ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਵਲ-ਵਿੰਗ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਗਲਤ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ‘ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ’ ਵਾਲੇ ਮੋੜ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਉਥੇ ਜਦੋਂ

ਮੈਂ ‘ਅੰਗ-ਸੰਗ’ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵੱਲ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਆਈ ਨਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਬੜਾ ਸਾਰਥਕ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਉਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਚਿੰਠੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ‘ਡੂੰਘਾ’, ‘ਵਾਪਸੀ’, ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਣਕ’, ਜਾਂ ‘ਭੱਜੀਆਂ ਬਾਹੀ’ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ, ਵਸਤੂ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਗਲਤ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ-ਯੋਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਰ ਬਾਰਡਰ ‘ਤੇ ਵੱਸਦੇ ਪਸਿੱਤੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਾਸੀ ਸਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਆਲੋਚਕਾਂ ਜਾਂ ਵੱਡੇ

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪਕੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦਾ, “ਯਾਰ! ਹੈ ਤੂੰ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਢਾਹ ਲਏਗਾ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਸਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੱਲ ਆ ਹੁਣ।” ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵੀ ਉਹਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।

ਉਹ ਅਸਲੋਂ ਸੋਹਲ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਿਜ਼ਾਜ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਖੜੇ ਰਾਹਾਂ ‘ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਲਮ ਦਾ ਯੋਧਾ ਸੀ ਪਰ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਉਹਦੀ ‘ਬੰਦੂਕੀ ਬਹਾਦਰੀ’ ਉਤੇ ਹੱਸਦੇ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਵੇ। ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਰਿਵਾਲਵਰ ਦੇ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਬੜਾ

ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਅਤੇ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੀ ਰਾਇ ਦਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਇ ਮੈਨੂੰ ਹਲਵਾਰਵੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਮੇਰੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹਲਵਾਰਵੀ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਸਿਆਲੀ ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਦੂਰ ਬਾਬੇ ਸਾਹ ਜਮਾਲ ਦੇ ਇੱਕਲਵੰਝੇ ਤਕੀਏ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਲਸ਼ ਕਰਦੇ ਤੇ ਧੁੱਪ ਸੇਕਦੇ। ਹਾਸੇ-ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਘੁਲਦੇ ਤੇ ਕੌੜੀ ਖੇਡਦੇ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਸਰਵਣ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦਰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ। ਗੁਦਗੁਦੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਪਲ ਉਹਨੂੰ ਬੱਲੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ। ਉਹ ਹੱਸਦੇ-ਹੱਸਦੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ

ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਘੋੜਾ ਦੱਬਿਆ। ਫ਼ਾਇਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਖਤਾਕ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਰਿਵਾਲਵਰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਮੇਲੇ-ਗੇਲੇ ਵਿਚ ਆ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਨਾਮੀ ਭਗੋੜਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਸੀ। ਮੌਤ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੂਕਦੀ ਪਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਖਿਤਖਿਤਾ ਕੇ ਹੱਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਆਇਆ, ਉਹ ਬੇਪਛਾਣ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਪੱਗ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਛੋਟੀ-ਛੋਟੀ ਕਤਰੀ ਹੋਈ ਦਾੜ੍ਹੀ। ਉਹਨੇ ਸੁਰੇਂਦਰ ਹੇਮਜਯੋਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਾਰਟੀ

ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਦਾ ਆਪਣਾ। ਕਹਿੰਦਾ, “ਮੈਂ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ ਏ। ਕੇਸ ਤਾਂ ਝੂਠਾ ਈ ਏ। ਵੇਖੀਏ ਕੀ ਬਣਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਏ, ਇਕ ਵਾਰ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਆਵਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਆਵਾਂ।”

ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਦੀ-ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦੱਸਦਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੁਗਤੇ ਜਾਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ; ਡੇਢ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਨਿਪਟ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਜਾਇਨ ਕਰ ਲਈ। ਹਿਸਾਬ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਉਹਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣਨਾ ਉਹਦਾ ਖਾਬ ਸੀ।

ਇਹ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ‘ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ’ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਦੋ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤੀ ਰਹਿ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਰਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤੋਖਲਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਝਕਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਨਵੀਂ-ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਫਿਲ. ਵਿਚ ਜਾ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ।

ਹਲਵਾਰਵੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਸੀ। ਮੈਂ ਛੇ ਨੰਬਰ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਸਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚਲੇ ਚੁਬੜੇ ‘ਤੇ। ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਨਵੇਂ ਸੁਪਨੇ ਉਣ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਸਵੇਰੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਤਾਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਵੇਖਦੇ। ਸੰਸਾਰ ਕਲਾਸਿਕ ‘ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿਫਲ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਖਦਾ, “ਵਰਿਆਮ! ਵੇਖ ਆਹ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਏ। ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਅਨੋਖੀ। ਲਿਸ਼-ਲਿਸ਼ ਕਰਦੀ। ਕਦੀ ਵੇਖੀ ਸੋਚੀ ਸੀ ਆਪਾਂ? ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਵੇਖ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਦੇ ਆਖਣ ਵਾਂਗ, ‘ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ, ਹਾਇ! ਉਏ ਰੱਬਾ! ਔਖਾਂ ਕਰਨ ਨਾ ਨੀਵੀਆਂ, ਹਾਇ! ਉਏ ਰੱਬਾ!’ ਇਥੇ ਬਾਜ਼ੀਆਂ-ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਈ ‘ਹਾਇ! ਉਏ ਰੱਬਾ!’ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ।”

ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕੁਝੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਸੀਬ ਵੀ ਹੋਏਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬਹਾਰਾਂ ਖਿੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕੁੜੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਉਹ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ, ਟੁੱਟਦੀਆਂ-ਜੁੜਦੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤੀ ਤੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਉਹਦੀ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸਨ। ਇਸ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ। ਉਹਦੀ ਕੁਝ ਤਾਂ ਉਂਜ ਹੀ ਉਮਰ ਵਡੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਮਾਰ ਵੀ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਾਣੀ ਨਾ ਲੱਗਦਾ, ‘ਅੱਕਲ’ ਲੱਗਦਾ। ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਕੁੜੀ ਉਹਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿਚ ਭਿੱਜਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਬੇਰਾ ਪਛੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਪੈਂਡਾ ਨਿਬੇੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅੰਜਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਅਗਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਉਹਦਾ ਮਨ ਪੁੱਛ ਬੈਠਦਾ ਤੇ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਸਿਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਉਦਾਸੇ ਮਨ ਨਾਲ ਹੱਸਦਿਆਂ ਆਖਦਾ, “ਯਾਰ ਵਰਿਆਮ! ਉਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਈ ਹੋਰ ਨਿਕਲੀ।”

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਆਇਆ, “ਤੂੰ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੋਰੀਆ ਵਾਂਗ ਤੱਤੀ-ਤੱਤੀ ਖਿਚਤੀ ਵਿਚੋਂ ਈ ਚਮਚਾ ਭਰਨ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਖਿਚਤੀ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆਂ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਤਾਂ ਹੋ ਲੈਣ ਦਿਆ ਕਰ।”

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭੇ ‘ਤੇ)

ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹਦੀਆਂ ਜਮਾਤਣਾਂ ਦੇ ਸੰਗ-ਸਾਥ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ। ਹੇਠਾਂ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕਨਟੀਨ ਤੋਂ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਗਲਾਸੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਹਰੇ-ਹਰੇ ਘਾਹ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਚੁਸਕੀਆਂ ਭਰਦੇ। ਧੁੱਪ ਸੇਕਦੇ ਤੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਲਤੀਫੇ ਵੀ ਚੱਲਦੇ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਮਹਿਫਿਲ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਸੋਹਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲ ਵਿਹਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਵਿਰਲ ਹੱਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਅਕਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਦੁਗਾਤਾ ਵੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁੜੀਆਂ ਉਹਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਤਾਂ 'ਕੁਤ-ਕੁਤ' ਕਰਦੀਆਂ ਚਹਿਕਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ, ਕਦੀ-ਕਦੀ ਲੱਗਦਾ...ਕੋਈ ਉਹਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਣ ਈ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੈਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਈ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰੇ ਕੀ ਆਉਂਦਾ 'ਫੁਰਰ' ਕਰ ਕੇ ਉਡ ਜਾਂਦੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਜਮਾਤਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਇੱਕ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹਾਣ-ਪ੍ਰਵਾਨ ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਮੁੰਡਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਸੰਗ-ਸਾਥ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ, ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦਾ ਕੀ ਕਰਦਾ! ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਫੇਲਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ 'ਖਿਚੜੀ ਵਿਚੋਂ ਤੱਤਾ ਚਮਚਾ ਭਰਿਆ' ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤਦ ਵੀ ਉਹਦੇ ਮਾਧੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਉਮਰ ਭਰ ਦੇ ਸਾਥ ਨੂੰ ਕਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਛੀਬਿਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਦਿਲ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧਸੀ ਰਹੀ।

ਉਸੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਦੂਜੀ 'ਕਾਮਰੇਡ' ਸਹੇਲੀ ਅਜੇ 'ਵਿਹਲੀ' ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਮਵਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਾਂ। ਦੋਵੇਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵੀ। ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਨ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮੇਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੈਕਚਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਏ, ਆਪਾਂ ਅੱਜ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਚੱਲਾਂਗੇ।" ਮੈਂ ਝਿਜਕਦਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੁਹੱਬਤੀ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਸਾਂ। ਸੋਹਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਖੁਭੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਲ ਅੱਖ ਭਰ ਕੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾਇਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਬੈਠੀ ਕਾਮਰੇਡ ਕੁੜੀ ਕਹਿੰਦੀ, "ਸਾਰੇ ਈ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂਗੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।"

"ਚੱਲ ਯਾਰ ਬਹੁਤੇ ਨਖ਼ਰੇ ਨਾ ਕਰ।" ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ 'ਨਖ਼ਰ' ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ।

ਫਿਲਮ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੀ 'ਕਾਮਰੇਡ' ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬਹਿ ਗਈ। ਫਿਲਮ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਰਨ। ਮੈਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਝਾਕਦੀ ਪੈਰ ਮਲਦੀ

ਖਲੋ ਗਈ, "ਤੁਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ।" ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ। ਸਤਾਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਕੋਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਵਰਿਆਮ ਤੇਰੀ ਬੱਚੀ ਰੂਪ ਬੜੀ ਪਿਆਰੀ ਏ। ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ, ਗੋਭਲੀ, ਲਾਡਲੀ।"

"ਹੈਅ! ਇਹਦੀ ਬੱਚੀ!" ਕੁੜੀ ਦਾ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

"ਹਾਂ...ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਇਹਦੀ ਪਤਨੀ ਆਈ ਸੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਬੱਚੀ ਬਹੁਤ ਈ ਪਿਆਰੀ ਏ।"

ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਤੀਰ ਚੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਿਆ। ਬੁਝ ਗਈ ਸੀ ਉਹ। ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ ਸਾਂ...ਉਹ ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਘਰ ਉਜਾੜਨ ਨੂੰ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ ਅਸੀਂ।"

ਆਪਣਾ ਘਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਉਹਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਹਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਤਾਰ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤਾਰ ਵਿਚੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਡਿੱਗੇ ਮਣਕੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੁੰਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੁਤ-ਮੁਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮਾਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਵਸਾਇਆ ਘਰ ਪਹਿਲੀ ਸੱਟੇ ਉੱਜੜ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਇਕ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜੰਜ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗਈ ਤੇ ਲਾੜੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇਕ ਬੱਚਾ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਾ ਚੱਲੀ। ਤੋਤ-ਵਿਛੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਵਾਰਾ ਨਾ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਤ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ? ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਬੱਚਾ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ, ਉਹਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਹੋਈ-ਬੀਤੀ ਭੁਲਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੇਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਮਿਲ ਲੈਣਾ, ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਪਰ ਉਹ ਸੁਧਰੀ ਨਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਹੁਣ ਅਖੀਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਤੋਤ-ਵਿਛੋੜਾ ਉਸੇ 'ਅਖੀਰ' ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਲਚਕ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਏ ਨਾ!" ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਨਾ ਸਕਦਾ।

ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਉਹ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਆਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬਜ਼ਰਗ ਸਾਥੀ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਗਿਆ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ? ਪਹਿਲੀ ਸੱਟ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹਲਵਾਰਵੀ ਅਜੇ ਸੰਭਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਜ਼ਰਗ ਸਾਥੀ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮੇਰੀ ਧੀ ਏ ਇੱਕ। ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਛੋਟੀ। ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ

ਉਹਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਦੀ ਪੁੱਗਤ ਨਹੀਂ। ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਈ ਐ। ਉਹਨੂੰ ਮਿਲ ਲੈ। ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ। ਪਸੰਦ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਾਥੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਏ। ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦੀ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਏ। ਨਾ-ਪਸੰਦ ਆਏ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ ਏ।"

ਬੜੀ ਅਲੋਕਾਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਵੇਖਣ 'ਚ ਕੀ ਹਰਜ ਏ? ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਕੱਦ ਦੀ ਮਲੂਕਤੀ ਜਿਹੀ ਸੋਹਲ ਕੁੜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਚੀ ਜਿਹੀ ਜਾਪੀ।

20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ 70ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਸੋਹਣੇ ਸਨ। ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਭੋਲਪਣ ਸੀ। ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਉਹਦੇ ਪਸੰਦ ਆ ਗਈ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਹਨੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੱਡੀ ਰਵਾਂ ਚਾਲੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ। ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ, ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਏ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ। ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਪਹਾੜ 'ਤੇ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ। ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਦਾ, "ਨਿੱਕੀਏ ਜਿਹੀਏ ਕੁੜੀਏ! ਵੇਖ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਸਮਤ ਲਿਖੀ ਏ। ਐਸ਼ ਕਰਦੀ ਏ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਟੁੱਟਣ ਜਿਹੇ ਕਲਰਕ ਦੇ ਘਰ ਭਾਡੇ ਮਾਂਜਦੀ ਹੋਣਾ ਸੀ!"

ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਨੇ ਉਹਦਾ ਘਰ ਮਹਿਕਣ ਲਾ

ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ, ਹੈਪੀਟਾਈਟਸ 'ਬੀ' ਦਾ ਵਾਇਰਸ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੱਝਿਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਲੈ ਉਡਿਆ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਫੇਰ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਫੇਰ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਉਹਦੇ ਘਰ ਆਈ। ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਠੁਮਕਣ ਲੱਗਾ। ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਘਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਵਰਿਆਮ! ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵੀ ਕਦੀ ਏਹੋ ਜਿਹਾ

ਕਈ ਵਾਰ ਮੱਚਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਖ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜ ਉਠੇ ਹੁੰਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਦਮੀਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦਾ। ਅਤਿ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੇ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਉਸ ਕੋਲ ਅਥਾਹ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੱਸਦਾ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਫੋਲਦਾ, ਪਰ ਹਾਸੇ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਵੀ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਢਿੱਡ ਤੇ ਮੋਢੇ ਹਿਲਾ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਸਦਾ ਕਿ ਹੱਸਦਿਆਂ-ਹੱਸਦਿਆਂ ਗਲੇ 'ਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਉਹਦਾ ਹਾਸਾ, "ਖੀ... ਖੀ..." ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ।

ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਆਪਣੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੱਲ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਮੁੜਨੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸਣਾ, "ਵਰਿਆਮ ਕਹਿੰਦਾ...ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਟਕ 'ਚ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਤੇ..." ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਸੇ ਦਾ ਫੁਹਾਰਾ ਚੱਲਣਾ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨੀ।

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹਟੀ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਜਲਸਾ। ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ। ਇਕ ਰਾਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਟਕ ਵੇਖਣ ਗਏ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਮ ਨਾਟਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸੁਨੇਹਾ ਮੁੱਖ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਭਾਸ਼ਨੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸੁਣ ਕੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਕਹਿੰਦਾ, "ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਭਾਸ਼ਨ ਈ ਕਰਦੇ, ਨਾਟਕ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਏ!"

ਨਾਟਕ ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹਾਲਾਤ-ਏ-ਹਾਜ਼ਰਾ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਰੋਹ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੋਹ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਇਹ ਇੰਦਰਾ! ਇਹ ਇੰਦਰਾ...ਇਹਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਏ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ...ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ... ਏ, ਉਹ ਗਰਜਿਆ, "ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਲੂਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੇ...ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਦੱਸਾਂ..." ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ 'ਦੋਸਤ' ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਅਹੁੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਝੁੰਜਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਝੁਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ।

"ਇਹਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ...ਹਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ।"

ਲੋਕ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਟਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਹ ਵੇਖ ਖਾਂ ਨਾਟਕ ਹੋ ਰਿਹਾ।"

ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਤੋੜਾ ਝਾੜਨਾ, "ਵਰਿਆਮ ਕਹਿੰਦਾ...ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਟਕ 'ਚ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਤੇ...ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਾਟਕ।"

ਹੱਸਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਹਾਸੇ ਦੀ ਹੱਦ "ਖੀ...ਖੀ..." ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ।

ਫਿਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾ ਜੀ ਦੇ 'ਨਾਟਕੀ ਪ੍ਰਚਾਰ' ਦੀ ਉਂਜ ਦੇਣ ਬੜੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਨਾਟਕ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ।"

(ਚਲਦਾ)

ਧਨ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਗੁਰਧਾਮਾਂ 'ਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਲਾਲੀ ਦੀ ਇਖਲਾਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰੂਵੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸੇ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਖਲਾਕ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਧਰ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਸੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੇ ਸਹਿਚਾਰ ਦੇ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸਮੋਇਆ ਉਚੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਸਹਾਇਤਾ, ਸਿਸਟਾਚਾਰ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਜਿਹੇ ਕਈ ਕੋਮਲ ਅੰਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਸਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਇਖਲਾਕ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਤੇ ਉਧਾਰ ਲੈ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਇਖਲਾਕੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਕਰਜ਼ ਮੋੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਟਾਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਵਿਹਾਰ ਹੈ। ਧਨ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਕਈ ਥਾਈਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਧਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਲਾਚਾਰੀ ਤੇ ਭੁਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਚੋਰੀ, ਡਾਕਾ, ਰਾਹਜ਼ਨੀ,

ਝੂਠ-ਫਰੋਬ ਤੇ ਆਤਮਘਾਤ ਜਿਹੇ ਕਈ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਤ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਕਿਰਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਖਰਚਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਧਨ ਸੰਭਾਲਣਾ ਇਖਲਾਕੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਅਰਸਤੂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂੰਜੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਉਪਜ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਜਾਦੂਮਈ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਫਰੈਡਰਿਕ ਐਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ, ਕਲਾ, ਫਿਲਾਸਫੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਹਜ-ਸੁਆਦੀ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭੌਤਿਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣੀ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਖ ਦੇ ਸਤਾਏ ਨਿਰਧਨ ਸੰਤ ਕਬੀਰ "ਭੂਖੇ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਯਹ ਮਾਲਾ ਅਪਨੀ ਲੀਜੈ॥" ਦਾ ਮਿਹਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਚ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਲਾਲੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਹੜੇ ਇਖਲਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਡਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ!

ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਮ ਗਈ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ

ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਸਨ, ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਜਰਬਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਪਰਤ ਆਏ।

ਅਚਾਨਕ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ-ਬਸਤ ਵਿਚ ਦਫ਼ਾ 144 ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਤੋਂ-ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਹਮਦਰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਸਾਈਕਲ ਸਕੂਐਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਲੇਖਕ/ਚਿੱਤਕ ਉਤਰੇ, ਉਹਨੂੰ ਪਿੰਡ ਗੁਲਪੁਰ, ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰਤਾ ਸਮੇਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਪਰਮਜੀਤ ਦੇਹਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਗੁਲਪੁਰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖੁਫੀਆ ਤਰੀਕੇ ਰਾਹੀਂ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡ ਗੁਲਪੁਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਅਤੇ ਪਰਚੇ ਦੇ ਲੇਖਕ ਐਸ.ਐਨ. ਸੇਵਕ ਆਦਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਏ, ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਘਰ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ 40 ਕੁ

ਬੰਦੇ ਹੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੁਰਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ। ਸਾਡੀ ਪਹਿਲ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂਉ-ਥਾਂਈਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਦਸ ਸਾਲਾ 'ਗੁਰੀਲੋ' ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵਕਤ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਦਾ ਉਹੀ ਰੋਸ਼ਮ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਸ਼ਖਸ, ਖੱਦਰ ਵਰਗਾ ਰੋਸ਼ਮ ਹੀ ਹੈ। ਹਾਂ... ਅਜੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਕੋਲਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੇ ਜਲੋਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ' ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਇਸ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਤੋਂ ਕਾਇਲ ਹੋ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਜੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਸ਼ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਫਰ ਸੌਖਾ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਸਫਰ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।

ਕਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਟੁੱਟਿਆ ਕਹਿਰ ਖੁਦ ‘ਤੇ...

ਰੋਟੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਓ... ਛੱਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਅਸਮਾਨ ਬੋਲੇ ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਓ... ਮੌਤ ਦਾ ਦਰਦ ਉਸ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਓ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਅਰਥੀ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ... ਮਾਮਤਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਓ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਦਾ ਰੁੱਗ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਭਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ... ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਉਸ ਭੈਣ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਓ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਭਰਾ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰ ਨਹੀਂ, ਤੌਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਰੱਖੜੀ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਉਸ ਲਈ ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਹੋਵੇਗਾ!

ਖਾਤਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਈ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਸਲਾ ਮੋਢੇ ਲਟਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੋਹਾਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਨੇਰਗਰਦੀ ਸੰਨ ਨੱਬੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਲੀ ਚਾਦਰ ਬੋਲੇ ਵਾਪਰ ਗਈ ਸੀ।

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸੇਕ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਹੰਢਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਚੀਕ ਚੁੱਪ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਘਰਵਾਲੀ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਕੇ ਇਸ ਖੂਨੀ ਤੁਫਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਕਾਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੱਟਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਡੀਕ ਲਾ ਪੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਗੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁੱਕਰ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਘਰ-ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟ ਗਿਆ। ਭਰਿਆ-ਭਰਾਇਆ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੁਰਕੀ ਲਈ ਤਰਸਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਢਦੇ, ਸਗੋਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਖੈਰ! ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ

ਟਿਕ-ਟਿਕਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਗਰਾਉਂ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਆਲਟ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਭਰਾ ਨੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲਈ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਛੱਤ ਬਣਾ ਲਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ‘ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀਆਂ ਮਲੂਮਾਂ ਲੱਗਣ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਲੀ ਸੁਪਨਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ; ਪਰ ਨਹੀਂ! ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਲ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੁੱਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਧੀ ਦੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਗਮ ਸਿਵਿਆਂ ਤੱਕ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੋ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੌ-ਨੌ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੀ। ਗੁਰਨੈਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ, ਉਜੜੇ ਘਰ ਆਬਾਦ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮਸਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੇਖਿਆ ਜਦ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਸਿਹਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵਿਆਹੁਣ ਤੁਰਿਆ। ਤਾਏ ਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨੇ ਸੁਰਮਾ ਪਾਇਆ। ਸਰੀਕੇ ਵਿਚੋਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੱਚ-ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਧੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸੀਨ ਘੁੰਮ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਧੀ ਦਾ ਕਾਤਲ ਹੈ, ਧੀ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗਿਆ। ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਹੰਝੂ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੰਝ ਲਏ, ਤੇ ਪੁੱਤ ਵਿਆਹੁਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦਾ ਹੋਇਆ ਮਸਾਂ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸਰੀਕ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਨਾ ਕੋਈ ਦਾਜ, ਨਾ ਕੋਈ ਟੁੰਮ-ਛੱਲਾ। ਬੱਸ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਹੁਟੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਤਾ। ਸੁਭਾਗ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ। ਚਾਰ ਦਿਨ ਚੌਣਕਾਂ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ

ਕਰਵਾਉਂਦੀ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਕਰਦੇ, ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਜੁੜਦੇ ਗਏ। ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਬਰਕਤ ਨਾ ਪੈਂਦੀ।

ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ, ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਕਰੰਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਖਿੱਚ ਲਈਆਂ। ਨੌਂ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਕਿੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਗਈ। ਝੱਗਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ, ਵੰਡੀਆਂ ਪੈਣ ਨਾਲ ਧੁੰਨੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਭਰਾ, ਭਰਾ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣਦਾ ਗਿਆ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਨਿਆਣਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਆਸ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਆਉਂਦੀ। ਉਧਰ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਔੜ ਜਾਵੇਗਾ’ ਕਹਿ ਕੇ ਹੱਸ ਪੈਂਦੇ, ਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਸਰੀਕਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਸਾਰਾ ਸਰੀਕਾ ਪਿੰਡੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਲੱਭੂ ਅੰਦਰ ਨਾ ਲੰਘਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ... ਕਿਸੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸੜਨਾ; ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ... ਕਿਸੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ‘ਚ ਨੱਚਣਾ।

ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾਈ। ਸਭ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ। ਔੜ ਲੱਗੀ ਤੋਂ ਪਿਆ ਮੀਂਹ ਸੋਨੇ ‘ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਮੀਂਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਦੀ ਬੀਜੀ ਕਣਕ

‘ਤੇ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰੰਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜੀਆਂ-ਘੜਾਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਸਾੜੇ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਤਪਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲੇਜਾ ਉਦੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਠਰਿਆ, ਜਦੋਂ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਹ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਭਤੀਜੇ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਦਰਖਤ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਟਾਹਣੀਆਂ ਤਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਸੁੱਕ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਉਧਰ, ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਲੱਗਾ। ਪਿੰਡੋਂ ਦੂਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਖਾਤਕੂ, ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਜਾਂਦੇ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖਾਤਕੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਮਾੜੇ ਦਿਨ ਵੀ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਮੌਤ ਪੁੱਛ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਖਾਤਕੂਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅੜਿੱਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਤਸੱਦਦ ਨਾ ਸਹਾਰਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਥਾਂ-ਟਿਕਾਣੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ‘ਸਾਡੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਆਹ ਨਾਲ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਦੇ ਸੀ।’ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਦੂਜਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾਨਕੇ ਗਿਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਚ ਗਿਆ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਬੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਤਕੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਉਂਦੇ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ‘ਪੱਕੀ ਸੂਰ’ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ‘ਤੇ ਖਾਤਕੂਆਂ ਨੇ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਮਾਰੇ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ, ਦੋ ਦਿਨ, ਮਹੀਨਾ ਤੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ, ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਂਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਸਿਰ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਉਹ ਥਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖਬਰ ਦੀ ਫੀਤੀ ਲਵਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਫੜੇ ਗਏ ਖਾਤਕੂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ।
ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਖਾਤਕੂਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ‘ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਅੱਜ ਤਤਕਿਉਂ ਮਹਿਦੇਆਣੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ‘ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤੇ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।’ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਸਕੂਟਰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਏਕੋਟ ਥਾਣੇ ਚਲੇ ਗਏ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੋਨ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਮਹਿਦੇਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਖਾਤਕੂਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਮੁਖਬਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਫ਼ਤੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਛੱਪੜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਈਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਵੀ ਉਮਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰ ਗਏ। ਕੋਈ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਨਾਲ। ਇੱਧਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਕੋਈ ਉਘ-ਸੁੱਘ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਦਾਦੀ ਤੇ ਮਾਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਪੁੱਤ ਵਿਆਹ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ‘ਤੇ ਹਰਾ ਘਾਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰਨੈਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੱਤਝੜ ਨੇ ਪੱਕਾ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।...
ਕਿਸੇ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਰੱਖਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਨਾ ਲਿਜਾਓ, ਸਗੋਂ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਵੰਡਾ ਲਓ... ਅਖਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸੁਖਾਲੀ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਉਗੇ।

ਚਿੱਤ ਚੇਤਾ

ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-95019-44944

ਫਰਜ਼ਾਨਾ ਤੁਰਕਮਾਨ ਗੇਟ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਜਮਾਤਣ ਸੀ, ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ।

ਫਰਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਘਰ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗਈ ਸਾਂ। ਕਲੀਨਦਾਰ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਢੋਏ ਹੋਏ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਟਿਊਬ ਤਕੀਏ ਅਤੇ ਸਾਹਵਾਂ ਪਈ ਹੋਈ ਨਾਸ਼ਤਾ ਪਰੋਸਣ ਲਈ ਵਰਗਾਕਾਰ ਚੌਕੀ ਉਪਰ ਰੱਖੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇ ਬਾਲ ਵਿਚੋਂ ਗਰਾਹੀਓ-ਗਰਾਹੀ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ, ਅਰ ਕੋਨੇ ਦੀ ਘੜਵੰਜੀ ਉਪਰ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਘੜੇ ਉਪਰ ਮੂਧੇ ਪਏ ਇਕੋ ਇਕ ਗਲਾਸ ਵਿਚੋਂ ਵਾਰੇ-ਵਾਰੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜੂਨ-ਸੁੱਚ ਦੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਤੋਂ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਜੇ ਅਨੋਖਾ ਲੱਗੇ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਫਰਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਰੁਮਾਲੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਤਲੇ-ਭੁੰਨੇ ਪਕਵਾਨ ਅਤੇ ਲੱਪੇ-ਲੱਪ ਮੇਵਿਆਂ ਰੱਤੀ ਖੀਰ ਨਿਗਲਦੀ ਤੇ ਸ਼ਰਬਤ, ਅਰ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਡੀਕਦੀ ਨੂੰ ਰੱਜ ਨਾ ਆਉਂਦਾ।

ਅੱਸੂ-ਕੱਤਕ ਦਾ ਮੌਸਮ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਦਿਨ। ਫਰਜ਼ਾਨਾ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਣਾ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮੂੰਹ ਨਾ ਜੁਠਲਾਣਾ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਵੀ ਨਾ ਭਰਨਾ, ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੱਕ।

ਬਾਲ ਉਮਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ। ਇਹ ਉਮਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੰਗੇ ਜਾਂ

ਰੋਜ਼ਾ ਤੇ ਕਰਵਾ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਤਿੱਥ-ਤਿਉਹਾਰ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਡੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਲੇਖ ‘ਰੋਜ਼ਾ ਤੇ ਕਰਵਾ’ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੱਥਾਂ-ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਲੇਖ ਬਾਲੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂਘਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਛਲ ਹੀ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਲ-ਮਨ ਅਤੇ ਔਰਤ-ਮਨ ਸਗਵੇਂ ਦਾ ਸਗਵਾਂ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੰਦੇ- ਹਰ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਬਾਲਕ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪੇ-ਆਪ ਤੇ ਫੇਰ ਅੱਗਿਉਂ ਲਈ ਆਪੇ ਹੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰੱਖ ਲਿਆ ਰੋਜ਼ਾ ਮੈਂ ਵੀ। ਖਾ ਲਈ ਸਰਘੀ ਤੇ ਤੁਰ ਪਈ ਸਕੂਲ ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ। ਚਾਈਂ-ਚਾਈਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਅੱਧਾ ਦਿਨ ਔਖਾ-ਸੌਖਾ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਦੁਪਹਿਰ ਢਲਣ ਨੂੰ ਆਈ, ਮੂੰਹ ਸੁੱਕਣ

ਕਰਵੇ ਮੌਕੇ ਮਹਿੰਦੀ ਦਾ ਚਾਅ

ਲੱਗਾ। ਹੇਠ ਪੇਪੜੀਓ-ਪੇਪੜੀ। ਤ੍ਰੇਹ ਲੱਗਣ ਤੇ ਵਧਣ ਲੱਗੀ, ਹੋਰ ਹੋਰ ਹੋਰ। ਵਾਪਸੀ ਉਤੇ ਗੱਡੀ ਦੇ ਜ਼ਨਾਨੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤਰਲੇਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸਾਂ ਮੈਂ, ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਤੇ ਸ਼ਪਾ-ਸ਼ਪ ਵਗਦੀਆਂ ਟੂਟੀਆਂ।

ਜੇ ਪੀ ਲੈਂਦੀ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਕੀ ਅਨਰਬ ਹੋਣਾ ਸੀ? ਕਿਸ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਫਰਜ਼ਾਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕੋਲ-ਕਰਾਰ ਦੀ ਕੋਤਾਹੀ ਸੀ, ਧੋਖਾ।

ਸਿਗਨਲ ਲੱਥਾ। ਇੰਜਣ ਨੇ ਸੀਟੀ ਮਾਰੀ ਤੇ ਛਕ-ਛਕ ਕਰਦੀ ਗੱਡੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੌਲੀ ਤੇ ਫੇਰ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਪਕੜੀ।

ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਲੰਘਦਿਆਂ ਹੀ ਗੱਡੀ ਜਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪੁਲ ‘ਤੇ ਸੀ।

ਬੋਲੇ ਸ਼ੂਕਦਾ ਦਰਿਆ ਤੇ ਜ਼ਨਾਨੇ ਡੱਬੇ ਦੇ ਬੂਹੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਮੈਂ, ਜਨਮ ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸੀ। ਕੁੱਦ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਨਦੀ ਨੂੰ ਡੀਕਣ ਲਈ ਲੁੱਛਦੀ...।

ਘਰ ਪੁੱਜੀ। ਅਣਲੰਘਦਾ ਵਕਤ ਲੰਘਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਨਾਲ... ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਹ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਗਲਾਸ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇ ਇੰਜ ਪੁਗਾਇਆ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਤੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਵਰਤ ਜਾਂ ਸਖੀ ਫਰਜ਼ਾਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਕੋਲ-ਇਕਰਾਰ।

ਮਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਰਤ ਨਾ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸੱਜ-ਵਿਆਹੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣੀ ਜੂਠੀ ਗਰਾਹੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਮੁੜ ਮਾਂ ਦੀ ਜੁਠਾਲੀ ਹੋਈ ਗਰਾਹੀ ਆਪ ਨਿਗਲ ਗਏ। ਨਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪ ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਬਣਨਾ ਪਰਵਾਨ ਸੀ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰਨ ਬਣਾਉਣਾ।

ਮਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਚਲਾਈ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ, ਮਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।

ਪਾਲ ਵੀਰ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭਰਜਾਈ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੈਥੋਂ ਦੇ ਸਾਲ ਨਿੱਕੀ ਸੀ।

ਉਹ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਸੀ। ਮਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਰਘੀ ਦੀ ਗਜ਼ਾਅ ਦਾ ਹੱਸ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸਖੀ-ਭਾਬੀ ਦੇ ਸਰਘੀ-ਨਾਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਚਾਈਂ-ਚਾਈਂ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਬੁਣਦੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪੂਜਣ ਦੇ।

ਸਾਡੇ ਪੋਠੋਹਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਸੁਹਾਗੇ ਭਾਗੇ ਨਾ ਵਰਤ’ ਆਖਦੇ ਸਨ।

ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਘਟਨਾ।
ਤੀਜੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸਾਂ ਮੈਂ, ਗੁਜਰਖਾਨ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਵੇਲਾ। ਖੇਡ-ਖੇਡ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਾਤਣਾਂ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਬਹਿ ਗਈਆਂ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ। ਚੌਤੀਆਂ-ਚਕਲੀਆਂ ਸਲੇਟਾਂ, ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਤਖਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਦੀਆਂ ਥਾਲੀਆਂ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਅਸੀਂ ਵਰਤ ਪੂਜਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਘੇਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠੀ ਬਿਮਲਾ, ਮਿਸ਼ਰਾਣੀ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਲਪਿਤ ਥਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੀਆਂ ਲੰਮੀ ਹੇਕ ਨਾਲ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ,

ਸੁੱਤੜਾ ਜਗਾਈਏ ਨਾ
ਰੁੱਠੜਾ ਮਨਾਈਏ ਨਾ...
ਨੀ ਭੈਣ ਪਿਆਰੀ ਵੀਰਾਂ
ਚੰਨ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ...।
ਪੂਜਾ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਦ ਸਾਂ ਸਾਰੀਆਂ,
ਤੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਉਹਲੇ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਦੇ ਭੈਣ ਜੀ (ਅਧਿਆਪਕਾ) ਅਚਾਨਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਧਮਕੇ।

ਸੋਤਰ ਸੁੱਕ ਗਏ ਸਭ ਦੇ। ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਗਏ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਸੱਠ-ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੱਚੀਆਂ-ਕੁਆਰੀਆਂ ਬਾਲੜੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਖੇਡ ਗੁਸਤਾਖੀ ਸੀ, ਬੇਸ਼ਰਮੀ। ਗੁੱਡੀਆਂ ਪਟੋਲੇ ਖੇਡਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਪਰ ‘ਸੁਹਾਗ-ਭਾਗ’

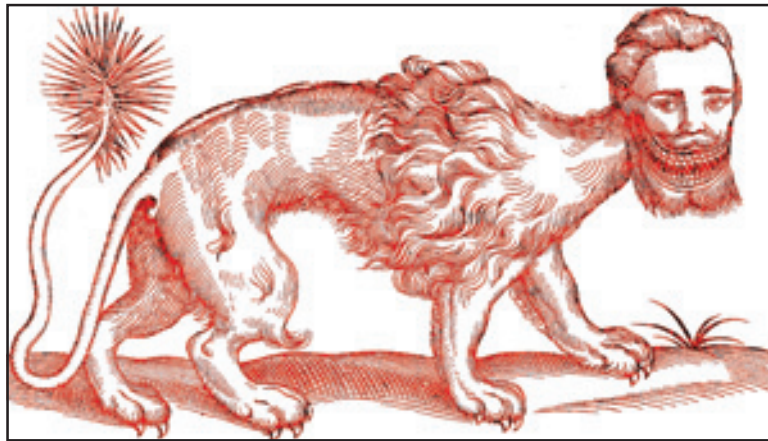
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਦਿਆਂ-ਕਲਪਦਿਆਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਜਾਨਦਾਰ, ਜ਼ਬਰਦਸਤ, ਜਿਗਰੇ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਦਾ ਇਹ ਬਿੰਬ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈਸੀਅਤ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਲਿੰਗਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਕੜਾ ਤੇ ਪੱਠਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂ ਖਿਆਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਸੰਤਾਨ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਭਾਵੇਂ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਮਰਦ ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌ ਓਹੜ-ਪੋਹੜ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਦੀ ਨਪੁੰਸ਼ਕਤਾ ਲਈ ਨਾਮਰਦੀ ਸ਼ਬਦ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਮਰਦ ਲਈ ਔਰਤ ਦੀ ਏਨੀ ਖਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਕੀਲਿਆ ਕੱਖ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਾਰਿਸ ਦੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, “ਤੁਸਾਂ ਛਤਰੇ ਮਰਦ ਬਣਾ ਦਿਤੇ, ਸੱਪ ਰੱਸੀਆਂ ਦੇ ਕਰੇ ਡਾਰੀਓ ਨੀ।” ਪਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕੰਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਸਭ-ਹੱਛਾ ਮਰਦ ਦਾ ਬਿੰਬ ਵੀ ਵਾਰਿਸ ਨੇ ਖੂਬ ਉਘਾਇਆ ਹੈ,

ਮਰਦ ਸਾਦ ਹਨ ਚਿਹਰੇ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ,
ਸੂਰਤ ਰੰਨ ਦੀ ਮੀਮ ਮੋਕੂਫ ਹੈ ਨੀ।
ਮਰਦ ਆਲਮ ਫਾਜ਼ਲ ਅਜ਼ਲ ਕਾਬਲ,
ਕਿਸੇ ਰੰਨ ਨੂੰ ਕੌਣ ਵਕੂਫ ਹੈ ਨੀ।
ਸਬਰ ਫਰੂ ਹੈ ਮੰਨਿਆ ਨੇਕ ਮਰਦਾਂ,
ਏਥੇ ਸਬਰ ਦੀ ਵਾਗ ਮਾਅਤੂਫ ਹੈ ਨੀ।
ਦਫਤਰ ਮਕਰ ਫਰੇਬ ਦੇ ਖਰਚਵਾਈ,
ਏਹਨਾਂ ਪਿਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਲਫੂਫ ਹੈ ਨੀ।
ਰੰਨ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜਾ ਪਹਿਨ ਮੁਸਲੀ,
ਮਰਦ ਜੋਜ਼ ਕੈਦਾਰ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੈ ਨੀ।
ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਵਲਾਇਤੀ ਮਰਦ ਮੇਵੇ,
ਅਤੇ ਰੰਨ ਮਸਵਾਕ ਦਾ ਸੂਫ ਹੈ ਨੀ।
ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੁਕ ਵਾਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮੋਕੂਫ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਟਾਇਆ ਹੋਇਆ। “ਸੂਰਤ ਰੰਨ ਦੀ ਮੀਮ ਮਾਕੂਫ ਹੈ ਨੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਮੀਮ ਅੱਖਰ ਹਟਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਰੰਨ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰੰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਰੰਨ (ਮਰਦ-ਮੀਮ) ਹੈ ਜਦਕਿ ਮਰਦ ਸਾਦ ਚਿਹਰੇ ਨੇਕੀਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਬਦੀ ਜਿਹੀ ਸਾਬਦਿਕ ਖੇਡ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਮਰਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਾਰਿਸ ਦਾ ਘੋਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵੱਈਆ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮਰਦ ਦੇ ਸੂਰਮੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਝਲਕਦੇ ਹਨ। “ਆਵਨਿ ਅਠਤਰੈ ਜਾਨਿ ਸਤਾਨਵੇ ਹੋਰ ਭੀ ਉਠਸੀ ਮਰਦ ਕਾ ਚੇਲਾ” ਦੀ ਉਕਤੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਲੋਂ ਕਥੇ ‘ਮਰਦ ਕਾ ਚੇਲਾ’ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੂਰਮਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਮਾਯੂੰ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਂਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਮਰਦ-ਏ-ਕਾਮਿਲ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਅਨੁਸਾਰ, “ਜਾ ਕਉ ਮਿਹਰ ਮਿਹਰ ਮਿਹਰਵਾਨਾ॥ ਸੋਈ ਮਰਦੁ ਮਰਦੁ ਮਰਦਾਨਾ॥” ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸੂਰਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ

ਨਾਮਰਦ ਹੈ ਮਰਦ!

ਅਰਥ ਨਿਰਾ ਆਦਮੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੂਰਮਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਮਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਸੂਰਮਾ ਜਾਂ ਸਾਹਸੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਯਾਨ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਆਦਰਸ਼ਿਅਤਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦ ਅਤੇ ਘੋੜਾ ਕਦੇ ਬੁਢੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ”, “ਮਰਦ ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਕੰਮ ਪੈਣ ਅਵੱਲੇ।” ਮਰਦ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਂਜ ਵੀ ਘੋੜਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਮਾਂ ਪੁਰ ਧੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰ

ਘੋੜਾ, ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੋੜਾ ਬੋੜਾ।” ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ “ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰ ਬਲਾਈ” ਅਰਥਾਤ ਮਰਦਾਂ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਰਦ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਭਲਾ ਪੁਰਖ, ਵੀਰ ਬਹਾਦਰ, ਸਿਦਕਵਾਨ ਹੈ। “ਮਰਦ ਮੁਛੇਲ ਤੇ ਬਲਦ ਸਿੰਗੇਲ” ਅਖਾਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਰਦ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਬਨਾਵਟ ਵੀ ਰੁਹਬਦਾਰ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਰਕ ਹੈ, ਮਰਦ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਮਾਤਤ ਜਿਹੇ ਮਾਤਰੂ ਤੇ ਡਰਪੋਕ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਮਰਦ ਦਾ ਅਰਥ ਪਤੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ-ਮੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੀਰਯ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਗੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਤਾਂ ਅਰਥ ਹੀ ਸੂਰਮਗਤੀ, ਦਲੇਰੀ ਹੈ। ‘ਮਰਦਾਨੀ’ ਮਰਦਾਂ ਵਰਗੀ ਬਹਾਦਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, “ਖੂਬ ਲੜੀ ਮਰਦਾਨੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਝਾਂਸੀ ਵਾਲੀ ਰਾਣੀ ਸੀ।”

ਮਰਦ ਦੀ ਕਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤਿਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਰਦ ਨੂੰ ਕਾਮ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਲੂਣਾ’ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸੁਖਨ ਸੁਣੋ, ਮਰਦ ਮੰਗਦੇ ਰਾਣੀਏ ਪਿੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਰਦ ਨਾ ਕਦੇ ਸੰਤਾਨ ਮੰਗੇ। ਕਾਮ-ਦੇਵ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹਰ ਮਰਦ ਜ਼ਹਿਰੀ ਏਸ ਲਈ ਨਾ ਨਾਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਡੰਗੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਡੰਗੇ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਦੇ ਲਾਂਬੂ ਮੱਚਦੇ ਰਤਾਂ ਹੋ ਜਾਣ ਠੰਢੇ। ਇਕ ਵਿੱਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੈ ਵਾਸਨਾ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮਰਦ ਨੀ ਨਾਰ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਵੰਡੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ, ਬੌਧਿਕ, ਸਦਾਚਾਰਕ ਅਤੇ ਕਾਮੁਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਨਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਮਰਦ ਸਭਨਾਂ ਅਛਾਈਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਆ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਪਰ ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਸਲਾ ਐਨ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਜਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੇਜਾਨ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਮਰਦ

ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ‘ਮਰ’ ਜਿਹੇ ਘਟਕ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ। ਮਰਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ- ਮਰਨਸ਼ੀਲ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਜਾਂ ਮਰਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ। ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਿਆ ਜਿਹਾ ਰੂਪ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਅਵੇਸਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮਰਦ ਰੂਪ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਮਰਦ ਇਸੇ ਮ੍ਰਿਤਿਆ ਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਰੂਪ ਹੈ। ਮਰਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਹੈ- ‘ਜੋ ਮਰਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।’ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਮਰਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਮਰਨਾ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਮਰਨਸ਼ੀਲ, ਮਰਨਹਾਰ, ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਆਦਿ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਮੁਰਦਾ ਦਾ ਅਰਥ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਰੂਪ ਕੈਲਟਿਕ, ਅਲਬੇਨੀਅਨ ਅਤੇ ਤੇਖਾਰੀਅਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਅਨੇਕਾਂ ਹਿੰਦ ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਕ,

ਲਾਤੀਨੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਹਨ। ਗਰੀਕ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਬਰੋਤੋਕ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ‘ਮ’ ਧੁਨੀ ‘ਬ’ ਵਿਚ ਵਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ- ambrosia ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਆਹਾਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਅਤੇ ਸੁਜਾਤੀ ਰੂਪ ਹੈ- ਅੰਮ੍ਰਿਤ। ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅਜਿਹਾ ਪੀਣ-ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਦੇਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ‘ਅ’ ਅਗੇਤਰ ਨਾਂਹਵਾਚਕ ਹੈ। ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਅੰਬਰਤ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਅੰਬਰਸਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲਾਖਣਿਕ ਅਰਥ ਮੱਖਣ, ਦੁੱਧ, ਜਲ, ਧਨ, ਸੁਖਦਾਇਕ ਰਸ ਆਦਿ ਵੀ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਕਤੀਵਰ ਪਦਾਰਥ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਤੁਕ “ਤਬ ਮਥੀਐ ਇਨ ਬਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਵਹੁ” ਵਿਚ ਮੱਖਣ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਇਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਭਾਵ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, “ਸੋਇਨ ਕਟੋਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰੀ॥” ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਸਮਾਨਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਯ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਯ ਸੈਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਨੌਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਮ੍ਰਤਯ ਦਾ ਅਰਥ ਮਨੁੱਖ, ਭੂਲੋਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਰਨਹਾਰ ਜਾਂ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਸਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮਰਤ ਰੂਪ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਮਰਨਹਾਰ, ਮਾਤਲੋਕ ਆਦਿ ਹੈ, “ਮਰਤ ਪਇਆਲ ਅਕਾਸੁ ਦਿਖਾਇਓ।” -ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਇਕ ਧਾਤੂ ‘ਮ੍ਰ’ ਵਿਚ ਮਰਨ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤਮਾਮ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨਾ, ਮੌਤ, ਮ੍ਰਿਤੂ, ਮੁਰਦਘਾਟ, ਮਰਹਟ, ਮਰਜੀਵਣੇ ਆਦਿ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਭਾਰੋਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ‘ਮਰ’ mer ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਰਨ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰੋਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਮਰਨ ਦੇ ਭਾਵਾਂ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਇਕ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ mortal (ਮਰਨਹਾਰ) ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲਾਤੀਨੀ ਦੇ mortalis ਤੋਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੋਰਾਨਿਮ ਦਾ ਅਰਥ ਮਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਿਥੂਏਨੀਅਨ ਮਿਰਤਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਮਰਨਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ। ਪੁਰਾਣੀ ਆਇਰਿਸ਼ ਮਰਥ ਅਤੇ ਵੈਲਿਸ਼ ਮਰਵ ਦਾ ਅਰਥ ਮਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੋਰਬ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਕ ਬਰੋਤੋਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮਰਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਹਿਨ, ਗਿਰਵੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਮਾਰਗੇਜ (mortgage) ਵੀ ਇਸੇ ‘ਮਰ’ ਮੂਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੇਜ gage ਦਾ ਅਰਥ ਵਾਅਦਾ, ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ, ਸਮਝੌਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲਕ ਅਰਥ ਹੈ- ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਤਲ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਮਰਡਰ murder ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਮਰ’ ਮੂਲ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਰਮੈਨਿਕ ਅਸਲੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਵਾਈਕਿੰਗ ਦੀ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਰਡਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਂ ਸੁੱਤੇ ਪਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਘੋਰ ਪਾਪ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੁਰਦਗਾਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ mortuary ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ mortuarius। ਇਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਮੈਂਟੀਕੋਰ Manticore। ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮਰਦਖੋਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਵੀ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਣਿਆ। ਮੈਂਟੀਕੋਰ ਇਕ ਮਿਥਿਆ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰ ਮਰਦ ਵਰਗਾ, ਧੜ ਸ਼ੇਰ ਵਰਗਾ, ਪੂਛ ਸੇਹ ਵਰਗੀ ਅਤੇ ਡੰਗ ਬਿਛੂਏ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਕ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਤੀਖੋਰਾ ਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਫਾਰਸੀ ਮਰਤਯਾਖਵਾਰਾ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਆਦਮਖੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਮਰਦਖੋਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਸੋਹਣੀ’

ਅਜੋਕੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਕਿੱਸਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਰੂਪ ਬਸੰਤ, ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ, ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ ਤੇ ਜਾਨੀ ਚੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਇਕ-ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲਾ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਾਂਝ ਪਈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰਾ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵਜੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1948 ਦੀ ਲਖਨਊ ਵਾਲੀ ਓਲੰਪੀਕ ਮੀਟ ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਗਾਮੇ, ਗੂੰਗੇ ਤੇ ਕੇਸਰ ਵਰਗੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰਖਦਾ ਸੀ। ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਲੰਡਨ ਵਾਲੀ ਵਰਲਡ ਮੀਟ ਲਈ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਗੋਡੇ ਉਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਭੇਤ ਉਸ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦੱਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ‘ਸੋਹਣੀ’ ਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰੀ ਕਿੱਸਾ ਛਪ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿੱਸੇ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਾਕਾਵਿ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਸੀਹਤਾਂ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ ਵੀ। ਵਾਕ ਲੈਣ ਵਾਗ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀਏ, ਜੀਵਨ

ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਵਰਗੇ ਤੱਥ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੰਦਾ ਸੋ ਜੋ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇ ਚੰਗਾ ਕਰੇ ਤੇ ਚੰਗਾ ਕਹਾਏ ਬੰਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਉਣ ਸੁਹੇਲੜਾ ਰੰਗ ਭਰਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਾਜੀਆਂ ਤਾਜੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਨੇ।

ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਸੌਂਦੇ ਇੱਕ ਬੁੱਕਲ, ਨ੍ਹਾਉਂਦੇ ਇਕ ਹੌਜੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਜੋਤੀਆਂ ਰਾਮ ਬਣਾਈਆਂ ਨੇ।

ਨੰਗੀ ਪਈ ਮਲਾਈ ਨੂੰ ਕੌਣ ਛੱਡੇ, ਜਿਹੜਾ ਛੱਡਦਾ ਕੋਹੜੀ ਜਹਾਨ ਦਾ ਵੇ।

ਖੰਘ ਖੁਰਕ ਛੁਪਾਏ ਨਾ ਛੁਪਣ ਜੈਸੇ, ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਲੁਕਾਏ ਨਾ ਲੁਕਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਕਦੀ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅੰਤਲੇ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੋਹਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁੰਦੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵੇਹਦਿਆਂ ਮੁਲਕ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ, ਕਾਫਰ, ਕਾਤਲਾਂ, ਉਜੱਡ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਨੇ।

ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮਾ ਤਾਂ ਜਨਮਾ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ, ‘ਕਰਮ’ ਚਾਹੇ ਨਾ ਜਾਣਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ। ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੈਕੂਲਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਾਧਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਡੁੰਘਾ ਸੰਪਰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਬਾਬਾ ਹਾਜੀ ਰਤਨ ਮੰਚ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾ ਨੰਦ ਸਟਡੀ ਸਰਕਲ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ‘ਸੋਹਣੀ’ ਦਾ ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਹੋਰ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਪ ਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਇਸ ਦਾ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਸਮਾਰੋਹ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸਰੋਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸਤਰ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰੁਚੀਆਂ ਤੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਵਿੱਢੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ) ਮਿੱਠੀ ਸ਼ਹਿਦ ਜੁਬਾਨ ਤੇ ਪਿੰਡ ਭੁੰਦਤ, ਕਿੱਸਾ ‘ਸੋਹਣੀ’ ਦਾ ਖੂਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਪੁੱਤ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨੀ, ਪ੍ਰੋ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਸਦਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਰੋਜ਼ਾ ਤੇ ਕਰਵਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੀ ਖੇਡ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗੁੱਡੀਆਂ-ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਖਿਡਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਾਂ, ਪਰ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦੀਆਂ ਆਪ ਖੇਡਣਹਾਰੀਆਂ। ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਵਰਤ ਪੂਜਣ ਦੀ ਸਿੱਕ ਅਰਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਪਤੀਦੇਵ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੱਟਤ ਸੀ। ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਗਧੀ ਦੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ- ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ। ਨਾ ਤੇ ਮੈਂਨੂੰ ਕੋਈ ਜੂਨ-ਅਜੂਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪਤੀਬ੍ਰਤਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਪੂਜਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਂਗ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਹ-ਰੀਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਨਿਰਫਲ ਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਮਨ ਮਸੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਅੱਜ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਦਾ ਧੂਮ-ਧੜੱਕਾ ਦਸਹਿਰੇ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਰ

ਘਰ-ਗਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਅਤੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦੀ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਿਗਾਰਦੀਆਂ ਸੰਵਰਦੀਆਂ, ਕਿਸ਼ੋਰੀਆਂ ਨੱਢੀਆਂ, ਹਰ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਵਿਆਹੁੰਦਤ ਸਖੀਆਂ-ਸਹੇਲੀਆਂ ਮਾਸੀਆਂ ਚਾਚੀਆਂ ਤੇ ਦਾਦੀਆਂ ਵੀ। ਮੇਵਿਆਂ-ਮਿਠਾਈਆਂ, ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ-ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਬਾਜ਼ਾਰ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਫਿਲਮੋ ਫਿਲਮ। ਸਭ ਕੁਝ ਸੌਖਾ ਅਤੇ ਵਕਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ‘ਚੰਨ ਚੜ੍ਹੇ’ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ’ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਮਿਸ਼ਰਾਣੀ ਜਾਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਸ਼ਾਮੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਵਜੇ ਹੀ ਪੂਜਾ ਕਰਾ ਕੇ ਜਲ ਛਕਣ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਜੁਨਾਨਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਰਤ ਰੱਖੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਮਹਿੰਦੀ, ਹਾਰ ਸ਼ਿਗਾਰ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਚੌਥ ਪੁੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਮੂੰਹ ਮੰਗਿਆ ਉਪਹਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੱਸ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੂਣ-ਕਸਰ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਵੱਲਾ ਮਨ-ਮੁਟਾਵਾ। ਤੇ ਵਿਆਹ?

ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪੁੱਗਣ-ਪੁਗਾਣ ਅੱਗੇ ਵੀ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਤਰ ਵੀ ਸੁਆਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਹੈ।

“ਆਹ ਸੁਣ ਲੈ ਭੈਣ ਬਾਈ ਦੀ ਰਾਤ ਆਲੀ ਕਰਤੂਤ। ਪੈ ਗਿਆ ਦੌਰਾ ਅੱਜ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ।”
 “ਕਿਉਂ ਕੀ ਹੋਇਆ?” ਬਚਨ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਦੀਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸੁੱਕੇ ਆਟੇ ਨਾਲ ਲਿਬੜੇ ਹੱਥ ਲਈ ਬਾਹਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆਈ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁ ਸਿੰਦਰੇ ਮੂੰਹ ਲਟਕਾਈ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਰਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“ਬਾਈ ਕਿੱਥੇ ਏ?”
 “ਹੋਊ ਕਿਧਰੇ, ਦਫ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਧਰ ਮਰਜ਼ੀ।”

“ਮੈਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ ਦੀਪ ਹੋਇਆ ਕੀ?”
 “ਹੋਣਾ ਕੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਸੁਆਹ ਪਾ’ਤੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਮਰ ਭਰ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।”

“ਪਰ ਤੂੰ ਦੱਸ ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੋਇਆ ਕੀ?”
 “ਆ ਚੱਲ ਅੰਦਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।” ਉਹ ਝੱਟ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ।

“ਬੂਠਾ! ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਇਹ ਗੱਲ।”
 “ਆਹੋ ਭੈਣ ਤੈਨੂੰ ਕਾਹਨੂੰ ਸੱਚ

ਬਚਿਤ ਕੌਰ

ਆਉ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਦਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਨਾ।”

ਸਿੰਦਰੇ ਆਪਣੀ ਨਣਦ ਮੂਹਰੇ ਹੁਣ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਿੰਦਰੇ ਤੇ ਦੀਪ ਰਾਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਬਚਨ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਮਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਗੱਡਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੰਗਾ ਵਰਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਉ ਉਪਰ ਲਾਏ ਏਸ ਦੁਸ਼ਣ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੱਬੀ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸੀ। ਬਚਨ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ, ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਭੈਣ ਵੱਲ ਮੇਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਫੌਜੀ ਵਰਗਾ ਬੰਦਾ ਏਸ ਪਿੰਡ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ।

ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਲ ਭਰ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਛੁੱਟੀ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਣੇਪੇ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਦਾ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਛੁੱਟੀ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘਰ ਦੀ ਡਿਓਢੀ ਭਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦੀਪ ਤੇ ਬਚਨ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਜੜੀ ਬੂਟੀ ਕੁੱਟਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ।

ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦਾ ਉਹ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀਪ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਬਿਮਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੇ ਕੋੜ ਤੁੰਬੇ ਦਾ ਚੂਰਨ, ਕਦੇ ਔਲੇ ਬਹੋੜਿਆਂ ਦੀ ਫੱਕੀ, ਕਦੇ ਸੰਤਰਿਆਂ ਦੇ ਛਿਲਕਿਆਂ ਦਾ ਮੁਰੱਬਾ, ਜਾਂ ਫੇਰ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਤੁੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਵਾਈ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਕਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਬਚਨ ਨੂੰ ਵਿਆਹਿਆਂ ਹੁਣ ਪੂਰੇ ਤੇਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਬਾਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁੱਟਣ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ।

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਕੋਲੋਂ ਦਵਾਈ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਏ। ਕਦੇ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਚੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਖਿਆਲ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਐਸਾ ਸੋਚਦਾ, ਦੀਪ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਚਿਹਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ। “ਰੁਲ-ਰੁਲ ਯਤੀਮ, ਮਤਰੇਈਆਂ ਕਾਹਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀਆਂ ਨੇ।” ਅੱਜ ਉਹ ਹੀ ਦੀਪ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਚਿੱਟੀ

ਭੁੱਬਲ ਦੀ ਅੱਗ

ਦਿੱਲੀ ਵੱਸਦੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਚਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦਿਲ ਤੱਕ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ‘ਭੁੱਬਲ ਦੀ ਅੱਗ’ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਚੁਲੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਚੁਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਵੈਰਾਗ ਪਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੈਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਅਗਾਂਹ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕੱਚੀਆਂ ਤੰਦਾਂ, ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਨੁਰੀ ਅੱਗੇ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਬੇਵਸੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗਾੜ੍ਹੀ ਚਾਸ਼ਣੀ ਘੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਕਾਲੇ ਦੀ ਛਟੀ ਉਤੇ ਆਏ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਤਤਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਸਿੰਦਰੇ ਦੀ ਚਾਚੀ ਮੂੰਹ-ਨੁਰੇ ਹੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੋਟਰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮੁੜ ਗਈ ਸੀ।

ਘਰ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਮੇਲਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਲਾਜੇ ਦੇ ਮੰਜੇ ਕੋਲ ਪਈ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਸੈਂਦਕ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਸਿੰਦਰੇ ਦੇ ਪੇਕਿਉਂ ਆਈਆਂ ਕਈ ਤੀਵੀਆਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਏਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਪਹਿਲੀ: “ਸਹੁੰ ਭਾਈ ਦੀ ਬੂਠ ਨੀ ਬੋਲਦੀ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਜਾਨ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਜੁੱਤੀ ਤਾਂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੀ ਲਾਜੇ ਦੇ ਮੰਜੇ ਕੋਲ ਪਈ ਮੈਂ ਦੇਖੀ ਹੈ।”

ਦੂਜੀ, ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦੀ ਹੋਈ: “ਖਬਰੇ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੋਲੇ ਝਾਟੇ ਸਿਰ ਸੁਆਹ ਪਾ ਲਈ। ਨਾਲੇ ਦੀਪ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਜੋਗਾ ਨੀ ਛੱਡਿਆ।”

ਤੀਜੀ: “ਨੀ ਛੇੜਿਆ ਵੀ ਕੀਹਨੂੰ। ਕੁਝਮਾਂ ਅੱਗੋਂ ਆਈ ਨੂੰ। ਐਵੇਂ ਦੀਪ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਸਮੇਂ ਬੁੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਭਲਾ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ

ਫੀਆਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲ ਵਸੀ ਸੀ। ਤਾਹੀਓਂ ਬਚਨੋਂ ਦਾ ਬਾਈ ਜਣੇਪੇ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਪਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਚਨੋਂ ਦੀ ਮਾਂ ਮਰੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਚਨੋਂ ਦੇ ਬਾਈ ਦੀ ਉਮਰ ਮਸਾਂ ਬਾਈਆਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋਊ, ਤੇ ਬਚਨੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂਢ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸੀ।

ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਦੀ ਫੌਜ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ‘ਤੇ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਖਾਸਾ ਚਿਰ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚੋਂ ਲਗਦੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਦੇ ਭਾਈ ਨੇ ਬਚਨੋਂ ਲਈ ਮੁੰਡਾ ਟੋਲਿਆ ਅਤੇ ਆਉਂਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਾਏ ਘਰ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਭੈਣ ਨੇ ਵੀਰ ਲਈ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁ ਦੇ ਪੇਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੰਦਰੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੀਪ ਲਈ ਲੈ ਲਿਆ। ਕਿੰਨੇ ਚਾਓਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਸਿੰਦਰੇ ਦੇ, ਬਚਨੋਂ ਦੇ ਬਾਈ ਨੇ। ਅੱਜ ਉਹ ਹੀ ਸਿੰਦਰੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਈ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣੇ ਕੀ-ਕੀ ਅਬਾ-ਤਬਾ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਤੇ ਬਚਨੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਰਦੀ ਹੋਈ, ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਲਹੂ ਦੇ ਘੁੱਟ ਪੀ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਤਾਂ ਦੀਪ ਵੀ ਯਕੀਨ ਕਰ ਬੈਠਾ ਸੀ

ਬੇ-ਸੁਰਤੀ ਦੀਆਂ ਨੇ। ਮੁੰਡਾ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿਤੇ ਵੀ।”

ਬਚਨੋਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਰੋਣ ਹਾਕੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਕੀ ਔਰਤ ਕੀ ਮਰਦ, ਏਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਰ ਬਚਨੋਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਲਾਜੇ ਦੇ ਮੰਜੇ ਕੋਲ ਪਈ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛੇ, ਪਰ ਧੀ ਪਿਉ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਕੀ? ਨਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੂੰਹ-ਨੁਰੇ ਹੀ ਬੇਹੋਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦੀਪ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਹ ਹੁਣ ਬੇਸੁਧ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛੀ। ਬਚਨੋਂ ਆਪ ਹਲਵਾਈ ਨਾਲ ਭੱਠੀ ਉਤੇ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਪਰ ਜੋ-ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਬਾਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਚਨੋਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੂਲ ਵਾਂਗ ਚੁਭਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਧਰਮਾਤਮਾ ਪਿਉ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ। ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਨੇ ਜੁਆਨੀ ਤੋਂ ਬੁਢਾਪੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਫ਼ਰ ਬਿਨਾਂ ਸਾਬੀ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਭੁੱਬਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਦੱਬ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਬਚਨੋਂ ਦੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਦੀਪ ਨੂੰ ਛਿਲੇ ਵਿਚ ਹੀ

ਬਚਨੋਂ ਨੂੰ ਦੀਪ ਤੇ ਸਿੰਦਰੇ ਉਤੇ ਬੇਹੱਦ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਤੇ ਨਾਲ ਉਸ ਕਮਜ਼ਾਤ ਲਾਜੇ ‘ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਬੂਠਾ ਆਰੋਪ ਲਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਉਤੇ। ਕੇਰਾਂ ਤਾਂ ਬਚਨੋਂ ਦਾ ਚਿੰਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਪੁੱਛੇ, ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਮੂੰਹ-ਨੁਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮੁੜ ਗਈ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਦੀਪ ਤੇ ਸਿੰਦਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਨੇਸਤੀ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਪੀ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦੀ ਛਟੀ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਦੁਸ਼ਣ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਸਿੰਦਰੇ ਨੇ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭੰਡੀ ਪਾ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਕੋਲ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੋਲੀ ਜਿਹੇ ਪੁੱਛਿਆ:

“ਬਾਈ ਜੀ ਭਲਾ ਇਹ ਰਾਤ... “, ਅਜੇ ਗੱਲ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਆਲੋਂ ਤਾਈ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਚੋਤਾ ਆ ਗਿਆ।

“ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤੇਰਾ ਬਾਈ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੈ ਧੀਏ। ਮਾੜੀ-ਮਾੜੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਰੋ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਂਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਬਿੰਦ ਝੱਟ ਅੱਖ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫੇਰ ਝੱਟ ਜਾਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਜਿਧਰ ਮੂੰਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਰਦਾ ਹੈ।”

ਬਚਨੋਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਧਰੇ ਉਸ ਦਾ ਬਾਈ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰੋਣ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ, ਪਰ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਏਧਰ-ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਜ਼ਕਦਿਆਂ-ਇਜ਼ਕਦਿਆਂ ਫੇਰ ਕਿਹਾ, “ਬਾਈ ਜੀ, ਭਲਾ ਇਹ ਰਾਤ ਤੈਨੂੰ ਦੌਰਾ ਕੇਹਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ?”

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਨੇ ਧੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਹੋਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਪੁੱਤ...”, ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ।

ਬਚਨੋਂ ਨੇ ਝੱਟ ਗੱਲ ਪਲਟੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਬਾਈ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਈ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ, ਬਈ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਬੇਹੋਸੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਿਉਂ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਬਾਈ? ਦੀਪ ਤੇ ਬਹੁ ਜਾਣੇ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਨੇ।”

“ਨਾ ਪੁੱਤ ਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਸੇ ਦਾ ਵੀ ਭੋਰਾ ਦੁੱਖ ਨੀ। ਕੋਈ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਮੈਨੂੰ।”

“ਫੇਰ ਇਹ ਮਾੜੀ ਜੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਿਉਂ ਭਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।”

“ਕੁਛ ਨੀ ਪੁੱਤ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੀ। ਬੈਠੇ ਬਿਠਾਏ ਦੋ ਵਖਤ ਰੋਣੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

“ਬੂਠ ਨਾ ਬੋਲ ਬਾਈ, ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ। ਦੀਪ ਤੇ ਸਿੰਦਰੇ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਰੋਣੀ ਹੁਣ ਚੁਭਦੀ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਤੇਰੀ ਬਦਖੋਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਹਰ ਸਮੇਂ, ਪਰ ਬਾਈ ਜੀ, ਮੈਥੋਂ ਤੇਰੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਠਦੇ-ਬੈਠਦੇ ਫਿਟਲਾਣਦੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਜੀ।”

“ਇਹ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਗੋਤ ਹੈ ਪੁੱਤ।”

“ਪਰ ਤੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਇਹ ਲੋਕ ਤੇਰੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਕਿਉਂ ਬੂਠੀਆਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ‘ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ। ਬਾਈ ਜੀ, ‘ਕੇਰਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦੇਹ, ਕੀ ਹੋਈ; ਫੇਰ ਮੈਂ ਆਪ ਸੁਲਝ ਲੂਗੀ ਸਭ ਨਾਲ।”

“ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ ਪੁੱਤ।”

“ਮੈਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਤੇਰੀ ਜੁੱਤੀ ਲਾਜੇ ਕਮਜ਼ਾਤ ਦੇ ਮੰਜੇ ਕੋਲ ਕਿਵੇਂ ਆਈ।”

“ਮੇਰੀ ਜੁੱਤੀ ਲਾਜੇ ਦੇ ਮੰਜੇ ਕੋਲ। ਓ ਫੁੱਟੇ ਕਰਮ... “, ਐਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ-ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ। ਤੇ ਝੱਟ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਹੱਥ ਉਸ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਪਰ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਬਚਨੋਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਝੱਟ ਬੇਹੋਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਚਨੋਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਨਾਲ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਉਪਰ ਭੇਜ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ। ਬੇਹੋਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਮੇਂ ਬਚਨੋਂ ਨੇ ਰੋਦਿਆਂ-ਰੋਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਰਾਤ ਵਾਲੀ

ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਸ਼ ਆਈ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਓਗੇ। ਇਹ ਬੇਹੋਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਮਾਗੀ ਨਾੜੀ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰੁਕ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਦੱਸੋ।”

“ਕੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ।” ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਨੇ ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

ਤੁਸੀਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਸੌਂਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਸੌਂਦੇ ਹੋ।”

“ਫੌਜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਨੀਂਦ ਨੇੜਿਓਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੀ।”

ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝ ਭਰ ਆਏ। ਫੇਰ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਰੋ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੇ ਹੋ।”

“ਕੁਛ ਨੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਜਿਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਸੰਖੀਆ ਦੇ ਦਿਉ ਘੋਲ ਕੇ।” ਅੱਖੋਂ-ਅੱਖੋਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਨੇ ਮਸਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ। ਤੇ ਫੇਰ ਝੱਟ ਉਸ ਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਨਾੜੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਦੀ ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਬਚਨੋਂ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, “ਹਾਏ ਬਾਈ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾਈ। ਮੇਰੇ ਬਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ।” ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਮਰੀਜ਼ ਕੋਲ ਰੋਵੇ ਨਾ। ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਦੱਬ-ਘੁੱਟ ਕੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਰੋਗ ਅਕਸਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਰੀਜ਼ ਬੇ-ਵੱਸ ਬੇਹੋਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।”

“ਤਾਂ ਕੀ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਸੱਚੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ।”

“ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ।”

ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਬਚਨੋਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਈ ਦੁਆਲੇ ਵਲੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਇਉਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਭਿੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਝੱਟ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਉਤੋਂ ਬੜੀ ਬੇ-ਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿਉਂ ਦਾ ਸਿਰ ਹਟਾ ਕੇ ਭੁੰਜੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਅੰਗ

ਸਾਊ ਚੋਰ

“ਭੈਡੀ ਜੀ, ਆਹ ਕਾਲਾ ਧਨ ਕੀ ਹੁੰਦੈ? ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮੱਝ ਦੇ ਕੱਟੇ ਵਰਗਾ ਕਾਲਾ ਹੁੰਦੈ?” ਕਰਮੇ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਪਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਪਿਤਾ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ, “ਪੁੱਤਰ, ਜਿਹੜਾ ਧਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਲਕੇ ਕੇ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਕਾਲਾ ਧਨ ਹੁੰਦੈ।”

“ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੈ? ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕਿਵੇਂ ਖਰਚ ਲਉ ਕੋਈ?”

“ਪੁੱਤਰ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਦਾ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦਾ ਖਰੀਦਿਆ ਦੱਸੇ; ਇਉਂ ਉਹ ਵੀਹ ਲੱਖ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਪਰ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਹੀ ਜਾਂਦੈ।”

“ਭੈਡੀ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਫੇਰ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਪੂਰੀ।”

“ਹਾਂ ਹਾਂ ਬੇਟਾ, ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਰੀ ਹੀ ਪਰ ਸਾਰੇ ਸਾਊ ਚੋਰ ਇਉਂ ਹੀ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ।”

—ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ
 ਫੋਨ: 661-368-6572

ਬਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਸੱਤਦੇਵ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਫ਼ਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਬੇ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਇਉਂ ਕੁਰਦਿਆਂ ਇਕ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਠੋਕੇਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਲੁਹਾਰਾਂ ਦੇ ਉਸ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਈ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਲੱਸ ਵਾਲੀ ਟੱਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਟੱਟੀ ਭਾਵੇਂ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਇਹ 'ਚਾਚਾ' ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਰਾਮਾ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਸਾਈਕਲ ਵੇਚਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਕਾਰਿੰਦੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ 'ਤਾਇਆ' ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਟੋਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਲੁਹਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਭੀੜੀ ਗਲੀ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੀੜੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਖਰਾਸ ਵਾਲੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਭੀੜੀ ਗਲੀ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁੰਗੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਭਾਈ ਅਰਥਾਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਲਾ ਵੀ ਗੁੰਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਜੁੱਤੀ, ਪ੍ਰੈਸ ਕਰ ਕੇ ਪਾਇਆ ਸਫੈਦ ਪਜਾਮਾ, ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ ਕੁਤਤਾ, ਸਵਾਰ ਕੇ ਕਤਰੀ ਹੋਈ ਦਾੜ੍ਹੀ, ਸਿਰ ਉਤੇ ਤੁਰਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ, ਮਾਵਾ ਲਾ ਕੇ ਇਕ ਹੱਥ ਤੱਕ ਦਾ ਖੜ੍ਹਵਾਂ ਤੁਰਲਾ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਰਗਾ ਡੰਡਾ। ਤੁਰਦਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਰੋਹਬਦਾਰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਹ ਇਕ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਜੋਕਰ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਹੱਸ ਛੱਡਦਾ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ 'ਕੂ-ਕੂ' ਕਰ ਕੇ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਮਾਰਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਨਿਆਣੇ ਡਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਆਪਸ ਵਿਚ 'ਗੱਲਾਂ' ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ (ਦਾਦੇ) ਦਾ ਸਕਾ ਸਾਂਝੂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਸੰਤੀ ਦੀ ਸਕੀ ਭੈਣ ਬੰਤੀ ਬਾਬੇ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੰਤੀ ਵੱਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਸੰਤੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬੰਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਉਮਰ ਡੋਗਰ ਕੇ ਮਰੀ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕੇ ਸਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਦਾਦੇ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰੀਕੇਦਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਹ ਸਾਡਾ ਦਾਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਸੋਪੀ ਉਤੇ ਤਰਖਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੋਪੀ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਰਖਾਣਾ, ਲੁਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਕਾਰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਲੱਕੜ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਦਲੇ ਹਾੜ੍ਹੀ ਸੌਣੀ ਫਸਲ ਵਿਚੋਂ ਸੋਪ ਜਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਵੀ ਸੋਪੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਿਹਾਤੀ ਕਰਨ ਵੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੈਠ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਾਂ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਲੇਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਸੱਠਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਮਸਾਂ ਪੰਜ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਲੱਕੜ ਦੇ ਸੰਦਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ, ਮੰਜੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹੀ ਦਸਤਕਾਰਾਂ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਰਦਾਰ ਰੱਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਇਕ ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਡੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਗਿਉਂ ਰੱਖਾ

ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ' ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਫੇਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭੱਠੀ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਮਰਹੂਮ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (20 ਅਗਸਤ 1949-28 ਜੁਲਾਈ 2007) ਦੀ ਇਹ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਤੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ' ਕੋਈ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਨਹੀਂ; ਇਹ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਸ਼ਾਮਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਬਾਤਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸੁਪਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜੋੜੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ

ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇਵ ਨੇ ਫਗਵਾੜੇ ਕੋਈ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਫੈਕਟਰੀ ਲਾ ਲਈ ਸੀ। ਤਰਖਾਣਾਂ ਜਾਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੀ ਸੋਪੀਦਾਰ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਹੀ ਸੋਪੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਬਾਬਾ

ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਲਗਦਾ।

ਇਹ ਹਵੇਲੀ ਤਿਰਾਹੇ ਉਤੇ ਸੀ। ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਕੰਧ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦੀ ਬੀਹੀ ਉਤੇ ਬਾਬੇ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਬੀਹੀ ਆ ਕੇ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਬੀਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ

ਝਿਉਰਾਂ ਦੀ ਕਈ ਘਰਾਂ ਨੇ ਦਿਨ ਮਿਥ ਲਏ ਸਨ। ਹਰ ਦਿਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਝਿਉਰੀਆਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਖ-ਕਾਨ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਤੋੜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਕੱਖ-ਕਾਨ ਨੂੰ ਬਾਲਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਭੱਠੀ ਤਪਾਉਣ (ਅਸੀਂ ਭੱਠੀ ਤਪਾਉਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਂ)

ਵਾਲੀ ਹਰ ਚੁੰਗ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਝਿਉਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਾਉਣ ਗਿਆ ਹੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੱਠੀਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਅਕਸਰ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਮਿਲਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ।

ਭੱਠੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਥੜ੍ਹੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਛੋਟੀ ਹੀ ਸੀ, ਕਰੀਬ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ, ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਥੜ੍ਹੇ ਉਤੇ ਨਾਟਕ ਖੇਡਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਥੜ੍ਹਾ ਉਸਾਰਿਆ ਵੀ ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਨਾਟਕ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚੇਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਲਾਲੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਲਾਲੀ-ਦੇਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮੇਜਰ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਭਰਤੀ ਅਫਸਰ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਆਇਆ ਨੌਜਵਾਨ। ਅਫਸਰ ਨੇ ਛਾਤੀ ਮਿਣਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਨ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੁਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰਾਂ ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਕਿੰਟ ਕਾਫੀ ਹਸਾਉਣੀ ਸੀ।

ਕਈ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ 1974 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦਹੇਜ਼ ਬਾਰੇ ਨਾਟਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਟੇਜ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭੱਠੀ ਉਤੇ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨ ਰਹੀ ਇਕ ਮਾਈ।

ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਪੱਕੇ ਸੋਪੀਦਾਰ ਸਨ।

ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਜੁੜਦੀ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਉਥੇ ਆ ਬੈਠਦੇ। ਸਾਰੀ ਦੁਪਹਿਰ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕੋਈ ਮਿੱਥਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਫੈਦ ਭਰਵੀਂ ਦਾੜ੍ਹੀ-ਮੁੱਛਾਂ, ਸਫੈਦ ਪਗੜੀ ਅਤੇ ਸਫੈਦ ਹੀ ਵਸਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਉਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤਲਾ ਨੂਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗੁਰੂ

ਪਾਟ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਉਂ ਇਹ ਚੌਰਾਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਗਲੀ ਵਿਚ ਲੰਘਦੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਲਈ ਇਥੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ-ਦੋ ਮਿੰਟ ਲਈ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਿੰਡ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਮੰਗਤੇ ਸਾਧ, ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ, ਡੱਗੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰੁਕਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਚੌਣਕ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਥੜ੍ਹਾ ਉਸਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਥੜ੍ਹੇ ਦੀ ਬਗਲ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲੀ ਭੱਠੀ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਥੇ ਝਿਉਰਾਂ ਦੀ ਭੂਆ ਸੰਤੀ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਭੱਠੀ ਤਪਾਉਂਦੀ ਕਰਦੀ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ

ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ

ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਰਮਤੇ ਸਾਧੂ ਨੇ, ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਜਾਏ, ਰੱਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸਵਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੀ ਰੂਹ 'ਚੋਂ ਉਠਣ, ਵਗਦੇ ਵਾਂਗ ਫੁਹਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਔਸੀਆਂ ਵਰਗੇ, ਹਿਜਰੀ ਪੀਤਾਂ ਮਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਚਾਨਣ ਵੰਡਣ, ਜਿਉਂ ਅਸਮਾਨੀ ਤਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਬਿਰਹੋਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕੰਧਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਰੰਗਲੇ ਸੁਫਨੇ, ਸੋਧਾਂ ਚਾਅ ਕੁਆਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਲਹਿਰਾਂ ਵਰਗੇ, ਖਹਿੰਦੇ ਨਾਲ ਕਿਨਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ, ਕੁਝ ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਝੁੰਗੀਂ ਵੱਸਦੇ, ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੁਰਕਾਰੇ।

ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਬੁੱਸ, ਬੁੱਸ ਰੋਂਦੇ, ਭੁੱਖੀਂ ਘੁਲਣ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕਿਰਤੀ ਕਾਮੇ, ਮੋਹਨਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਇਲਮਾਂ ਜਾਏ, ਰੁਲਣ ਬੇਕਾਰ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕੱਲ ਦੇ ਹਾਣੀ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਲਾਏ ਆਏ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਰੋਟੀਓਂ ਆਤਰ, ਬੇਵਸ਼ ਗਰੀਬ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕਰਜਿਆਂ ਦੱਬੇ, ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡਿਉਂ ਨੰਗੇ, ਲੰਮਕਾਏ ਲੀਰ ਲੰਗਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਫੁੱਟਪਾਥੀਂ ਸੌਂਦੇ, ਬੇ-ਘਰ, ਬੇ-ਸਹਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਸਿੱਸਕਣ ਬੈਠੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਬੂਹੇ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਲਾਲਚੀ ਲੋਭੀਆਂ, ਬਲੀ ਦਾਜ ਦੀ ਚਾੜ੍ਹੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕੋਮਲ ਕਲੀਆਂ, ਵਹਿਸ਼ਤ ਨੇ ਲਿਤਾੜੇ।

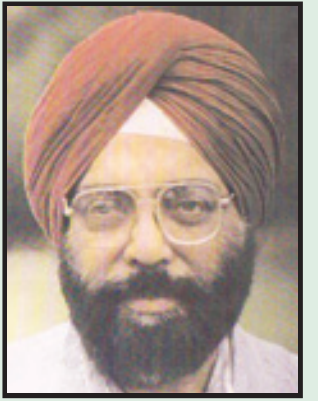
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕਰਮਕਾਡਾਂ ਦੀ, ਵਲਗੋਣ ਪਏ ਨੇ ਤਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਤਸਬੀ, ਮਾਲਾ, ਤਿਲਕਾਂ ਨੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਂ, ਜਿਉਂਦੇ ਫੜ ਫੜ ਸਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਹੜੇ, ਤੋੜ ਗਏ ਦਮ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਸੰਤਾਂ, ਬਾਬਿਆਂ, ਸ਼ਰੇ-ਆਮ ਵਿੱਥਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਬੱਲੇ, ਲੀਡਰਾਂ ਚਾ ਲਿਤਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਬੁੱਠਿਆਂ ਅਦਲਾਂ, ਵਰਕਾ ਵਰਕਾ ਪਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਤਗਮੇ, ਤਰੱਕੀਆਂ, ਬੁੱਠੇ ਕੋਹ ਕੋਹ ਮਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਨਫਰਤ ਡੰਗ ਲੈ, ਲੁੱਟ ਲੈ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਖੰਡਰੀਂ ਪਏ ਨੱਪੇ, ਟੈਂਕਾਂ, ਬੰਬਾਂ ਲਿਤਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ, ਜੂਝਦੇ ਗਏ ਨੇ ਮਾਰੇ।

ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਫਾਂਸੀਆਂ ਲੰਮਕੇ, ਬਿਨਾ ਕਸੂਰ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਹਿ, ਜ਼ਬਰੀਂ ਜੇਲ੍ਹੀਂ ਤਾੜੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਜੋਬਨ ਹੰਡਾ ਗਏ, ਦਹਿਲੀਜੀਂ ਲੱਗੇ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਥਲਾਂ ਚ ਰੁਲ 'ਗੇ, ਕੁਝ ਫੁੱਬ 'ਗੇ ਮੰਝਧਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਵਹਿ ਵਹਿ ਮੁੱਕੇ, ਬਣ ਬਣ ਅੱਥਰੂ ਖਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਏ, ਅੱਖਰ ਲੱਭਦੇ ਹਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ, ਹੋ ਗਏ ਦੁਪਰਿਆਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਇਕੱਲੇ ਹੰਡਾਵਨ, ਪੀਤਾਂ, ਦਰਦਾਂ ਮਾਰੇ।
ਕੁਝ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਮੰਗਣ ਦੁਆਵਾਂ, ਰੱਬ ਦੇ ਘਰੀਂ ਵਿਚਾਰੇ।
ਪਰ ਇਹ ਗੀਤ ਵਿਕਾਊ ਨਾ ਮੇਰੇ, ਚੰਨ, ਸੂਰਜ ਜਿਉਂ ਤਾਰੇ।

-ਚੰਨ

ਫੋਨ: 908-788-8427

ਤੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ-13

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਸ਼ਾਮਾ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਨਾਲੀਆਂ, ਖੇਤਾਂ, ਖੂਹਾਂ, ਖੰਡਰਾਂ, ਦਰਖਤਾਂ, ਫਸਲਾਂ, ਤੀਵੀਆਂ, ਬੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਿਣਕਿਆਂ ਉਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਇੰਨੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਲਿਖ ਨਾ ਸਕਾਂ, ਪਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਰਾਪ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ; ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਗਦੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹਾਂ। -ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਸਕੱਤਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਉਚੇਚਾ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੇਲਵੇ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਨਾਟਕ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਟੇਜ-ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ। ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਜੰਦਰੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਥੜ੍ਹਾ ਢਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮਕਾਨ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੁੱਛ ਵੀ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਨਸਲਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਥੜ੍ਹੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਡੋਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਹੜੀ ਭੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਖਿੱਲਾਂ ਖਾਣ ਦੀ ਸ਼ੋਕੀਨ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਮਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗਾ ਕਿ ਭੱਠੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਨਸਲ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਨਸਲ ਦੀ?

(ਚਲਦਾ)

ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਰੇਖਾ

ਰੇਖਾ ਭਾਰਦਵਾਜ

ਗਾਇਕਾ ਰੇਖਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਹੈ ਜੋ ਸਰੋਤੇ ਦੇ ਦਿਲ-ਓ-ਦਿਮਾਗ ਉਤੇ ਧੁੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਕੱਲਾ-ਇਕੱਲਾ ਗੀਤ ਇਕ-ਇਕ ਐਲਬਮ ਜਿੰਨਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਵਰਗਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ/ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਪਤੀ ਮਿਲਿਆ।

ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰੇਖਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦਾ ਨਾਂ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੋਹ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇੰਨੀ ਖਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਗਾਇਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ, ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਤੇ ਨਿਆਰਾ ਸਟਾਈਲ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਰੇਖਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗੀਤ ਐਲਬਮ 'ਇਸ਼ਕਾ ਇਸ਼ਕਾ' ਜਦੋਂ 2002 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਲਈ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਗੀਤ 'ਰਾਤ ਕੀ ਜੋਗਨ' ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਭ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਖਿਆਲ ਉਸ ਨੂੰ 1994 ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੀਤ ਰੇਖਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਕੋਲ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੀ ਹੋ ਗਈ।

ਫਿਲਮ 'ਓਮਕਾਰ' ਦਾ ਗੀਤ 'ਨਮਕ ਇਸ਼ਕ ਹੈ' ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਹੱਦਾਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਗੀਤ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਧੁਨ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਰੇਖਾ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ- ਦੋਹਾਂ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਐਲਬਮ 'ਇਸ਼ਕਾ ਇਸ਼ਕਾ' ਦੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਹੀ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਚਿਸ' ਅਤੇ 'ਹੂ ਤੂ ਤੂ' ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਰਿਹਾ

ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਾਚੀ 420, ਜਹਾਂ ਤੁਮ ਲੋ ਚਲੋ, ਗੋਡਮਦਰ, ਮੱਕੜੀ, ਮਕਬੂਲ, ਓਮਕਾਰਾ, ਲਗਾ ਚੁਨਰੀ ਮੇਂ ਦਾਗ਼, ਨੋ ਸਮੇਕਿੰਗ, ਹਾਲ-ਏ-ਦਿਲ, ਮਨੀ ਹੈ ਤੋ ਹਨੀ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ-6, ਗੁਲਾਲ, ਕਮੀਨੇ, ਇਸ਼ਕੀਆ, ਵੀਰ,

ਸਦੀਆਂ, ਰਾਵਨ, ਸਾਤ ਖੂਨ ਮੁਆਫ਼, ਬਰਫੀ, ਮਟਰੂ ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਮੰਡੋਲਾ, ਡੇਵਿਡ, ਹਮ-ਨਸ਼ੀਨ, ਮਾਜ਼ੀ, ਯੇ ਜਵਾਨੀ ਹੈ ਦੀਵਾਨੀ, ਡੀ-ਡੇਅ, ਡੇਢ ਇਸ਼ਕੀਆ, ਰਵਾਲਵਰ ਰਾਨੀ ਤੇ ਹੈਦਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਬਣੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ

ਭਾਰਦਵਾਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬਿਏਟਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਲਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਜੋੜੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵੀ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਰਾਹ ਉਤੇ ਰੇਖਾ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਰ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਹੈਦਰ' ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਬੰਨ੍ਹ-ਸੁੱਬ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਹੈਦਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਸ਼ਾਰਤ ਪੀਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਸ਼ਾਰਤ ਪੀਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕਰਫਿਊ ਨਾਇਟਸ' ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਖਾ ਨੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਉਦੋਂ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਹੈਮਲਟ' ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਜੁਗਤ ਲਾ ਕੇ ਹੈਮਲਟ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾ ਲਈ।

ਰੇਖਾ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਸੈਂਟਾ ਕਲੌਜ਼' ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਡਿਸਕਸ ਕਰੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੌ ਰਾਹ ਅਗਾਂਹ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ

ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਾ ਨੂੰ ਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾਈ ਵੀ

ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਗੀਤੋਂ ਲਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਏ ਹਨ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਉਤੇ ਹੀ

ਰੇਖਾ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਪਤੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨਾਲ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਹੈਦਰ' ਦੀ ਖੂਬ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ

ਬਥੇਰੀ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਰੇਖਾ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬ ਗਾਇਕਾ ਤਸਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਉਹ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਨੂੰ ਰੱਬ ਵਾਂਗ ਪੂਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਦੀ

ਰੱਬ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਦਾ ਹੈ। ਲਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਹਿ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੇਖਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਆਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ।

ਮਨੀਸ਼ਾ ਦਾ ਮੋਹ

ਮਨੀਸ਼ਾ ਕੋਇਰਾਲਾ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਚੋਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਨੀਸ਼ਾ ਕੋਇਰਾਲਾ ਇਕ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਨੀਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੇਪਾਲੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 1991 ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸੋਦਾਗਰ' ਨਾਲ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬੇ, ਗੁੱਡੂ, ਖਾਮੋਸ਼ੀ, ਅਗਨੀ, ਦਿਲ ਸੇ, ਲੱਜਾ, ਮੋਕਸ਼, ਗ੍ਰਹਿਣ, ਸਾਕਸ਼ੀ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਪੈਂਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੂਨਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਫਿਲਮੀ ਰਾਹ 'ਤੇ

ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸਫਲ ਹੀਰੋਇਨ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਛਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰ ਤੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ ਖੁਦ ਅਨਮੋਲ ਲਈ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਫਿਲਮ ਪਟਕਥਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਨਮੋਲ ਦੀ ਰੁਚੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ ਖੁਦ ਵਧੀਆ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 'ਤ੍ਰਿਸੂਲ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ 1978 ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੀ ਅਤੇ 1979 ਵਿਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਨੂਰੀ' ਵਿਚ ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਲੀਡ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਅਨਮੋਲ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ।

DOUBLE DHAMAKA!

Enjoy the best in Punjabi TV
with the Punjabi Mega Pack!
Plus, save with a super deal
on the Hindi Elite Pack!

**Punjabi
Mega Pack**

**\$24⁹⁹
mo**

gPunjab

**OK
TASHAN**

**jus
punjabi**

**PTC
PUNJABI**

24x7

WILLOW^{HD}

Ends soon!

**Hindi
Elite Pack**

**FREE
FOR 3 MONTHS!**
~~\$24⁹⁹
mo~~

**aapka
colors**

WILLOW^{HD}

one

FREE

- Hopper Upgrade with American packages starting at \$29.99/mo. for 12 months.
- 100+ Bollywood Movies On Demand
- Professional Installation in up to 6 rooms

All offers require 24-month commitment, credit qualification and subscription to qualifying American programming.

LIMITED-TIME OFFER.

ORDER NOW!

1-888-926-3488

dish

Important Terms and Conditions: Hindi 3 Months Free: Valid for activation and installation of qualifying DISH service between 3/13/14 and 10/21/14. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to qualifying Hindi package. You will receive a monthly credit of \$34.99 for the first 3 months. You will be responsible for any monthly or upfront costs beyond the value of the credit. After 3 months, then-current everyday monthly price will apply unless you downgrade. **Promotional Offers:** Requires activation of new qualifying DISH service. All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. **ETF:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies. **Activation fee may apply.**

Additional Requirements: Hopper: Monthly fees: Hopper, \$12; Joey, \$7; Super Joey, \$10. **Installation/Equipment Requirements:** Free Standard Professional Installation only. Certain equipment is leased and must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. State reimbursement charges may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offer ends 10/21/14.**

© 2014 DISH Network LLC. All rights reserved.

3488-0481.DishOct

PUNJABI HOCKEY ACADEMY

Presents

2ND HOUSTON FIELD HOCKEY TOURNAMENT

ON

OCTOBER 25TH

8:00 AM TO 9:00 PM

OCTOBER 26TH

8:00 AM TO 5:00 PM

ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਚਾਹ, ਪਕੌੜੇ
ਤੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਅਟੁਟ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲੇਗਾ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਖੇਡ
ਹਾਕੀ ਦਾ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਨੰਦ ਮਾਣੇ

at

14647 Walters Road, Houston, Tx 77068

Media
Listen Program
"SADA PUNJAB" on
HUM TUM RADIO
every Saturday
2 to 4 PM

Saturday Party
Special Attraction

DJ GEO

Tournament
Anchor (MC)
Famous Punjabi Radio Host
AMARJIT DHILLON

CONTACTS FOR INFO

Parwinder Singh Gill (510) 378-1362 or (281) 727-7011

Premjit Singh Bhatia (832) 378-6082

Navdeep Kaur (281) 704-6073

Aman Sidhu (832) 863-4756

ORGANIZERS:

Aman Sidhu; Manjit Dhindsa

Parwinder Gill; Premjit Bhatia

Manjit Pannu; Pirthpal Gill

Ravinder Sran; Navdeep (Babbu) Grewal

Asha Hooda; Gagan Mann

Navpreet Brar

Billu Jassar

Grand Sponsors: Cheema Brothers, Parwinder Singh Gill

Gold Sponsors: Manohar Mann, Aman Sidhu, Navdeep Grewal (NKG Realty), Gurminder Padda & Family, Western Forge & Flange Co., Sukhi Gill (Canada), Manjit Dhindsa, Hira Singh Chamdal, Dr. Hardam Singh Azad, Tirath Singh Khara, Sukwinder Singh (Shah Ji), GILL Metallurgical Inc., Najjar Singh (Standard Sweets), Ragbir (RB) Panchal

Silver Sponsors: Pirthpal Gill (Pirthi), Ravinder Sran (Ruby), Asha & Ram Hooda, Gagan Mann, Navpreet Brar, Billu Jassar, Manjit (MJ) Pannu, Premjit (PJ) Bhatia, Hardev Mand, Piara Mann, Satminder Otal, Sarvjit Mand, Kishore Kabotra (Cafe India), Anup Singh (Wingate), Bess MTI Inc. (California), SNG Limo, Gurbir Singh, Dr. Kirpal Singh Judge, Naridner Nagra, Harjit Galhotra, Hitpaul Sandhar, Bhupinder Singh (Best Western), Bawa Jewellers, Sampooran Singh, Gurdev Sidhu, Jagjit Gill.